

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 12

OSASTO: L

ASIA: Engl. (Pol. ed.)

Lontossa olevan Suomen pol. edustajan rap. 2:01.

28/9 1945.

SUOMEN POLIITTINEN EDUSTAJA LONTOOSSA.

N:o 1.

Lontoossa, syyskuun 28 päivänä 1945.

Hall

pitä. tulo: jo 5/10.

ULKOASIAINMIN.			
91 / 1220	Ko	45	✓
6/10.45	NE	-	-
12	L	Quoj.	(1 pa pal est.)

Ulkoasiainministeriölle.

1. Toimistohuoneista on tavaton puute, mutta Foreign Office on luvannut siinä suhteessa vaikuttaa. Pelkään kuitenkin, että siihen kuluu aikaa. Asuinhuoneistojen hankinnassa Foreign Office ei katso voivansa paljonkaan vaikuttaa. On ilmeistä, että ellei jokin sattuma tule avuksi, on pakko asustaa edelleen hotelleissa. Se on kuitenkin tavattoman kallista sekä valtiolle että yksityisille edustajiston jäsenille. Myös kalustettujen asuntojen vuokrat, jotka eivät ole säännösteltyt, ovat markeissa laskien suorastaan satumaiset. Hotellihuoneiden hankkiminen tilapäisille kävijöille on erinomaisen vaikeata, joten suurten valtuuskuntien lähettämistä tänne olisi vältettävä.
2. Henkilökunta lienee pidettävä toistaiseksi vähäisenä, kunnes toimistohuoneita koskeva kysymys lopullisesti ratkeaa. Mutta on ilmeistä, että täällä tulee olemaan paljon työtä, mistä Krogiuksen osasto on ollut jo esimerkkinä. Koska monia asioita voidaan tarkoituksenmukaisimmin hoitaa kirjeitse, tarvitaan englanninkielinen, mieluummin englantilaissyntyinen pikakirjoittaja, jonkalaisen hankkimiseen on jo ryhdytty. Vahtimestarin tänne lähettämisen olemme toistaiseksi torjuneet, koska emme tiedä, mihin hänet sijoittaisimme. Lähetin teh-

täviä on hoitanut eräs vanha Mr. Ward, joka on aikaisem-
minkin ollut lähetystön palveluksessa.

3. Mitään esteitä ei ole asioiden ottamiselle Ruotsin
lähetystön hoidosta omiin käsiimme. Sekä Ruotsin lähetystö
että Foreign Office ovat asiassa täysin myönteisellä kan-
nalla. Ainoana vaikeutena on huoneiston olemattomuus. Luc-
vutus tulee todennäköisesti kuitenkin tapahtumaan lokakuun
alussa.

Meidän asemamme muuten on sama kuin säännöllisten
lähetystöjen, mutta meille tulevat privilegiot ratkaistaan
tapaus tapaukselta. On vaikea etukäteen tietää, kuinka
monimutkainen proseduuri siitä kehittyy. Meille on ilmoi-
tettu, että meillä on kuriirioikeus, jota voimmekin käyt-
tää, mikäli on teknillisiä välineitä (leimoja, sinettejä,
kaavakkeita j.n.e.). Emme ole saaneet kuitenkaan henkilö-
kohtaisia diplomaattikortteja, vaan meidän on ollut ilmoit-
tauduttava at Aliens' Registration saadaksemme henkilö-
korttimme. Suomalaiset matkailijat ovat lisäksi eräänlaisten
Enemy Alien-säännösten alaisia (ilmoitettava poliisille mat-
kustamisesta toiselle paikkakunnalle j.n.e.). Näitä rajoi-
tuksia viranomaiset valittavat, mutta kun on sellainen
laki ...

4. Asioiden kulku varsin hidasta. Johtunee virastojen
lukuisuudesta ja siitä, että ne ovat nyt siirtymässä
rauhanaikaiselle kannalle, mikä hidastuttaa niiden työsken-
telyä. Täällä täytyy tottua odottamaan.

Poliittinen edustaja:

Eero A. Wuori.
(Eero A. Wuori).

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 12

OSASTO: L

ASIA: Englanti (Pol. ed.)

Lontossa olevan Suomen pol. edustajan rap. n:o 2.

2/10 1945.

SUOMEN POLIITTINEN EDUSTAJA LONTOOSSA.

Reportti n:o 2.

Lontoossa, lokakuun 2 päivänä 1945.

ULKOASIAINMINIST.

16/164 var. 45
6/10-45

12 L. Puol. (v. 1945)

Ulkoasiainministeriölle.

Viitaten sähköisiin on minulla kerrottavana seuraavaa tilanteesta.

1. Suomen asiasta on keskusteltu ilmeisesti vain Neuvostoliiton ja Englannin välillä, koska Amerikka ja Kiina ja ainakin alussa myös Ranska olivat ilmeisesti, että niillä ei ole mitään intressiä, koska eivät ole olleet edassakaan Suomen kanssa.

Suomen asiaa lienee käsitelty varsin vähän sen vuoksi, että ei ole haluttu Suomen kohdalle tehdä päätöksiä, jotka olisivat muodostuneet prejudikaateiksi Balkanin valtioiden kysymyksissä, jotka ovat olleet vaikeita ratkaista.

Kun on ollut erimielisyyttä Balkanin maiden hallituksista, on se seikka, että molemmat puolet, i.e. Neuvostoliitto ja anglosakit, ovat tunnustaneet Suomen hallituksen edustuskelpoiseksi, ilmeisesti saanut aikaan sen, että Suomesta ei ole haluttu paljon keskustella, jotta ei olisi tullut määritelmiä "demokratiasta" Balkanin maiden varalta. Tämä on tietenkin vain johtopäätös ilman täsmällisiä todistuksia.

Muutenkin on saatu se vaikutelma, että Suomea on pidetty tahallisesti taka-alalla. Siitä ei ole tahdottu puhua. Näin siitä huolimatta, että "goodwill" Suomea kohtaan Englannissa on hyvin yleinen ja voimakas. "Man in the Street" suhtautuu suomalaiseen hyväntahtoisesti. Liikemiehet

ovat taas erittäin innoituneita pääsemään kosketukseen. M.m. luoton järjestämisessä on ilmennyt paljon aktiivista halua, kuten vuorineuvos Gräsbeck lienee ilmoittanut. Tämän ryhmän ja eräiden muidenkin "goodwill" on tietenkin suuresti riippuvainen siitä, paljonko voimme tuoda tuotteitamme tänne. Asiaa tuntevissa piireissä ilmeisesti ymmärretään, että Suomen on oltava ystävällisissä ja luottamuksellisissa suhteissa Neuvostoliittoon, samalla kuin toivotaan, että voisimme todellakin kehittää kaupallisia suhteita tänne päin, missä tavaran puute on suuri. Tästä kaikesta seuraa noudatettavaksemme jottenkin selväpiirteinen politiikka: Englannin kanssa kehittelemme kaupallisia ja niitä itsestään seuraavia kultturellisia suhteita. Mitä edellytyksiä kaupan kehittämiseen tulevan vaikean vuoden jälkeen todella on, se pitäisi selvittää kotona ajoissa.

"Rauhansopimusten" edelleen valmistaminen jää todennäköisesti ulkoministerien sijaisten tehtäväksi. Täyttä selvyttä ei ole saatu siitä, missä määrin asianomaisilla "voitetuilla" mailla on yleensä sanomista. Voidaan vain todeta, että eräissä tapauksessa on itse neuvoston toimesta sellaiselta osapuolelta, joka muihin ent. satelliitteihin verraten on kuitenkin aivan erikoissemassa, pyydetty mielipidettä. Siinä-kään ei siis esiintynyt asianomaisen omaa aloitetta. Toisessa tapauksessa on erälle satelliitille tarjottu tilaisuus esittää kirjallisesti käsityksiään. Mutta tarjous ei ole tullut "ulkoministerineuvoston", vaan yhden voittajavallan taholta. Tämä kaikki näyttää viittaavan siihen, että "hävinneillä" ei ole paljon sanomista rauhansopimusten sisältöön nähden. Lisäksi tulee se, että kaikki rauhansopimukset kietoutuvat toisiinsa. Huolimatta todennäköisistä eroavaisuuksista, niistä on keskus-

teltu ja tullaan keskustelemaan eräissä mielessä yhtenä kokonaisuutena, joten ne ilmeisesti saavat "yhteisiä piirteitä" aivan kuten välirauhansopimuksetkin. Tämä seikka vähentää Suomen mahdollisuuksia vaikuttaa tällä asiaan, jos sellaisia yleensäkin kovin suuressa määrässä on.

Proseduurin suhteen on ilmennyt erimielisyyttä sikäli, että Neuvostoliitto on halunnut, että rauhansopimuksista keskustelevat **Potsdam-vallat** (Neuvostoliitto, Englanti ja Amerikka), ja niistäkin lähinnä ne, jotka ovat olleet sodassa asianomaista maata vastaan; Englanti ja Amerikka taas olisivat olleet valmiit päästämään myös Ranskan ja Kiinan ja loppuvaiheissa ehkä kaikkikin voittajavallat mukaan.

2. Eräänä vähäisenä vaikutelmana Amerikasta voinen mainita erään valtion asioissa Amerikassa oleskelleen englantilaisen maininneen äskettäin Amerikasta palattuaan, että vaikeudet Amerikan talouden järjestämisessä demobilisation yhteydessä tulevat olemaan erinomaisen suuret. Kongressissa ei - kertojan mukaan - täysin tajuta, kuinka lähellä inflaation vaaraa Amerikassa ollaan. Mielellään uskotaan, että ankaraa verotuspolitiikkaa ei tarvitse noudattaa, koska Amerikka on rikas. Edelleen tulevat työmarkkinat levottomiksi sodanaikaisten erikoisansioiden supistuessa teollisuuden siirtyessä rauhan-eikaiselle kannalle. Työttömyyden uhka on. niinkään eräs mustista pilvistä. Jos tämä pessimistinen käsitys osoittautuu oikeaksi, tietää se luonnollisesti Amerikalle huolia omissa asioissaan tulevana keväänä ja mielenkiinnon mahdollista kääntymistä pois Euroopasta, minkä vaikutukset Eurooppalaiseen shakkipeliin eivät ole vaikeasti arvattavissa.

4. Vuorineuvos Gräsbeckin valtuuskunnasta lähtevät Leh-
tinen, Suedslund, Vartiainen ja Toikka (Sotevasta) keski-
viikkona Southamptonista tanskalaisella Jutlandia-laivalla
eteenpäin. Vuorineuvos Gräsbeck pääsee lentokoneella hiukan
myöhemmin.

5. Englantilaisia liikemiehiä pyrkii aika runsaasti Suo-
meen. Viisumi Suomeen annetaan toistaiseksi vielä Tukhol-
massa, koska emme ole voineet avata omaa officea. Ei ole
syytä nimenomaan rajoittaa tällaista, mutta huomattava on,
että tältä pääsy takaisinpäin saattaa muodostua erittäin
vaikeaksi, eikä priority-oikeutta voida helpostikaan järjes-
tää. Lisäksi ei hotelleissa saa yhtämittaisesti asua yleensä
viittä päivää kauempaa, joten sekin voi aiheuttaa vaikeuk-
sia. Edustajistolla on siksi vähän väkää, että tällaisten
yksityisten asioiden hoitaminen kohtaa vaikeuksia.

Poliittinen edustaja:

Eero A. Wuori.
(Eero A. Wuori.)

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 12

OSASTO: L

ASIA: Engl. (Pol.ed.)

Suomen poliittisen edustajan raportti n:o 3.

Lontoo 8/10 1945.

(Zeyl: na: sin., kyp., pol.)

(Kilän. sin. - 10, 8. 45)

SUOMEN POLIITTINEN EDUSTAJA LONTOOSSA.

Raportti n:o 3.

Lontoossa, lokakuun 8 päivänä 1945.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

20 165 h. D. 18 45

15/10-45

	ASIA
12	L

Engl. (Pol.)

Ulkoasiainministeriölle.

1. Tätä kirjoittaessani ovat Molotov ja Byrnes antaneet selityksensä julkisuudessa Ulkoministereiden Neuvoston työn epäonnistumisesta. Bevinin odotetaan antavan selityksensä parlamentille sen kokoontuessa 9.10.45. Tähänastisista selityksistä käy ilmi, että Molotovilla ja Byrnesillä on erilainen käsitys siitä, kenen aiheuttama Neuvoston työn epäonnistuminen oli Molotovin asettaessa anglosaksit, Byrnesin taas Neuvostoliiton lähinnä vastuuseen. Argumentti on molemmilla puolilla lähinnä proseduuria koskeva. Molotov selittää, että Potsdamin päätös edellyttää "Kolmen Suuren" sopivan asiasta paitsi Italian rauhansopimuksen kohdalla, jonka käsittelyyn Ranskalla on Molotovin mukaan oikeus, koska sillä oli pari divisioonaa Italiaa vastassa. Byrnes taas on sitä mieltä, että Potsdamin päätöksen henki antaa oikeuden Ranskan ja Kiinan osallistumiseen. Sitäpaitsi huomautetaan, että Molotov suostui 11.9. Ranskan ja Kiinan osallistumiseen, mutta

kiisti niiltä tämän oikeuden kymmenen päivää myöhemmin. Sanomalehdissä esitetään kysymys, toimiko Molotov aluksi oman mielipiteensä mukaan saaden myöhemmin toisenlaiset ohjeet. Joka tapauksessa Moskova on ollut kiinteästi Molotovin kannalla myöhemmissä vaiheissa, mikä on tullut ilmi siinä kosketuksessa mikä Attleella oli asiassa Trumanin ja Stalinin kanssa.

Tämän muodollisen kiistan takana ovat ilmeisesti asialliset vastakohtaisuudet, jotka koskevat monia eri kysymyksiä. Eräs näistä on (englantilaisen käsityksen mukaan) se, että Neuvostoliitto haluaisi toteuttaa "kolmen suuren" vaikutusalueihin perustuvan vallanjaon lähinnä Euroopassa, kun taas anglosaksit pyrkisivät kaikkien voittajavaltiojen mukaanluettuina myös pienet (ja tällöin nimenomaan Brittiläisen Imperiumin dominiot) yhteiseen vallankäyttöön. Tämän ristiriidan olemassaoloa perustellaan sillä, että Neuvostoliitto haluaa supistaa todella päätävän elimen "kolmeen suureen", kun taas anglosaksit tahtoisivat vetää mukaan myös muita. Sitä perustellaan myös sillä, että Neuvostoliitto pyrkii rakentamaan länsirajalleen suojamuurin sille luotettavista reuna-valtioista. Tästä muuten aiheutuu myös ilmeisesti ainakin osaksi ankara ristiriita eräiden reuna-valtioiden sisäisten olojen järjestymisen suhteen. Englannin on puolestaan vaikea

jättää dominioita kokonaan syrjään, minkä ohessa Byrnes on jyrkänlaisesti ilmoittanut, että Amerikka on valmis kylläkin sanelemaan rauhanehdot yksipuolisesti voitetuille maille, mutta ei tekemään niin pienemmille voittajavallioille. Neuvostoliitto puolestaan epäilee englosaksien ja lähinnä Englannin pyrkivän rakentamaan "western blocia", joka olisi tähdätty Neuvostoliittoa vastaan. Samalla Neuvostoliiton taholta korostetaan "kollektiivisen turvallisuusjärjestelmän" välttämättömyyttä.

2. Miten päästään kuolleesta pisteestä, on kysymys, jota myös vilkkaasti pohditaan. Esitetään useampia vaihtoehtoja. Joko "kolme suurta" (Stalin, Attlee ja Byrnes) kokoontuvat. Tätä pidetään toisaalta epätodennäköisenä, varsinkin jos Neuvoston koolla ollessa tapahtunut välillinen kosketus todella on paljastanut samanlaisen mielihäpe-eroavaisuuden näidenkin välillä. Toisaalta esiintyy tietoja, että tällaista "kolmen" konferenssia sittenkin puuhattaisiin. Toinen ratkaisu olisi Ulkoministereiden Neuvoston uusi kokous esim. joulukuun alkupuolella, millä välin "deputies" valmistelisivat edelleen asioita. Tai koetettaisiin saada asiaa eteenpäin suuremmassa elimessä, joko Yhtyneiden Kansojen kokouksessa, jota valmistellaan joulukuun alussa pidettäväksi, tai erikoisessa rauhanneuvottelussa. Tätä pidetään Lontoossa myös vähemmän

todennäköisenä, jos nykyinen huomattava mielipiteiden eroavaisuus olisi edelleen olemassa, koska Neuvostoliitto vielä vähemmän haluaisi jäädä yksin jossakin suuremmissa elimissä kuin jossakin kolmen tai viiden kokouksessa. Tuntuu siltä, että asiaa koetetaan auttaa eteenpäin tavanomaisia diplomaattisia teitä käyttämällä.

3. Edellä viitattiin jo Neuvostoliiton ja anglosaksien vastakohtaisuuteen reunavaltioiden "demokratian" suhteen. 6.10.45 Amerikka on entisen lisäksi ilmoittanut, että se ei katso Jugoslaviankaan suunniteltuja vaaleja "vapaiksi". On ilmeistä, että Balkanin maissa suoritettavat vaalit tulevat muodostamaan erään käännekohdan "suurten" välisessä ristiriidassa. Ne voivat antaa seuraavine hallitusten vaihdoksineen mahdollisuuden molemmille puolille perääntyä, niin että kompromissi käsityksissä niiden demokratioista voi syntyä, jolloin suuremmat mahdollisuudet kompromissiin myös itse rauhan organisoinnissa. Tähän on syytä merkitä muistiin tieto, että Englanti ja Amerikka aikovat tunnustaa Rennerin hallituksen Itävallassa sen tultua uudelleen muodostetuksi, minkä yhteydessä kerrotaan, että Neuvostoliitto olisi Itävallan kontrollikomissiossa kieltäytynyt hyväksymästä m.m. Itävallan - Tshekkoslovakian kauppasopimusta, jonka mukaan Itävalta olisi antanut öljyä kivihiltä vastaan.

4.

Tällä hetkellä näyttää yleinen mielipide Englannissa käsittävän, että vastakohtaisuudet Neuvostoliiton ja anglosaksien välillä ovat todella suuret. Tämä ilmenee m.m. siinä, että niitä korostetaan eri kysymysten yhteydessä yleisesti myös sanomalehdissä. Näin on laita puhuttaessa m.m. Saksan olojen järjestymisestä. Lontoossa levitetään tietoja venäläisten kovasta menettelystä omalla alueellaan Saksassa. Eräs Saksasta äsken palannut sanomalehtimies huomautti minulle kuitenkin, että nämä tiedot ovat saksalaisten harjoittaman propagandan värittämiä, näille kun eri syistä edullista antaa englantilaisille ja amerikkalaisille epäedullinen kuva venäläisten menettelystä. (Todennäköistä on, että venäläisille annetaan taas vastaavasti väritettyjä tietoja anglosaksien menettelystä.) Myös oloista Neuvostoliiton hallitsemalla alueella Persiassa levitetään Neuvostoliittoa arvostelevia tietoja muuta "puheainheita" tässä mainitsematta.

Mielenkiintoista on todeta, että myös Labour Partyn radikaalisiipi (näin m.m. Tribune) arvostelee julkisuudessa Neuvostoliiton esiintymistä "uuden valtiopolitiikan ja salaisen diplomatian" edustajana. Eri yhteyksissä ilmenee, että vanhoillisella Mr. Edenillä oli helpompi tulla toimeen venäläisten kanssa kuin Mr. Bevinillä. Tämä selitetään siten, että Mr. Edenin oli pelättävä arvostelua

työväenpuolueen taholta, kun taas Mr. Bevinin osanne hyväksyttiin työväenpuolueen kokouksessa ja verhoilliset eivät taas ole maata kuin iloisia Mr. Bevinin lajuaudesta.

Huomattava kuitenkin on, että tässä kaikessa on "taktillista peliä", minkä diplomaattinen kamppailu on nostattanut ilmaan. On pantava merkille, että Byrnesin selitykset eivät merkitse millään tavalla "oven kiinni lyömistä". On ilmeistä, että joka taholla etsitään tietä, joka vie eteenpäin. Byrnesiä mainitaan kompromissien mieheksi, ja hänellä on - niin sanotaan - kolme teemaa, joista ei vielä ole keskusteltu Lontossa, nim. Japanin kontrolli ja yleensä kaukainen idän asiat ja Neuvostoliiton tarve saada luottoa Amerikasta sekä enemmän ehkä teoreettisena atomipommi. Amerikkalaiset näyttävät lähtevän siitä, että Neuvostoliitto on nyt vain koettanut, miten pitkälle angloseksit ovat valmiit myöntymään, mihin olettamukseen rakennetaan toive, että Neuvostoliitto tulee sen mukaisesti modifioimaan vaatimuksensa. Tässä yhteydessä lienee myös merkittävä muistiin. Byrnesin selitys, että Amerikka ei voi hyväksyä Venäjän vahingonkorvausvaatimuksia Italiialle, koska Amerikka on jo uhrannut suuria summia Italian avustamiseen eikä Italia voisi sotakorvauksia maksea. Amerikka ei halua, että Saksan sotakorvausnäytelmä 1920-luvulta toistuisi. Tämä on mielen-

kiintoista myös ajateltaessa Suomen luotonsaantimahdollisuuksia Amerikasta.

5.

Tilanne Saksassa tulee ensi talvena olemaan kaikesta päättaen enemmän kuin huono. Kylmästi todetaan, että siellä tulee kuolemaan paljon ihmisiä nälän ja kylmän aiheuttamiin tauteihin.

Mielenkiintoista on todeta, että demobilisatio-keskustelun yhteydessä on alettu yhä enemmän puhua siitä, että kaikilla suurilla miehitysvallioilla on pyrkimys mahdollisimman nopeasti vähentää miehitysjoukkonsa poliisijoukoiksi. Osaksi miehitys on kallista, osaksi työvoimaa tarvitaan kotona - näin varsinkin Neuvostoliitossa ja Englannissa - osaksi joukot itse haluavat kotiin.

6.

Englantilais-amerikkalaisissa suhteissa on etualalla luonnollisesti edelleen Englannin tarvitsema luotto Amerikasta. Vaikka kaikkein jyrkin kanta tässä kysymyksessä ei Amerikassa ilmeisestikään saa vaikuttaa asioiden kulkuun, näyttää vaatimus imperiumin sisäisten preferenssitullien ^{ja alantamisesta} poistamisesta, ennenkuin Amerika voi ryhtyä laajaan luotonantiin, edelleen elävänä. Tämä aiheuttaa ärtymystä Englannissa, jossa näyttää yleisenä käsityksenä olevan, että Englanti ei voi järjestää talouttaan riittävän nopeasti paremmalle tasolle eikä ainakaan maksaa

ulkomaisia velkojiaan ilman ~~kannattavia~~ dollariluottoja. Tämä tilanne pakottaa toisaalta Englannin lujakouraisuuteen omien taloudellisten intressiensä valvomisessa kaikkialla maalla, mistä eräitä merkkejä on havaittavissa muutamissa meitäkin koskevissa kysymyksissä. Kamppailu entisten taloudellisten valta-asemien säilyttämisestä tai uusien hankkimisesta on suurvaltain kesken täydessä käynnissä.

Palestiinan kysynys on myös aiheuttanut keskustelua amerikkalaisten ja englantilaisten kesken. Truman on esittänyt ajatuksen, että juutalaisia päätettäisiin Palestiinaan, kun taas Englannille on vaikeuksia arabialaisten kanssa. Neuvostoliitto lienee esiintynyt lähinnä arabialaisia ymmärtävästi. Englannin työväenpuoluetta on muistutettu juutalaisten taholta, että se päätti viime vuonna kiinteästi ajaa kantaa, jonka mukaan juutalaisille on valmistettava kansallinen koti Palestiinassa. Palestiinassa pelättäen syntyvän aseellisia selkkauksia.

7. Englannin parlamentin kokoontuessa voi työvänehallitus todeta, että se on loistavasti uudistanut voittonsa kolmessa äskettäin toimitetussa täytevaalissa. Vaikka ulkopolittiset kysymykset ovatkin etualalla, tulevat myös säännöstelylaki, asuntojen hankinta, demobilisatio, Englannin pankin ottaminen valtion kontrolliin, hiilikaivosten kansallistuttaminen ja eräät toiset kotipoliittiset kysymykset herättämään suurta huomiota.

8. Darnandin ja Lavalin jutut Ranskassa ovat täällä herättäneet omalaatuisia vaikutelmia. Oikeudenkäyntiselostuksissa ilmenee useissa lehdissä huonosti peitettyä mystäntuntoa syytettyjä kohtaan. Syynä esim. Lavalin jutussa on ilmeisesti se, että oikeudenkäynti on ollut huonosti järjestetty ja syytetty saanut tilaisuuden tehdä siitä "farssin".

9. Suomen mahdollisuuksia arvioitaessa olisi syytä pitää mielessä: 1. että Suomi on kovin pieni kysynys monien valtavien kysynysten joukossa, 2. että suhtautuminen Suomen problemeihin kietoutuu niihin ratkaisuihin, joita tehdään muissa kysymyksissä, 3. että taloudellinen tuki lännestä päin näyttää riippuvan ainakin jossakin määrin siitä, miten paljon tavaroita Suomi voi tänne päin tarjota ja käsityksestä, missä määrin Suomi saa itse määrätä sille annettavien tavaroiden tai etujen käytöstä, 4. että vähentämättä välinpitämättömyydellä täällä epäilemättä esiintyvää huomattavaa "good willia" Suomi ei voita mitään esiintymällä kovin kärsimättömästi, 5. että oikea tie täkäläisestä asemapaikasta katsoen on koettaa rakentaa Suomen suhteita lujasti uskoen suurvaltojen mahdollisuuteen löytää siedettävä modus vivendi keskinäisissä suhteissaan, joka yksin ja ainoastaan avaa mahdollisuudet Suomen vaapaalle liikkumiselle asioissaan suurella maailmassa.

U

- - - - -

Finland
21 to 22 Min. W. news reports no. 3

DURRANT'S PRESS CUTTINGS

St. Andrew's House, 32 to 34 Holborn Viaduct, E.C.1.

Telephone: CENTRAL 3149 (Two Lines).

Yorkshire Post

Change Court, Albion Street, Leeds.

Cutting from issue dated..... 22 SEP 1945

Finland Wants Some Land Back

From Our Political Correspondent

LONDON, Friday Night

I understand that the main purpose of the British proposals for the Finnish peace, discussed yesterday by the Council of Foreign Ministers, was concerned with procuring certain territorial adjustments.

When the Allies signed the armistice terms with Finland last September, the opinion generally expressed was that they were more in the nature of a peace treaty. In regard to reparations and territorial adjustments Russia, the main Power connected with the drawing up of the armistice terms, secured everything that she wanted.

Among the territorial benefits secured by Russia was the taking over of Finnish territory beyond the Finnish port of Viborg. This port, which has important economic value, was reluctantly given up by Finland.

Finland now desires certain territorial changes to the north-west of the port. Earlier the Soviet Government was sounded to find out whether there would be any chance of adjustments in that area. The Russian reaction was "not unsympathetic."

The strip of land in question runs from the Gulf of Finland to Lake Ladoga. It is not large in area, but has a certain economic value as it includes several small ports on the Gulf of Finland together with forest land.

Finland contends that, on economic grounds, her ability to pay reparations is made more difficult by the loss of this strip of land.

Britain, I understand, feels that there is some justice in Finland's case.

Liitän mukaan leikkeleen Yorkshire Postista. Uutinen julkaistu seuraavana päivänä saapumiseni jälkeen, enkä tiedä, mihin lähteisiin sen sisältö perustuu.

Poliittinen edustaja:

Eero A. Wuori
(Eero A. Wuori.)

as

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 12

OSASTO: L

ASIA: Engl. (Pol. d.)

Politiisin edustaja E. Wuoren Kap. n:o 4

Lontoo 23/11 1945

SUOMEN POLIITTINEN EDUSTUSTO

LONTOOSSA.

24 p:nä marraskuuta 1945.

N:o 1281/265

ULKOASIAINMINISTERIO		
26/166 (ae)	45	
1/12-45		
12	R	Europ. (Pae. d)

Herra Ministeri,

Oheisena lähetän kunnioittaen raporttini n:o 4:

1. Kolme puhetta.
2. Englannin - Amerikan - Neuvostoliiton suhteet.
3. Englantilaisia mielialoja "suurten" suhteista.
4. Ulkoministerien konferenssi ja rauhansopimukset.
5. Englannin suhteet eräisiin maihin.
6. Ranskan hallituskriisi.
7. Suomen sotasyllisyyssjuttu.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Eino A. Wuori.
Poliittinen edustaja.

Herra Ulkoasiaiministeri

CARL ENCKELL,

Ulkoasiaiministeriö.
HELSINKI.

23 p. marraskuuta 1945.

Raportti N:o 4.

Ulkoasia ministeriölle.

26 166 22 45

1/12-45

1. Kolme puhetta.

12 L

Eury (P.O.)

Marraskuun alussa ollessani Suomessa pidettiin kolme huomattavaa puhetta, jotka valaisivat kolmen "suuren" välisiä suhteita. Ne olivat Yhdysvaltain ulkoministerin Byrnes'in puhe, joka pidettiin lokakuun 31 p:nä Herald Tribune Forumilla New Yorkissa, kansankomissaari Molotovin puhe marraskuun 6 p:nä Moskovassa ja ulkoministeri Bevinin puhe Englannin parlamentissa marraskuun 7 p:nä. Eräät kohdat näistä tunnetuista puheista on syytä palauttaa muistiin.

Mr. Byrnes'in puheessa kiinnostavat etenkin seuraavat määritelmät:

"Jonkun maan sisäisiin asioihin sekaantumisen välttäminen ei merkitse paikallisen tyrannian hyväksymistä. Meidän politiikkamme tarkoituksena on suojella naapuriemme oikeutta oman vapautensa kehittämiseen omalla tavallaan. Sen tarkoituksena ei ole antaa vapaita ohjaksi juonitella toisten vapautta vastaan." Edelleen hän lausui: "Me amerikkalaiset voimme olla ylpeitä hyvän naapuruuspolitiikan kehittamisestä siitä, minkä alkuna voidaan sanoa olleen Monroe-opin. Emme varmastikaan voi emmekä tahdo kieltää toisilta kansoilta oikeutta sellaisen politiikan kehittämiseen.

Päinvastoin olemme suhtautuneet myötämielisesti esimer-

kiksi Neuvostoliiton ponnistuksiin päästä lähempään ja ystävällisempään kosketukseen (association) keski- ja itä-eurooppalaisten naapuriensa kanssa. Olemme täysin selvillä sen erikoisista turvallisuusintresseistä noissa maissa ja me olemme tunnustaneet sen intressit niissä järjestelyissä, joihin on ryhdytty entisten vihollismaiden miehittämiseksi ja kontrolloimiseksi.

Osaamme antaa arvoa Neuvostoliiton kansan päätäväisyydelle olla koskaan uudelleen sallimatta sellaisen politiikan harjoittamista noissa maissa, joka tietoisesti tähtäisi Neuvostoliiton turvallisuutta ja elämäntapoja vastaan. Eikä Amerikka tule koskaan yhtymään mihinkään ryhmiin noissa maissa vihamielisen juonittelun tarkoituksessa Neuvostoliittoa vastaan. Luotamme myös siihen, että Neuvostoliitto ei tue mitään vihamielisiä juonitteluja meitä vastaan tällä pallonpuoliskolla."

Ja vielä lausui Mr. Byrnes: "Amerikkalaisten valtioiden yhteistoiminta ei ole ristiriidassa koko maailmaa käsittävän kansojen keskeisen yhteistoiminnan kanssa. Sellaiset alueelliset välipuheet, kuten amerikkalaisten valtioiden keskeinen systeemi, mitkä kunnioittavat toisten valtioiden oikeuksia ja sopivat maailman systeemiin, voivat muodostua vahvoiksi pylväiksi maailmanrauhan rakennukseen.

Mutta me emme voi hyväksyä alueellisia välipuheita maailman systeemin korvikkeina. Se ei edistäisi kaikkien kansojen, sekä suurten että pienten, yhteistä ja ensiarvoista intressiä, maailmanrauhaa. Elämme yhdessä ja samassa maailmassa ja nykyisellä atomiaikakaudella alueellinen isolationismi on jopa vaarallisempi kuin kansallinen isolationismi.

Emme voi saada aikaan rauhalle välttämätöntä yhteis-

toimintaa maailmassa, joka olisi jaettu suljettuihin vaikutuspiireihin, joissa joillakin olisi erikoisoikeuksia.

Tässä on v.1943 annetun Moskovan julistuksen suuri merkitys."

Kansankomissaari Molotov vuorostaan lausui m.m.:

"Tässä yhteydessä lienee mainittava atomienergian keksimisestä ja atomipommi, jonka käyttäminen sodassa Japania vastaan osoitti suunnattoman hävittävän voimansa. Atomien energia ei ole kuitenkaan tähän mennessä koeteltu hyökkäyksen torjumiseen tai rauhan turvaamiseen.

Toisaalta nykyisin ei voi olla sellaisia merkityksellisiä teknillisiä salaisuuksia, jotka voisivat jäädä jonkun yhden maan tai jonkun suppean valtaryhmän omaisuudeksi. Sen vuoksi atomienergian keksimisen ei pitäisi rohkaista kuvitelmia tämän keksinnön käyttämisestä voimien kansainvälisessä pelissä eikä myöskään vietellä huolettomuuteen rauharakastavien kansojen tulevaisuuden suhteen.

Myöskin on ollut paljon melua valtioiden keskeisten liittoutumien ja ryhmittelyjen muodostamisesta keinona määrättyjen ulkomaisia suhteita koskevien intressien turvaamiseksi. Neuvostoliitto ei ole milloinkaan kuulunut valtaryhmiin, jotka on tähdätty toisia rauharakastavia kansoja vastaan. Lännessä kuitenkin tämälantapaisia yrityksiä, kuten tunnettua, tehtiin toistuvasti.

Useiden tälllaisten aikaisempien valtaryhmien neuvostovastainen luonne on myös hyvin tunnettu. Kuitenkin länsivaltojen liittoutumien ja ryhmien historia osoittaa, että ne eivät niinkään edistäneet hyökkääjien hillitsemistä kuin päinvastoin hyökkäystä ja ensi sijassa Saksan tekemää hyök-

käystä." Huomautettuaan useissa maissa havaittavista suurista sosiaalisista ja taloudellisista muutoksista sodan jälkeen samoin kuin fascismin saamasta ankarasta iskusta Molotov jatkoi:

"Tämä ei merkitse, että fascismin voimat olisivat lopullisesti murskatut, etteikö niitä tarvitsisi enää ottaa lukuun. Kaikki olette lukeneet kolmen vallan Krimin julistuksen vapautetusta Euroopasta, missä sanotaan: "Järjestyksen pyyttyminen Eurooppaan ja kansantalouksien jälleenrakentaminen on saatava aikaan toimenpiteillä, jotka antavat vapautetuille kansoille mahdollisuuden natsismin ja fascismin viimeisten jälkien hävittämiseen ja niiden oman valintansa mukaisten demokraattisten laitosten luomiseen."

"Paljon on vielä jäänyt tehtäväksi Krimin julistuksen asianmukaiseksi toteuttamiseksi."

Englannin ulkoministeri Bevin lausui puheessaan m.m.:

"Omasta puolestani ja hallituksen puolesta olen sekä parlamentissa että Työväenpuolueen konferenssissa samoin kuin julkisissa puheissani avoimesti selittänyt, että emme ryhdy mihinkään, emme tee mitään emmekä salli kenenkään asiamiehemme tai diplomaattimme tehdä mitään sellaista, mikä yllyttäisi vihaa tai provosoisi tai loisi tilanteen, joka olisi vahingollinen Venäjälle itäisissä maissa.

Me tunnustamme - itse asiassa se oli brittiläinen keksintö - Monroe-opin läntisellä pallonpuoliskolla. Mutta jos vakuus hyökkäystä, juonittelua tai vaikeuksien synnyttämistä vastaan on annettu, en voi hyväksyä, että luonnollinen asia, mikä siitä seuraa, olisi oven sulkeminen tai sisäänpääsyn estäminen tai yhteyden ottaminen kaupallisessa tai muussa

tarkoituksessa noiden kansojen kanssa. Väitän, että nämä ovat kaksi eri asiaa. En ole myöskään valmis hyväksymään Moskovan radion niin usein toittamaa asennetta, joka vaatii oikeutta hyvien suhteiden ylläpitämiseen läheisten naapurien kanssa samoin kuin presidentti Roosevelt vaati hyvän naapuruuden politiikkaa Etelä-Amerikkaan nähden, minkä me myös hyväksyimme.

En ole rikollinen jos pyydän saada olla hyvissä suhteissa Britannian rajoja lähellä olevien naapurien kanssa. Mitä teen siinä väärin? En loukkaa ketään enkä ole valmis hyväksymään minkään toisenkaan maan sellaista asennetta. Hallitus vaatii oikeutta tehdä Ranskan, Hollannin, Belgian, Skandinavian tai muiden maiden kanssa - ei länsiblokkia sotataroituksia varten. Ne ovat meidän kulttuuriystäviamme, historiallisia ystäviämme, ne tunnustavat samanlaisen demokratian kuin mekin, sen vuoksi väitän, että oikeuteni on hallituksen nimissä pitää hyviä naapureita omalla kadullani aivan samoin kuin millä muulla maalla tahansa on pitää hyviä naapureita millä muulla kadulla tahansa.

Ehkäpä olen liian voimakassanainen tässä, mutta olen hiukan harmissani ja luulen alahuoneen myöntävän, että minulla on oikeuskin olla. Kaiken kaikkiaan, jos Itä-Euroopassa armeijat ovatkin tunkeutuneet vihollismaihin, on Länsi-Euroopassa riehunut sodan myrsky. Paljon Euroopan suuresta sivistyksestä on tämän kauhean sodan hävittämää. Sen vuoksi tervehdin mielihyvin presidentti Trumanin julistusta. Luulen sen olevan järkevän. Nämä asiat on järjestettävä sopimuksella, ei voimalla, ei hyökkäyksellä. Niihin on vapaaehtoisesti mentävä asianomaisten kansojen suostumuksella."

Toisessa kohdassa puhetaan Mr. Bevin lausui:

"Jos saan viitata Venäjään, luulen Mr. Churchillin (joka oli puhunut opposition puolesta) olevan yltä mieltä siitä, että olemme myöntyneet jokseenkin jokaiseen vaatimukseen, mitä koskaan luulimme meille esitettävän. Moskovassa, Jaltassa, kaikissa noissa konferensseissa ei kukaan uneksunut, että esitettäisiin uusia alueellisia vaatimuksia paitsi siellä täällä, ja Salmien (Bosporin) järjestely, jonka jo olette hyväksyneet - avoimen veden satamat, kaikkiin on suostuttu. Minun on sanottava, että kun kaikkeen tähän on suostunut, eikä ole itse ottanut tuumaakaan maata tai sitä pyytänyt, ei voi olla olematta hiukan epäluuloinen, kun eräs suurvalta tahto tulla suoraan, sanoisinko, Brittiläisen Commonwealthin kurkkuun, vaikka se ei ole tehnyt mitään pahaakaan kenellekään, vain taistellut tämän sodan.

Tulee kysyneeksi itseltään, mikä on tarkoitus. Siihen on syytä. Luulen, että meidän on saatava loppumaan tämä alue-siirtoja koskeva pyrkimys, mutta tehtävä järkevissä puitteissa tarkistuksia siellä täällä."

2. Englannin - Amerikan - Neuvostoliiton suhteet.

Olen edellä lainannut näitä tunnettuja puheita, koska ne arvovaltaisina lausuntoina kuvastavat mielialoja, jotka vallitsivat kuukauden alussa. Tilanne sen jälkeen ei ole ilmeisesti suurestikaan muuttunut. Byrnes'in puhe todettiin täällä varovaisesti muotoilluksi. Samoin annettiin tunnustus Molotovin puheen kohteliaalle muodolle, vaikkakin siinä nähtiin paljonkin länsivaltoihin kohdistavaa arvostelua. Mitä Bevinin puheeseen tulee sai se parlamentissa opposition pen-

keiltä suosiota. Sen sijaan se herätti Työväenpuolueen ryhmässä ilmeisesti sekavia tunteita. On todettu, että Bevin tuli lausuneeksi likaa, kuten eräät vasemman siiven ihmiset sanovat, opposition suosiosoitusten viekoittelemana, kun hän ei pysynyt puheensa käsikirjoituksessa, vaan puhui pitkälti vapaasti, mikä näkyy ylläolevien otteiden muodostakin.

Tutustuttaessa esimerkiksi edellälainattuihin lausuntoihin ja muihin mielipideilmaisuihin ei voida välttää vaikutelmaa, että Neuvostoliitto ja Amerikka ovat asioihin ratkaisevasti vaikuttamassa ja että niillä on myös suuremmat mahdollisuudet löytää pohja yhteiselle toiminnalle kaikkienkin maiden kesken. Verrattakoon viimeksimainitussa suhteessa esim. Mr. Bevinin lausuntoa "brittiläisen imperiumin kurkkuun tarttumisesta" Amerikan alivaltiosihteri Achesonin marraskuun puolivälissä amerikkalais-venäläisessä yhdistyksessä pitämään puheeseen, jossa hän m.m. lausui: "Koskaan menneisydessä ei maapallolla ole ollut paikkaa, missä Amerikan ja Venäjän kansojen intressit olisivat törmänneet toisiaan vastaan tai edes olleet vastakkaiset - eikä ole mitään pätevää syytä olettaa, että tulevaisuudessakaan tulisi olemaan sellaisia paikkoja."

Englannin asema suuresti sodasta kärsineenä maana on kahden toisen suurvallan rinnalla ilmeisesti vaikea. Huolimatta Bevinin voimakkaista sanoista, on ilmeistä, että Englannin hallitus pyrkii myötävaikuttamaan jonkun ulospääsyn löytämiseksi nykyisestä umpikujasta. Vaikka sanomalehdistön sävy onkin ollut viime aikoina varsin kärkevästi Neuvostoliittoa arvosteleva, ilmenee kansan keskuudessa edelleen paljon sodanaikaisesta suuresta myötätunnosta Neuvostoliittoa kohtaan. Se tulee esille m.m. moskovalaisen jalkapallojoukku-

een Dynamon osakseen saanasta aivan erinomaisesta suosiosta - se kun puhui "jalkapallokieltä", mitä kansan suuret joukot täällä ymmärtävät.

Mielenkiintoinen on nykyisen terveydenhoitoministerin Aneurin Bevanin aikaisemmin hyvinkin vasemmistosaavainen "Tribune"-lehden artikkeli kolmen suurvallan välisistä suhteista. Lehti huomauttaa, että konservatiivit olisivat halukkaat liittämään Englannin kohtalot täydellisesti kapitalistisen Amerikan politiikkaan, kun taas kommunistit eri maissa olisivat valmiit alistumaan ehdoitta Neuvostoliiton johtovaltaan. Antaen kannatuksensa pääministeri Attleen aloitteelle "atomikeskustelussa" lehti pitää tärkeänä, että keskeinen epäluottamus ja pelko saataisiin häviämään ja kaikkien kansojen keskeinen yhteistoiminta järjestymään.

3. Englantilaisia mielialoja "suurten" suhteista.

Lontoossa on parin viime viikon aikana käsitykseni mukaan vallinnut suuri epätietoisuus tulevaisuuden näköaloista. "Atomikeskustelu" Washingtonissa, josta enemmän myöhemmässä tiedoituksessa, ei ole selvittänyt ilmaa, ei ainakaan tätä kirjoitettaessa. Suurena kysymysmerkinä on luonnollisesti Neuvostoliiton asenne. Sitä arvailtaessa/^{on} täällä kiinnitetty huomiota m.m. seuraaviin oireisiin.

Päinvastoin kuin aikaisemmin uskottiin, luullaan nyt, että Molotovin jyrkkä asenne ulkoministereiden konferenssissa ei johtunut hänen nimenomaan saamista sensuuntaisista ohjeista vaan siitä, että hän saatuaan - kuten arvellaan täkäläisissä ei-venäläisissä diplomaattipiireissä - vapaammat kädet, noudatti omia käsityksiään politiikasta. Tästä on katsottu voita-

van vetää johtopäätös, että Molotov olisi taipumattomammalla kannalla kuin Stalin. Mieleen tulee kysymys, olisiko jokin tällainen seikka ollut Mr. Churchillin mielessä hänen parlamenttissa marraskuun 7 p:nä ilmaistessa innokkaasti toivovansa, että Stalin pysyisi voimissaan ja maansa asioiden johdossa.

Edelleen liikkuu huhuja siitä, että kommunistinen puolue Neuvostoliitossa olisi pyrkinyt lujittamaan asemaansa Puna-Armeijan kenraaleihin verraten samalla kun vanhat vallankumouksellisuus-puoluepoliittiset ajatukset olisivat astuneet etualalle sodanaikaisiin kansallis-patrioottisiin tunnuslauseisiin verraten.

Stalinin väitetty sairaus aiheutti myös paljon spekulatioita.

Niinikään lausutaan ulkomaalaisissa diplomaattisissa piireissä käsitys, että Neuvostoliitto olisi sodan seurausten vuoksi heikompi kuin miltä näyttää ja samassa yhteydessä tulee ilmi odotus sen sisäisistä vaikeuksista, myös poliittisista.

Mutta Englannin virallisia piirejä näyttää painavan lähinnä epätietoisuus Neuvostoliiton todellisista aikouksista. Halu päästä tästä yksityisissä keskusteluissa ilmaistusta epävarmuuden tilasta ilmenee m.m. Bevinin julkisesti esittämästä ajatuksesta, että suurvaltain on lyötävä nyt kortit pöytään oikein päin käännettyinä samoin kuin siitä Washingtonin atomikeskustelussa esille tulleesta ajatuksesta, että Neuvostoliiton velvollisuus on ilmaista aikeensa, ennen kuin atomisalaisuus voidaan sille paljastaa.

4. Ulkoministerien konferenssi ja rauhansopimukset.

Täältä ei ole mahdollisuutta saada täsmällistä käsitystä asioiden vastaisesta kulusta. Sen johdosta, että eräs amerikkalainen alivaltiosihteeri Dunn oli sanomalehtimiehille henkilökohtaisena käsityksenään lausunut, että ulkoministereiden konferenssi

kokoontuisi uudelleen kuukauden parin kuluttua, tiedustelin asiaa Mr. Noel-Bakerilta Foreign Officeessa, mutta hän ei voinut asiasta sanoa mitään. Ensin pitää syntyä jokin nykyistä parempi, pohja keskusteluille, hän arveli.

Paljon on puhuttu "kolmen suuren" kohtaamisesta, mutta presidentti Truman näyttää 20.11.45 Press Conferencessaan vastanneen kieltävästi kysymykseen, oliko "kolmen suuren" konferenssi odotettavissa.

Vaikka Amerikan suurlähettilään Harrimanin raportti käynnistään Stalinin luona, jolloin hän jätti presidentti Trumanin kirjeen Stalinille, olikin sisällöltään suotuista, ei se kuitenkaan liene sisältänyt tiedoitusta mistään täsmällisestä kannanotosta Neuvostoliiton taholta.

Tätä kirjoitettaessa odotetaan Lontoossa parlamenttikeskustelua atomisopimuksesta.

Määrättyjä toiveita asetetaan yhdistyneiden kansakuntien kokoukseen, jonka pitäisi alkaa 2.1.46. Marraskuun 24 p:nä alkaa YK:n valmistavan komitean kokous.

Italian aselepoehdot, jotka pidettiin salassa näihin asti, julkaistiin aluksi Amerikassa. Englannin hallituksen julkaisema kokoelma asiakirjoja on lähetetty toimestamme Ulko-ministeriölle. Mielenkiintoista on merkitä muistiin seuraava amerikkalainen kommentario näiden ehtojen salassapitämisen johdosta: "Philadelphia Record" kirjoitti näet 8.11.45 m.m.: "Italian aselepoehtojen ollessa salaiset niillä oli dynamiitin vaikutus. Nyt kun ne on julkaistu, ne vaikuttavat kuin märkä raketti. Pidettäessä niitä salassa kaksi vuotta niitä käyttivät hyväkseen Akselin propagandistit, huhujen levittäjät ja muut. Antautumisen jälkeisen Italian hallituksen asema oli

uhattu, koska se ei voinut vastata syytöksiin oman politiikkansa kovuuden johdosta viittaamalla näihin ehtoihin. Sitäkin enemmän, ehtojen salaaminen oli epäoikeudenmukaista Venäjälle. Italian aselepoehdoista venäläiset saivat kaavan, jota käytettiin Itä-Euroopassa kontrollineuvostojen alistamiseksi liittoutuneiden komentajien alaisuuteen."

Myöskin Italian lopulliset rauhan ehdot tulevat olemaan Suomen kannalta mielenkiintoiset, osaksi ehdot sisältänsä vuoksi, mutta erikoisesti sen vuoksi, että Suomen asia ei mene ilmeisesti eteenpäin, ennenkuin Italian kysymys on selvä. Mutta kuten sanottu, täysi epätietoisuus vallitsee siitä, milloin asiat lähtevät liikkeelle.

5. Englannin suhteet eräisiin maihin.

17.11.45 ilmoitti Englannin hallitus tunnustaneensa Unkarin uuden hallituksen. Molemmat maat ovat nimittäneet pääkaupunkiin Political Representativen.

Englantilainen parlamenttivaltuuskunta, jossa pääasiassa oli mukana Labour-puolueen miehiä, sai edullisen vaikutelman vaalitoimituksesta Jugoslaviassa.

Parlamentaarinen alivaltios sihteeri McNeil on ollut Kreikassa ja osallistunut sikäläisen hallituspulan selvittelyyn, joka kohtasi vaikeuksia regentti Damaskinoksen pyrkiessä eroamaan Kreikan Lontoossa olevan kuninkaan peruutettua hänen regenttivaltuutensa. Damaskinos otti joka tapauksessa uuden hallituksen valanteon vastaan.

Amerikan nootti Bulgarialle, jonka hallitustapaa nootti ei hyväksy, on herättänyt täällä huomiota samoin kuin sekin, että Englanti ei tässä asiassa ole ainakaan toistaiseksi puhunut mitään.

6. Ranskan hallituskriisi.

herätti täällä tietenkin suurta huomiota. Erikoisesti kiinnitettiin huomiota hallituspuolan ratkaisun ulkopoliittisiin seurauksiin: Oliko Ranska joutuva mahdollisen kommunistisen pääministerin johdolla Neuvostoliiton rintamaan Samoin kuin arvosteltiin de Gaullen kankeutta alkuneuvotteluissa, samoin on nyt annettu tunnustus hänen uuden hallituksensa järjestelylle, jossa kommunisteilla tosin on voimakas edustus, mutta ei ulkoministerin eikä sisäministerin eikä myöskään puolustuslaitoksen kokoonpanoon vaikuttavan ministerin paikkaa. De Gaulle on selittänyt, että Ranskan on ulkopolitiikassaan valvottava Ranskan etuja eikä liityttävä kumpaankaan valtaryhmään.

7. Suomen sotasyyllisyysjutusta

ovat lehdet julkaisseet vain aivan pieniä uutisia. Niistä on erikoisesti käynyt ilmi presidentti Mannerheimin osuus sotapolitiikkaan. Virallisissa piireissä ei myöskään näytetä asiaan kiinnitettävän kovin suurta huomiota. Nürnbergin juttu ja omat huolet ovat etualalla.

Poliittinen edustaja:

Eero A. Wuori.
Eero A. Wuori.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 12

OSASTO: L

ASIA: Engl. (Pol. ed.)

Poliittisen edustajan Wnoren raportti n:o 5.

Lontoo 27/11 1945

SUOMEN POLIITTINEN EDUSTUSTO

LONTOOSSA.

Lontoossa 27 p. marraskuuta 1945.

N:o 1326/279.

27 167 Sal. 45

5/12-45

12 L^d Engl. (Pal ed)

Herra Ministeri,

4

Oheisena lähetän kunnioittavinmin raporttini

N:o 5.:

1. Atomipommikeskustelu.
2. Kansojen suvereenisuus.
3. Yhdistyneet Kansakunnat.
4. Kansainliiton purkamiren.
5. Huhuja englantilais-venäläisistä suhteista.
6. Anglo-amerikkalaiset lainaneuvottelut.
7. Englanti ja Kreikka.
8. Suomi Lontoossa.

Vastanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Poliittinen edustaja:

Eero A. Wuori
Eero A. Wuori.

Ulkoasiaiministeri Carl Enckell,

Ulkoasiaiministeriö,

HELSINKI.

SUOMEN POLIITTINEN EDUSTUSTO

LONTOOSSA.

27 p:nä marraskuuta 1945.

Raportti n:o 5.

27 Salainen.
167 Sal.

45

5/12-45

12 L Engl (Pd. 2)

Ulkoasiainministeriölle.

1. Atomipommi keskustelu.

Atomipommi tai paremminkin sanoen atomienergian käyttö sodassa vilahteli tärkeänä argumenttina jo syys-lokakuussa pidetyssä ulkoministereiden konferenssissa. Sen jälkeen se on noussut suurpoliittisen keskustelun keskipisteeksi, lähtökohdaksi keskusteluille ei vain "kolmen suuren" välisistä suhteista vaan myös maailman tulevasta järjestelystä yleensä. Kokonaiskuvan saamiseksi koetan seuraavassa koota yhteen eräitä arvovaltaisimpia kannanmäärittelyjä.

Presidentti Truman lausui tunnetussa laivastopäiväpuheessaan lokakuun 27 p:nä, jolloin hän 12 kohdassa määritteli Amerikan ulkopolitiikan pääsuuntaviivat atomipommista m.m.: "Kuten lausuin tiedonannossani kongressille, keskustelu atomipommista Ison-Britannian ja Kanadan kanssa ja myöhemmin toisten kansojen kanssa ei voi odottaa yhtyneiden kansakuntien muodollista järjestäytymistä. Nämä keskustelut, tähdäten tieteellisten perustosioiden vapaaseen vaihtoon, alkavat läheisessä tulevaisuudessa.

Mutta korostan jälleen, kuten aikaisemminkin, että nämä keskustelut eivät koske atomipommin tai muiden sotavälineiden valmistustapoja. Siinä että me omistamme tämän ase^{kuin}en yhtä vähän/ siinä, että hallussamme on muita uusia aseita, ei ole mitään uhkaa millekään kansakunnalle. Maailma, joka on nähnyt Yhdysvallat kahdessa viimeisessä suuressa sodassa, tietää tämän täysin!

Trumanin, Attleean ja Kanadan pääministerin Kingin välisen neuvottelun alkuvaiheista Attlee ilmoitti parlamentille palatuaan Amerikan matkaltaan, että hän oli syyskuun lopulla ilmoittanut Trumanille, että näiden kolmen vallan olisi keskenään neuvoteltava atomienergian käytöstä samalla, kun hän oli esittänyt eräitä johtopäätöksiä, joihin Englannin hallitus oli asiassa päätenyt, sekä ilmaissut toivomuksen henkilökohtaisesta kosketuksesta. Lokakuussa hän oli saanut presidentti Trumanin kutsun saapua Washingtoniin.

Washingtonin neuvottelujen tuloksen oli 9 kohtaa käsittävä tiedonanto, joista varsinkin 5. ja 6⁷ kohta kiinnittävät huomiota. Ne kuuluvat:

"5. Me uskomme, että tieteellisen tutkimuksen tulokset on asetettava kaikkien kansojen käytettäväksi ja että tutkimuksen vapaus ja aatteiden vapaa vaihto ovat välttämättömiä tiedon edistymiselle. Tätä politiikkaa noudattaen ovat tieteelliset perustosiasiat, jotka ovat oleellisia atomienergian kehittämisessä rauhallisia tarkoituksia varten, jo asetettu maailman käytettäväksi. Tarkoituksemme on, että kaikki tämänluontoinen vastainen tieto, joka saadaan hankituksi, tulee aika ajoin samalla tavalla käsiteltyksi. Luotamme siihen, että muut kansakunnat omaksuvat samanlaisen politiikan, siten aikaansaaden keskinäisen luottamuksen ilmapiirin, missä poliittinen yhteisymmärrys ja yhteistoiminta kukoistavat."

"6. Olemme harkinneet kysymystä yksityiskohtaisten tietojen antamisesta atomienergian käytännöllisestä tehdasmaisesta soveltamisesta. Atomienenergian sotilaallinen hyväksikäyttö perustuu suureksi osaksi samanlaisiin menettelytapoihin ja prosesseihin, jotka ovat tarpeen sen soveltamisessa tuotannollisia tar-

koituksia varten.

Me emme usko, että yksityiskohtaisten tietojen levittäminen atomienergian käytännöllisestä soveltamisesta, ennenkuin on mahdollista suunnitella tehokkaita, vastavuoroisia ja täytäntöönpantavia sekä kaikkien kansojen hyväksymiä turvakeinoja, edistäisi atomipommiä koskevan probleemin rakentavaa ratkaisua. Päinvastoin luulemme sillä olevan päinvastaisen vaikutuksen. Me olemme kuitenkin valmiit jakamaan vastavuoroisuuden pohjalta toisten Yntyneiden Kansakuntien kanssa yksityiskohtaisia tietoja atomienergian käytännöllisestä tuotannollisesta soveltamisesta niin pian, kuin tehokkaita täytäntöönpantavia varokeinoja sen käyttämisestä vastaan hävittäviin tarkoituksiin voidaan keksiä."

"7. Mahdollisimman tehokkaiden keinojen saavuttamiseksi atomienergian käytön lopettamiseksi hävittäviin tarkoituksiin ja sen mahdollisimman laajan käytön edistämiseksi tuotannollisiin ja inhimillisiin tarkoituksiin on mielestämme asetettava heti, kun se käytännöllisesti on mahdollista, komissio Yntyneiden Kansakuntien alaisena valmistamaan suorituksia sanotun järjestön harkittavaksi.

Komissio pitäisi velvoittaa työskentelensä mahdollisimman kiireellisesti ja sille pitäisi antaa valtuus alistaa ehdotuksiaan harkittavaksi aika ajoin sen työn eri vaiheissa.

Erikoisesti olisi komission tehtävä erikoisehdotuksia:

A. Rauhallisia tarkoituksia palvelevan tieteellisen perustiedoituksen kaikkia kansoja käsittävän vaihdon laajentamiseksi. B. Atomienenergian kontrolloimiseksi siinä määrin kuin on tarpeen sen käyttämiseksi ainoastaan rauhallisia tarkoituksia varten. C. Atomilaseiden ja niiden joukkokäsitykseen soveltuvien

suurten aseiden eliminoinniseksi kansallisista varusteluista. D. Tehokkaan turvallisuuden hankkimiseksi tarkastustoiminnan ja muussa muodossa sopimuksen tehneiden kansojen suojelemiseksi sopimuksen rikkomisesta tai välttämisestä johtuvia vaaroja vastaan."

Viitaten Washingtonin konferenssin tiedonannon edellämäinnittuihin kohtiin ja huomioimalla presidentti Trumanin Press Conferenceissaan antamiin selvityksiin sekä pääministeri Attleen, ent. ulkoministeri Edenin ja nyk. ulkoministeri Bevinin lausuntoihin parlamentissa voidaan todeta seuraavaa:

a) Atomien energiaa koskevia tieteellisiä tietoja ollaan valmiit vaihtamaan (koska niitä ilmeisesti ei voidakaan pitää sallassa).

b) Atomipommin valmistussalaisuutta eivät Yhdysvallat, Englanti ja Kanada jaa toistaiseksi muille.

c) Neuvostoliiton odotetaan ilmaisevan poliittiset aikomuksensa, mitä pidetään m.m. Lontoossa eräänä keskinäisen luottamuksen aikaansaamisen edellytyksenä.

d) Washingtonin tiedonanto tiedoitettiin Neuvostoliitolle ennen sen julkaisemista.

e) -Litätään erikoista atomikonferenssia ei kutsuta koolle, vaan asia jätetään Yhtyneitten Kansakuntien hoitoon. Sen asiana on päättää komission kokoonpanosta. Mutta ei myöskään Yhtyneitten Kansakuntien erikoiskokousta atomikysymystä käsittelemään kutsuta koolle m.m. sen vuoksi että siihen ei ole aikaa. Yhtyneitten Kansakuntien ensimmäinen yleiskokous on suunniteltu kutsuttavaksi koolle joskus tammikuun 2 tai 7 p:ksi. Tästä lienee ainakin tässä vaiheessa vedettävä se johtopäätös, että "kolmen suuren" neuvottelua nimenomaan tästä asiasta ei myöskään odoteta

On vaikeata tietää, oliko Englannin hallituksella aikomus mennä pitemmälle atomisalaisuuden paljastamisessa, kuin mitä Washingtonin tiedonanto edellyttää. Huomattava on, että tiedonanto tässä oleellisessa kohdassa vahvisti presidentti Trumanin aikaisemman kannanoton, joka sisälsi sen, että valmistussalaisuutta ei toistaiseksi paljasteta. Seuraavan askeleen katsotaan täällä kuuluvan lähinnä Neuvostoliiton otettavaksi, joka eri kysynyksissä tällaisen mielipiteen mukaan edelleen ylläpitää sfinksin asennetta.

2. Kansojen suvereenisuus.

Pitkessään suosiota saaneen puheensa parlamentissa pääministeri Attleen matkaraportin yhteydessä ent. ulkoministeri Eden hämmästytti vanhoillisen puolueen edustajia muutamilla periaatteellisilla huomautuksilla kansojen suvereenisuudesta. Hän lausui m.m.: "Jokainen uusi tieteellinen keksintö tekee entistä tyhjämpiväisemmäksi vanhanaikaiset käsitykset suvereenisuudesta,.... Totta kyllä on, että kansalliset tunteet ovat vielä yhtä voimakkaat kuin ennen ja siellä täällä ne ovat tulleet voimakkaammiksikin uusien vaikeuksien esiintyessä, ja erikoisten käsitysten ilmetessä hallitusmuodoista ja sanoista sellaisista kuin "vapaus" ja "demokratia". Huolimatta eräänlaisesta havahtumisesta maailma ei siten ole vielä valmis luopumaan ~~vanhoista~~ vanhoista suvereenisuuskäsityksistään tai edes todella tarkistamaan niitä, mutta merkkejä heräämisestä on havaittavissa. On Briandin suunnitelma Euroopan liitosta edellisen maailmansodan jälkeen, minkä kunnioitettu ystäväni (Churchill) herätti henkiin toisessa muodossa puhuessaan äskettäin Brysselissä eurooppalaisen perheen uudesta yhtenäisyydestä. Vuoden 1940 synkimpänä hetkenä Mr. Churchill teki Ranskalle ehdotuksensa (yhteisen hallituksen muodostamisesta)

j.n.e..... Nyt atomienergia vaatii jotakin enemmän, koska maailman perhe on pienempi, kuin mitä eurooppalainen perhe oli edellisen sodan jälkeen. Olen paljon ajatellut atomienergiaa koskevaa kysymystä sekä ennen että jälkeen atomipommin räjähtämisen Nagasakissa enkä millään ole kyennyt näkemään mitään muuta keinoa maailman turvaamiseksi atomin voimalta kuin sen, että me kaikki tingimme (abate) nykyisistä suvereenisuuskäsityksistämme. Ja edelleen hän sanoi: "Mielestäni olisi Yhtyneiden Kansakuntien pian tarkistettava peruskirjansa atomienergiaa koskevien keksintöjen valossa, jotka eivät olleet edessämme tätä peruskirjaa laadittaessa. Mikään ei osoittanut selvennin nationalismin otetta meistä kuin konferenssin päätös veto-oikeuden säilyttämisestä."

Keskustellessaan seuraavana päivänä (24.11.45) parlamentissa pitämässään puheessa samaa kysymystä ulkoministeri Bevin huomautti, että sosialidemokraatit kannattivat Briandin suunnitelmaa ja että nykyistä alueellistekin yhteistoimintaa ajateltaessa on kiinnitettävä erikoista huomiota taloudelliseen yhteistoimintaan. Hän hyväksyi Mr. Edenin ajatuksen "suvereenisuudesta" luopumisesta (surrender), minkä johdosta Eden huomautti, ettei hän ollut nimenomaan sitä tarkoittanut. Palautettuaan mieliin Yhdysvaltojen eri valtioiden liittymisen toisiinsa, Englannin, Skotlannin ja Walesin yhtymisen ja korostettuaan, että kaiken lain on tultava kansalta, Bevin lausui m.m.:

"Sen vuoksi kun lähemme kaikesta siitä, mitä olemme rakentaneet - kansainliitosta tai perustuslaeistamme - ajaudumme mielestäni vastustamattomasti tälle tielle: Uusi tutkimus on välttämätön tarkoituksessa luoda maailman edustajakokous (assembly), jonka maailman kansat kokonaisuutena välittömästi valitse-

vat, jolle hallitukset, jotka muodostavat yhdistyneet kansakunnat, ovat vastuussa ja joka tosiasiallisesti säättää maailman lain, minkä maailman kansat hyväksyvät ja mihin ne ovat moraalisesti sidotut ja mitä ne haluavat noudattaa. Sillä kansojen äänestyksestä on valta johdettava ja verotus järjestettävä ja niiden välittömien edustajien on se toimeenpantava,.... Yhteinen kansa on suuri turva sotaa vastaan. Hallituksen tärkein tehtävä on kuitenkin hirvittävä velvollisuus päättää asioista, jotka koskevat kansan elämää ja kuolemaa. Tämä valta kuuluu tälle huoneelle (parlamentille) mikäli tästä maasta on kysymys. Tahtoisin sulattaa (merge) tämän vallan välittömästi valitun maailman edustajainhuoneen suurempaan valtaan, jotta toisaalta hävityksen ja tieteen suuret voimakeinot olisivat sen hallittavissa meidän suojelemiseksi niiden käyttöä vastaan ja jotta se toisaalta helposti voisi määritellä esiintyykö jokin maa hyökkääjänä vai ei. Olen valmis istumaan kenen kanssa tahansa keksiäksemme äänestystavan tai perustuslain - kuten suuret maat ovat tehneet - maailman edustajain huonetta varten, jonka tarkoitus olisi rajoitettu - rauhan turvaaminen. Kun kerran pääsemme siihen, olemme ottaneet suuren edistyksen askeleen, mutta sillä välin ei ole mitenkään heikennettävä San Franciscossa rakennettua elintä. Sen on oltava askel jatkuvaa kehitystä kohti.

Bevinin ajatuksiin on kiinnitetty täällä suurta huomiota. "Daily Herald" pitää niitä mullistavina, työväenpuolueen parlamenttiryhmä osoitti niille suurta suosiota. Arvosteltaessa niiden käytännöllistä merkitystä päivän tilanteessa havaitaan pari huomionarvoista käsitystä.

Toisaalta nähdään niissä - samalla kun annetaan tunnus-

tus niiden syvälle aatteellisuudelle - yritys antaa positiivisia aineksia keskusteluille, jotka olisivat omansa hälventämään sitä epäluulon sumua, joka nykyhetken kansainväliselle ilmapiirille on ominaista. Tämä saa vahvistuksensa siitä, että Mr. Bevinin puheessa, joka pääasiallisesti oli päivänpolttavien ulkopoliittisten probleemien (kuten Kreikan, Indonesian, Italian, Ranskan) selvittelyä, oli punaisena lankana ajatus, että muiden olisi osoitettava samaa luottamusta Englantia kohtaan, kuin mitä se on valmis osoittamaan muita kohtaan. Lähinnä on tietenkin Neuvostoliitto kysymyksessä.

Toisaalta esittää m.m. "The Times" sen huomautuksen, että vaikka Bevinin sanojen vakavuutta ei ole syytä epäillä, on kysyttävä, eikö luottamusta ole rakennettava toisella tavalla kuin nyt noudatetulla. Lehti lausuu (24.11.45): "Luottamusta voidaan luultavammin paremmin rakentaa yksityisissä keskusteluissa, joko konferensseissa tai diplomaattisia kanavia käyttäen, kuin julkisilla kannanjulistuksilla, varsinkin kun nämä puetaan retoorisiin muotoihin, jotka ovat erilaiset eri maissa ja sen vuoksi antavat erikoisen helposti aihetta väärinkäsityksiin. Ennen kaikkea, luottamusta voidaan paremmin rakentaa teoilla kuin sanoilla. Mikäli ulkoministeri ajatteli erikoisesti suhteita Venäjään Mr. Eden osui lähemmäksi maalia vaatiessaan "Venäjän täydellistä osallistumista kaikkiin maailman asioihin tasavertaisuuden pohjalla. Luottamuksen osoittaminen on usein parhain tie luottamuksen voittamiseen."

3. Yhdistyneet Kansakunnat.

Yhdistyneiden kansakuntien viralliseksi nimeksi tulee Unite Nations. Sana "Organization" jää pois.

Preparatory Committee, jossa on n.500 edustajaa edus-

taen 51 kansaa, alkoi työnsä Lontoossa 24.11.45. Sen käsiteltävänä on 150 sivua käsittävä ehdotus järjestön "säännöiksi". Tärkeimpiä kysymyksiä on järjestää kotipaikka. Sekä San Franciscon että Chicagon pormestarit ovat Lontoossa puhumassa kaupunkien puolesta. Paljon puhutaan myös järjestön sijoittamisesta Eurooppaan. Yleiskokous kokoontuu tammikuun 2 tai 7 päivänä 1946.

4. Kansainliiton purkamisesta

viittaan lähetettyihin sähköisiin.

5. Huhuja englantilais-venäläisistä suhteista.

Huhujen mukaan tulee kohdakkoin julkiseksi keskustelu parin uusimmanmallisen englantilaisen lentokoneen katoamisesta. Asianomaiset koneet ovat kotikentiltään ilmaan kohottamaan hävinneet jäljettömiin. Eräillä tahoilla epäillään niiden lentäneen määrättyyn maahan. Ne olivat "salassa pidettyjä koneita." Tämän, samoin kuin sen, että venäläiset sotilaspatrullit ovat toimittaneet etsiskelyjä brittiläisten joukkojen oleskelupaikoissa Berliinissä, arvellaan aiheuttavan uutta hätyymystä, jos niistä ryhdytään keskustelemaan julkisesti.

6. Anglo-amerikkalaiset lainaneuvottelut.

Näiden sitkeiden lainaneuvottelujen arvellaan johtavan alustavaan sopimukseen kuluvalle viikolla. Lopullinen järjestely tapahtuu vasta keväällä Yhdysvaltain kongressin käsiteltäväksi asian. Mikä vaikutus Suomen luotonsaantimahdollisuuksiin Amerikassa tämän asian järjestymisellä on, ei ole täältä arvosteltavissa.

7. Englanti ja Kreikka.

Oma mielenkiintonsa on sillä, miten Englanti on hoitanut Kreikan tilannetta. Sinne lähetettiin erikoinen valtuuskunta

ulkoministeriön parlamentaarisen alivaltiosihteeri McNeil'in johdolla. Tämä painosti regentti Damaskinoksen ennen aikomaansa eroa nimittämään uuden hallituksen, joka oli porvarillisessa mielessä vasemmistolaisempi kuin edellinen. Damaskinos pysyi senkin jälkeen kuitenkin eroilmoituksessaan. Bevin lausui tästä välittelunsa parlamentissa ja vetosi Damaskinokseen henkilökohtaisella kirjeellä. Myös Kreikan kuningas pyysi Damaskinosta jäämään. Bevin arvosteli parlamenttipuheessaan Englannissa olevia kreikkalaisia monarkisteja asioiden vaikeuttamisesta. Myöskin vaati Bevin kreikkalaisia kiinnittämään huomionsa maan talouden järjestämiseen. Damaskinoksen ilmoitetaan nyt luopuneen eroaikeistaan. Kreikkaan on lähetetty valtuuskunta tutkimaan vaalivalmisteluja. Valtuuskunnan johtajana on eräs työväenpuolueen vaaliexpertti.

8. Suomi Lontoossa.

Kuten aikaisemmin olen tiedoittanut, ei Lontoon lehdistössä ole annettu kovin suurta tilaa Helsingin sotasyyllisyysjutulle. Erästä lähteestä olen kuullut, että kaikki eivät täällä olisi olleet ihastuneita siitä, että myös Englannin ja Suomen välisen suhteiden kehittyminen sodan aikana on otettu jutun yhteydessä punnittavaksi. Tätä käsitystä en ole voinut tarkistaa.

Erään Suomessa olevan tehtaan omistusoikeuden siirron yhteydessä on tullut jälleen esille, mitä vaikeuksia varsinkin finanssioperatiot kohtaavat sen vuoksi, että meillä ei ole rauhansopimasta Englannin kanssa enemy property custodian-viranomaisen joutuessa omalta murkaltaan asioihin myös sekaantumaan.

Pankkimaailmassa on havaittavissa ilmeistä halua liikeluoton antamiseen suomalaisille liikkeille tai vientijärjestöille. Kun näitä suhteellisen lyhytaikaisia luottoja nyt on alkanut järjestyä, on huomautettava, että niiden saaminen perustuu hyvin suurella määrällä suomalaisen liikemaailman aikaisemmin saavutta-

maan hyvään maineeseen. Jos on pelättävissä, että tuontitarpeen kotona ollessa suuren, tarjotut luotot houkuttelevat luontokysyntään monilta eri tahoilta, olisi syytä kiinnittää tarkkaa huomiota siihen, että kotona on jatkuva suunnitelma välttämättömmistä tuonnista. Useilla liikkeillä täällä on vanhoja suhteita, jotka antavat aihetta yhteyden ottoon. Siitä ei ole mitään sanottava. Mutta tärkeätä on, että neuvottelut alusta pitäen perustuvat soliidille pohjalle, niin että asianomaisia viranomaisia ei aseteta vaikeaan tilanteeseen neuvottelujen myöhemmässä vaiheessa, ja että englantilaiset eivät saisi huonoa käsitystä liiketoimistamme. Tämän välttäminen edellyttää hyvää yhteistoimintaa liikemaailman ja viranomaisten kesken kotona.

Lähetystön tehtävänä on ohjeittensa mukaan ylläpitää perusteltua luottamusta Suomen mahdollisuuksiin. Kun yksityiset liikemiehet täällä käydessään toimivat tahtoen tai tahtomattaan mielipiteiden muodostajana, olisi tärkeätä, että matkustuksen tänne vilkastuessa asianomaisia ohjattaisiin puhumaan oikein, mikä on myös heidän liike-etujensa mukaista ja välttämään sellaista, mitä kuulee esim. Tukholmassa valitettavan monen suomalaisen puhuvan. Tähän mennessä ei lähetystöllä ole ollut aihetta valittamiseen tässä suhteessa.

Mielenkiintoista on todeta, että Suomea ei ole mainittu viime viikkojen suurpoliittisissa keskusteluissa. Käsitän tämän vastaavan Suomen hallituksen toiveita. Nykyisessä epäluulon täyttämässä ilmapiirissä maamme joutuminen keskustelun kohteeksi olisi ehkä sensationielessä mielenkiintoista, mutta samalla se pakottaisi esille arvovaltaisia kannanmäärittelyjä,

jotka, tulivatpa taholta tai toiselta, eivät olisi maalle yksinomaan edullisia.

Poliittinen edustaja:

Eero A. Wuori.
Eero A. Wuori.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 12

OSASTO: L

ASIA: Engl. (Pol. ed.)

Polittisen edustijan Nuoren raportti n:o 6.

Louiso 8/12 1945

POLIITTINEN EDUSTUSTO

LONTOOSSA.

8 p:nä joulukuuta 1945.

N:o 1528/305

32 168 Sal. 45
15/2-45

Herra Ulkoasiainministeri, 12 L Engl. (Pol. ed.)

Oheisena lähetän kunnioittavimmin raporttini

N:o 6:

1. Englantilais-amerikkalaiset lainaneuvottelut.
2. Englannin ulkomaankaupan kehitys.
3. "Kolmen suuren" kohtalo.
4. Bevinin puheen jälkikaikuja.
5. Yrityneiden Kansojen Preparatory Commission.
6. Neuvostoliiton asenne Lontoon näkökulmasta.
7. Englannin kommunistit.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Poliittinen edustaja:

Eero A. Wuori.
Eero A. Wuori.

Ulkoasiainministeri

CARL ENCKELL,

HELSINKI.

POLIITINEN EDUSTUSTO

LONTOOSSA:

2 päivänä joulukuuta 1945.

RAPORTTI N:o 6.

32 168 Sal. Salainen.
45

15/2-45

12 L Engl. (Pol. D.)

Ulkoasiainministeriölle.

1. Englantilais-amerikkalaiset lainaneuvottelut.

Kolmisen kuukautta kestäneet Englannin ja Amerikan lainaneuvottelut, joiden piti joutua ratkaisuvaiheeseen (kuinka monennen kerran?) 25.11.45. alkaneella viikolla ovat uudelleen polttopisteessä viikonvaihteessa 2.12.45. Maanantaina 26.11.45. Englannin hallituksen ohjeet valtuuskunnalleen Washingtonissa saapuivat perille. Mutta niiden pohjalla ei sopimusta vielä syntynyt. Lauantaina 1.12.45. saapui Washingtoniin Englannin rahaministeriön pysyväinen sihteeri sir Edward Bridges. Ja tätä kirjoitettaessa odotetaan, että alkavalla viikolla neuvotte- luissa vihdoin päästäisiin ratkaisuun. Viimeisimmissä vaiheis- sa ovat keskustelun alaisina olleet lähinnä seuraavat kysy- mykset.

a) Englanti on viimeksi edellyttänyt, että se saa 1 miljardin punnan luoton 50 vuoden maksuajalla ja 2 pro- sentin korolla. Summa olisi nostettavissa 5 vuoden aikana, jolloin korkoa ei perittäisi. Korosta lienee sovittu, mutta erimielisyyttä on ilmennyt lainasumman suuruudesta. Englanti on ääet lähtenyt siitä, että 1 miljardi puntaa olisi voi- tava varata vastaista tuontia varten, kun taas Amerikka on lähtenyt siitä, että tästä 1 miljardista maksettaisiin myöskin ne Lend and Lease tavarat, jotka Englanti on saanut V-J-päivän (siis Saksan romahtamisen) jälkeen. Tämä merkitsisi

että Englanti maksaisi mainitusta miljaardista 125 milj. puntaa, joten uusi laina olisi itee asiassa 875 milj. puntaa.

b) Keskustelua on aiheuttanut myös tästä lainasta johtuvien maksujen lykkääminen siinä tapauksessa, että Englanti ei maksutaseensa vuoksi pystyisi suorittamaan lainasta johtuvia vuotuismaksujaan. Kysymys lienee lähinnä ollut korjojen suorittamisen lykkäämisestä. Näyttää siltä, että Amerikka ei olisi aivan haluton siihenkään, että näin maksamatta jäävät korot pyyhittäisiin kokonaan pois.

c) Tästä on lyhyt askel erääseen neuvottelujen tärkeimpään kohtaan, nim. kysymykseen siitä, millä tavalla Englannin maksutase olisi tarkastettavissa, riittääkö esim. vain Englannin dollarisaatavien toteaminen vai onko tarkastus ulotettava koskemaan laajemminkin Englannin maksutaseen muodostumista.

d) Tästä avautuvat näköalat Englannin ja Amerikan taloudellisten suhteiden järjestymisen vaikeuksiin yleensä.

Englanti on "punta-alueella" velkaa useimmille muille punta-maille, jotka sodan aikana Englantiin tuomistaan tavaroistaan saamansa punnat ovat entisen tavan mukaan ja valuuttakontrollin vuoksi jättäneet tileilleen Lontoossa. Tähän liittyy brittiläisen imperiumin preferenssitullijärjestelmä ja Englannin harjoittama puntakontrolli.

Amerikka puolestaan pelkää muista maista tapahtuvaa tavarain tuontia, koska se voi lisätä muutenkin uhkaavaa työttömyyttä (kauppaministeri Wallace arvioi työttömien luvun nousevan ensi vuonna 7 miljoonaan). Tämän vuoksi se näkisi mielellään, että Englanti maksaisi saamallaan dollari-luotolla velkojaan punta-maille, jotka siten saamallaan dol-

larivaluutoilla voisivat myös ostaa amerikkalaisia tavaroita. Näiden maiden tavaranhäikä on myös suuri. eikä Englanti pysty sitä ainakaan nopeasti tyydyttämään. (Myöhemmin ilmoitetaan, että Englanti ei olisi pakoitettu käyttämään dollariluottoaan tällä tavalla.)

e) Tämänlaiset näkökohdat ovat taustassa, kun Amerikka vaatii Englantia laivasopimuksen yhteydessä ratifioimaan Bretton Woodsin sopimuksen kansainvälisestä maksuliikkeestä. (Sopimuksen sanamuodon edellytän olevan ulkoasiainministeriössä). Englantilaiset (ja näin m.m. työväenpuolue ja etenkin sen vasemmisto) pelkäävät, että tämän kautta Englannin liikkumisvapaus ulkomaankaupassa (ja sitä tietä myös kotimaan talouspolitiikassa) tulisi pahasti sidotuksi. Amerikkalaiset syyttävätkin nimenomaan työväenpuolueen vasemmistoa lainaneuvottelujen jarruttamisesta.

Bretton Woodsin sopimus ratifioitiin Amerikan kongressissa sillä edellytyksellä, että muut maat ratifioivat sen v:n 1945 loppuun mennessä. Kun Englanti ei ole sitä tähän mennessä ratifioinut, eivät useat muutkaan ole sitä tehneet. Tämä tosiasia antanee myös vauhtia lainaneuvotteluille. Ellei Bretton Woodsin sopimusta ratifioida muualla, rauennee myös Amerikan ratifiointi.

f) On vielä mainittava, että 30.6.45. mennessä oli Amerikalla saatavana Englannilta Lend Leasen perusteella 3.374.750.000 puntaa, kun taas Englannilla oli vastaavasti saatava Amerikalta 1.080.300.000 puntaa. Jos erotus jäisi Englannin maksettavaksi, muodostuisi Englannin velka Amerikalle todella valtavaksi. Mutta monia viittauksia on näkynt siitä, että Amerikka olisi valmis pyyhkäisemään tämän velan. Varsinkin Roosevelt oli aikoinaan usein viitannut siihen, että Englannin ponnistukset Akselin voittamiseksi olisi riittävä aihe

sen pyyhkimiseen. Amerikan presidentillä on siihen nähden laajat valtuudet. Tämä mahdollisuus painanee myös paljon neuvotteluissa.

Washingtonin lainaneuvotteluilla on tietenkin suuri poliittinen kantavuus. Jos ne epäonnistuvat, syntyy yhteistoiminnalle epädullinen ilmapiiri. Amerikan ja Englannin välillä. Jos ne johtavat tulokseen, avautuu pohja maailmankaupan järjestämiseen, mitä varten suunnitelmia jo on olemassa kaupallisen konferenssin pitämiseksi tulevana kesänä Yhtyneiden Kansojen järjestämänä.

g) Tässä yhteydessä tulkoon vielä mainituksi, että eräät havaintojen tekijät katsovat voivansa olettaa, että kun Amerikan työläiset todennäköisesti saavat ajetuksi läpi 15-20 % palkkojen korotuksen (työläisten vaatimuksena on yleinen 30 % palkkojen korotus) ja kun on myös luultavaa, että hallituksen vastus kattohintojen korottamisen suhteen ennen pitkää murtuu, tulee dollarin kotimainen ostovoima (ja sen mukana myös ulkomainen arvo) ennen pitkää alentumaan jonkin verran.

2. Englannin ulkomaankaupan kehitys.

Syyskuussa päättyvä vuoden kolmas neljännes osoitti sekä tuonnin että viennin supistumista vuoden alkupuoleen verrattuna. Vienti (milj. puntaa) oli I nelj. 70,7, II nelj. 100,8 ja III nelj. 98,6 sekä tuonti I nelj. 282,1, II nelj. 296,6 ja III nelj. 260,0. Erikoisen voimakas oli viennin alentuminen syyskuussa, jolloin vienti oli 29,6 milj. puntaa. Sen sanotaan johtuvan siitä, että suuret avustuskorotukset Eurooppaan supistuivat oleellisesti. Tuonnin supistumiseen syyskuussa, jolloin se oli 78,3 milj. puntaa, vaikutti pääasiassa bensiinin tuonnin supistuminen.

3. "Kolmen suuren"kohtalo.

Presidentti Trumanin kannanilmaisuja hänen Press Conference'ssaan 29.11.45. on seurannut vastaavia diplomaattisia toimenpiteitä. Amerikan suurlähettiläät Lontoossa ja Moskovassa ovat vastaavilla hallituksille esittäneet a) että Saksan valvontaneuvoston "sääntöjä" muutettaisiin (Trumanin ajatuksena on se, että yhden vallan veto-oikeus poistettaisiin ja sijalle tulisi enemmistö päätös) b) että "kolmen suuren" erikoiskonferensseja ei olisi syytä pitää, koska ne heikentäisivät Yhtyneiden kansakuntien arvovaltaa. Tämän toimenpiteen reaktiona voidaan havaita:

a) Trumanin arvellaan tähtäävän myös siihen, että myös Yhtyneiden Kansojen Security Councilissa ajateltu veto-oikeus poistettaisiin, mikä merkitsisi, että Truman kannattaa Edenin (ja osaksi myös Bevinin) ilmituomaa ajatusta San Fransiscon päätösten muuttamisesta tässä kohdassa (vrt. edellisiä raportteja)

b) Englanti näyttää suosivan Trumanin ajatusta Saksan valvontaneuvoston suhteen.

c) Neuvostoliiton arvellaan pitävän kiinni sekä Potsdamin että San Fransiscon päätösten kirjaimesta. Siitä seuraa, että Englannin ja Amerikan on edettävä tässä asiassa varovaisesti.

Tässä yhteydessä kiinnitetään huomiota siihen, että generalissimus Stalin on päättänyt pidentää lomaansa. Hänen sairauteensa ei enää uskota, mutta nyt arvellaan, että hän antaa Molotovin hoitaa toistaiseksi asioita nähdäkseen, minkälaiseksi yleinen tilanne kehittyy ja pitääkseen itselleen vapaat kädet myöhempää ajankohtaa varten.

d) Ranskan ulkoministeriön poliittisen osaston päällik-

kö Murville on ollut Washingtonissa taivuttamassa Amerikan hallitusta Saksan valvontaneuvostoa koskevassa veto-kysymyksessä, mutta aivan ilmeisesti epäonnistunut yrityksessään.

d) Ranskan sanotaan yrittäneen saada aikaan "suurten" neuvottelua Ruhrin alueen hallintaa koskevassa kysymyksessä. On mielenkiintoista nähdä, olisivatko Amerikka ja Englanti taipuvaisia tällaisen erillisen kysymyksen pohtimiseen "suurten" kesken.

e) Ellei "suurten" neuvotteluja enää tulla jatkamaan, kysytään, missä tullaan päättämään m.m. rauhansopimuksista. Potsdamissahan päätettiin, että viisi ulkoministeriä edelleen valmistaisivat rauhansopimuksia. Elleivät he enää kokoontua, kuka niitä valmistelee? Huomautetaan, että kansainliittoa häiritä aikoinaan se, että se oli sidottu rauhansopimuksiin. Yhtyneitten Kansojen toimintaa tulisi häiritsemään myös se, että se saisi rauhansopimukset vastattavakseen.

Viralliselta taholta Lontoossa ei ole mahdollisuus saada mitään täsmällisiä käsityksiä rauhansopimusten kohtalosta.

f) Tässä yhteydessä kiinnittää huomiota Washingtonista 1.12.45. saapunut tieto, jonka mukaan Amerikka olisi alkanut neuvottelut Englannin ja Neuvostoliiton hallitusten kanssa Italian aselepoehtojen muuttamisesta. Amerikka oli alkujaan toivonut, että rauhansopimuksen aikaansaaminen olisi tehnyt tarpeettomaksi aselepoehtojen uudistamisen. Kun näin ei ole käynyt, odottaa Amerikan hallitus, että neuvottelut aselepoehtojen muuttamisesta sujuvat nopeasti.

Tämän johdosta lienee syytä todeta, että "suurten" neuvottelut näyttävät eräissä tapauksissa kuitenkin väistämättömiltä ja että rauhansopimusten aikaansaaminen ei näytä olevan kovin läheinen tulevaisuuden asia.

g) "Suurten" suhteiden kehittymistä seurattaessa lienee syytä merkitä muistiin myös tieto, joka kertoo, että Neuvostoliitto on tehnyt epävirallisia tunnusteluja viiden vallan neuvottelujen aikaansaamiseksi Keski-Itää/^{koskevista} kysymyksistä. Tämän arvelaan aiheutuvan siitä, että toisaalta Englanti ja Amerikka (m.m. Palestinan kysymyksessä) ja toisaalta Englanti ja Ranska (Syyrian kysymyksessä) ovat olleet keskinäisissä neuvotteluissa asioista, joista myöskin Neuvostoliitto on kiinnostunut. Ranska aikoinaan vaati juuri viiden vallan neuvottelua Syyrian kysymyksestä, mutta nyt se ei liene enää halukas sellaista kannattamaan.

4. Bevinin puheen jälkikaikuja.

Bevinin ulkopoliittinen puhe parlamentissa nosti Bevinin osakkeita kaikissa piireissä. Myöskin työväenpuolueen vaasemmisto, joka on suhtautunut Beviniin ehkä arvostelevammin kuin vanhoillinen puolue (esim. tapaamani englantilaiset liikemiehet, jotka ovat joko vanhoillisia tai vapaamielisiä pitävät Bevinin suurena miehenä), on antanut täyden tunnustuksen hänen puheelleen. Hän on, sanotaan, aivan oikein vaatinut avointa diplomaattia ("kortit lyötävä pöytään oikein päin") ja suurvaltojen eksklusiivisen vallan siirtämistä kaikkien kansojen yhteiselle Y.K:lle.

Parilta taholta on tullut arvostelevia ääniä. Niinpä 2.12.45. "Sunday Times"issä nimim. Scrutator huomautettuaan Bevinin esittämän maailman parlamentin järjestämisen vaikeuksista ja korostettuaan, että Bevinin mainitsemat "common men" rauhan varminpina tukina juuri nyt ovat "massina" aina olleet joukko-psykologisista syistä innokkaimmat vaatimaan voimatoimenpiteitä

ja useissa maissa antaneet kannatuksensa suorastaan fascistisille nimille, kirjoittaa m.m.:"Lord Cranborne (joka puhui ylähuoneessa kannattaen Edenin ajatusta veto-oikeuden poistamisesta Y.K:sta), joka näki mielikuvituksellisen maailmanparlamentin neikkoudet, oli sokea erään käytännöllisemmän vaaran suhteen puheessaan sen puolesta, että Venäjää olisi painostettava luopumaan veto-oikeudesta, johon se sitoutui yhtyessään Yhtyneiden Kansojen peruskirjaan. Jos me haluamme, kuten meidän täytyy, voittaa Neuvostoliiton vaikeasti saavutettavissa oleva luottamus, olisi tämä varmaan huonoin tapa pyrkiä siihen. Moskovan asenteelta ei sitä paitsi puutu vahvoja loogillisia perusteita. Ottaen huomioon suurten valtojen (Kiinaa, jonka mukaanottaminen näyttää anomialialta, ehkä lukuunottamatta) merkityksen veto-oikeus ei ilmaise mitään muuta kuin sen väistämättömän tosiasian, ettei mitään voida asettaa suurvaltojen keskinäisen yhteisymmärryksen tilalle. Varmaanhan sitä ei voi korvata mikään Yhtyneiden Kansojen toimenpide, sillä Yhtyneet Kansat todellisuudessa, kuten olemme nähneet, perustuu suurvaltojen yhteisymmärrykseen, jota ilman se olisi voimaton. Englantilais-amerikkalais-venäläinen yhteistoiminta on välttämätön eikä ole miksikään hyödyksi kuvitella, että se voitaisiin korvata jollakulla muulla."

Edelläolevaa on mielenkiintoista verrata Moskovan "Pravdan" artikkeliin, joka luettiin Moskovan radiossa 2.12.45. Sanottua artikkelia pidetään jonkinlaisena vastauksena länsivaltojen valtiomiesten viimeaikaisiin suuriin puheisiin ja kannanmerkintöihin. "Pravda" sanoo artikkelissaan m.m.:"Tie tästä, (atomipommin synnyttämästä vaarasta) väitetään olevan kansallisesta suverenisuudesta luopumisessa kansojen keskeisen luotta-

muksen lujittamiseksi. Tämä perustelu ei ole vakuuttava. Ei voida välttää tosiasiaa, että yleismaailmallista luottamusta saar-naavan verhon alta paljastuukin suunnitelma, joka kaivaa maan Yhtyneiden Kansojen peruskirjan oleellisimmalta sisällöltä, joka perustuu ensi sijassa suurten valtojen yhteistoimintaan."

Kolmen "suuren" neuvottelua pitää myös "Times" 4.12. 45. pääkirjoituksessaan välttämättöminä.

Toisen ryhmän arvostelijoita muodostavat kommunistit. Heidän puoluekokouksessaan, joka pidettiin Lontoossa 25.11.45. vaiheilla molemmatkin johtajat Pollitt ja Gallacher arvosteli-vat Bevinin ulkopoliittikkaa. Gallacher lausui m.m.: "Pääministeri ja ulkoministeri eivät ole asetetut valtaan sen vuoksi, että he voisivat pelata yhdessä Amerikan monopolikapitalistien kanssa atomipommilla. Joukot vaistovat tämän syvästi ja edistyksel-liset kansat Itä-Euroopan maissa seuraavat syvällä epäluulolla Lännessä tapahtuvia diplomaattisia manövereitä."

Tämän lisäksi on kuitenkin mainittava, että kun "Daily Worker"in päätoimittaja Rust vaati puoluekokouksessa, että Bevinin on lähdettävä, Pollitt antoi hänelle nuhteita tällaisen vaatimuksen esittämisestä. Minulle on yksityiseltä taholta kerrottu, että jos Rust olisi joutunut esiintymään ennen toimeenpanevan komitean vaalia hänet olisi puheensa vuoksi jätetty valitsematta. Tietoa en ole voinut tarkistaa.

5. Yhtyneiden Kansojen Preparatory Commission.

Keskellä erilaisia kansainvälisiä vaikeuksia on täällä ilmeisellä tyydytyksellä seurattu Yhtyneiden Kansojen Preparatory Commissionin työn sujumista. Komissio aloitti työnsä 24.12.45. Komissio jakaantui 8 alakomiteaan, joiden puheenjohtajat ja vara-

puheenjohtajat ovat seuraavat:

Committee 1 (General Assembly) - Hr. Colban (Norway); Dr. M. Prez Guerrero (Venezuela).

Committee 2 (Security Council) - M. Zygmunt Modzilewski (Poland); Mr. Heaton Nicholls (South Africa).

Committee 3 (Economic and Social) - Sir Ramaswami Mudialiar (India); Hr. Franz Hvass (Denmark).

Committee 4 (Trusteeship) - Senor Guillermo Belt (Cuba); Mr. Kissilev (White Russia).

Committee 5 (Legal) - Dr. Abdel Hamid Badawi Pasha (Egypt); Senor R. Rivera Schreiber (Peru).

Committee 6 (Administrative and Budgetary) - M. T.H. Aghnides (Greece); Mr. R.N. Campbell (New Zealand).

Committee 7 (League of Nations) - Dr. Najeeb al Armanazi (Syria) M. Cevad Acikalin (Turkey).

Committee 8 (General) - Dr. R.E. MacEachen (Uruguay); Mr. B.E. Tewelde Medhen (Ethiopia).

Eräänlainen huomio on kiinnitetty siihen, että alakomiteoista ehkä tärkeimmän (n:o 2 turvallisuusneuvostoa käsittelevän) puheenjohtajaksi valittiin Neuvostoliiton edustajan ehdottamana ja Englannin edustajan kannattamana Puolan edustaja, sen maan, joka ensimmäiseksi asettui aseellisesti vastustamaan Saksaa ja joka ei ollut San Fransiscossa mukana, koska liittoutuneet eivät olleet kyenneet sopimaan sen hallituksesta.

Eniten lienee keskusteltu Yhdistyneiden Kansojen tulevasta kotipaikasta. Lontoossa on parinkymmenen Yhdysvaltain kaupungin tai paikkakunnan edustajia puhumassa paikkakuntansa puolesta. Executive Committeeessahan tehtiin aikanaan päätös 9 äänellä 3 vastaan Amerikan hyväksi. Enemmistössä oli silloin m.m. Neuvostoliitto Yhdysvaltain itsensäpidättyessä äänestyksestä, vähemmistössä taas olivat m.m. Englanti ja Ranska. Lontoossa ilmenee toiveita edelleenkin siitä, että Preparatory Commissionissa tai itse Yhtyneitten Kansojen assemblyssa saa-

taisiin enemmistö kääntymään jonkun eurooppalaisen paikkakunnan puolelle. Kanada on ehdottanut, että asiasta toimitettaisiin suomalainen äänestys.

Mielenkiintoa on herättänyt jonkin verran myös keskustelu "trustee councilin" järjestämisestä. Yhtyneiden Kansojen peruskirja edellyttää sellaisten neuvostojen asettamista valvomaan kansainvälisen valvonnan alaisia alueita. Oli ehdotettu, että asetettaisiin väliaikainen "trustee council" mutta Neuvostoliitto ja Tshekkoslovakia y.m. vastustivat tällaista poikkeamista peruskirjasta. Myöhemmin Jugoslavian edustaja ehdotti Preparatory Commissionille, että komissio kehoittaisi valtioita, joilla on mandaatteja, selittämään Yhtyneiden Kansojen alkustunnoissa olevansa valmis alistamaan mandaatit "trustee councilin" valvontaan. Ne valtiot, joita mandaatti välittömästi koskee, voisivat sopia "trusteeship"istä. Jos tällaiset sopimukset koskisivat strategisia alueita, olisi ne alistettava Security Council'in, ellei, voitaisiin ne alistaa Assembly'n harkittavaksi sen alkustunnoissa. Hyväksymisen jälkeen "trustee council" voitaisiin muodostaa. Ehdotus otettiin myötätuntoisesti vastaan vaikka Englannin ja Amerikan edustajat olivatkin edelleen sitä mieltä, että väliaikainenkin neuvosto olisi täysin laillinen. Tässäkin kohdassa tuli esille Neuvostoliiton haluttomuus poiketa peruskirjan kirjaimesta.

Yhtyneitten Kansojen edessä on lisäksi atomikysymys, jonka Englanti, Amerikka ja Kanada ovat päättäneet jättää Yhtyneissä Kansoissa keskusteltavaksi. Mielipiteet proseduurista ovat tätä kirjoitettaessa ilmeisesti vielä hajallaan. Eden ehdotti parlamentissa erikoista Yhtyneiden Kansojen Assembly'n istuntoa käsittelemään tätä kysymystä. Bevin katsoi sen käy-

tännöllisesti mahdottomaksi Preparatory Commission voisi päättää, jättää sen Security Counciliin harkittavaksi, mutta tällä hetkellä näyttää, että kysymys jätetään Assembly'n harkittavaksi, jolloin sen käsittely voi lykkyä helmikuuhun. Kun atomipommiä koskeva kysymys muodostaa "luottamuskeskustelun" keskeisen kohdan ja sen tuloksista taas näyttää riippuvan monen muun kysymyksen ratkaisu (esim. ehkä rauhansopimuksetkin), näyttää tällä hetkellä siltä, että kuluu vielä pitkä aika, ennenkuin asiat voivat (myös meidän kannaltamme) liikkua positiivisessa mielessä eteenpäin.

6. Neuvostoliiton asenne Lontoon näkökulmasta.

Sen lisäksi mitä edellä on sanottu suhtautumisesta Neuvostoliittoon, lienee syytä vielä todeta seuraavanlaiset mielipideilmaukset.

a) Vernon Bartlett "News Chroniclessa" arvelee, että presidentti Trumanin odottamaton vaatimus Potsdamin sopimuksen muuttamisesta herättää Neuvostoliiton epäluuloja.

b) Ei vain työväenpuolueen vasemistossa vaan liberaalissakin lehdissä kiinnitetään huomiota siihen, että Balkanin hallitusten politiikkaa vastustavat ex-natsistiset ainekset mielellään hakeutuvat kannattamaan pro-brittiläisiä ja pro-amerikkalaisia pyrkimyksiä ja siten ovat omansa diskretisoimaan Englannin (ja Amerikan) politiikan sekä näiden maiden johtavien aineiden että Neuvostoliiton silmissä.

c) Neuvostoliiton politiikassa ollaan näkevinään merkkejä asettumisesta defensiivisen odottamisen kannalle. Merkkinä tästä pidetään m.m. Unkarin ja Itävallan vapaita vaaleja, joihin Neuvostoliitto ei ilmeisesti vastoin eräiden odotuksia sekaantunut.

d) Huomiota kiinnitetään siihen, että miltei puhtaita fascistisia voimia on edelleen liikkeellä; näin m.m. Italiassa

e) Kärsimättömyys Neuvostoliiton vaikenemisen suhteen tulee ilmi useissa yhteyksissä julkisessa sanassa.

7. Englannin kommunistit.

Englannin kommunisteilla oli äskettäin, kuten sanottu puoluekokous. Puoluekokouksessa todettiin puolueen tehneen virheen esiintyessään vaaleissa kokoomushallituksen puolesta. Puolue tulee ilmeisesti asettumaan verrattain arvostelevalle kannalle työväenhallituksen suhteen yrittäen painostaa hallitusta toteuttamaan työväenliikkeen yleisiä vaatimuksia ja työväenpuolueen vaalilupauksia.

Puolueen johtajat tuomitsivat satamatyöläisten ja Lontoon kaasutyöläisten "korpilakot". Kun tämä on herättänyt huomiota kyselin erään johtavan trade-union miehen mielipidettä tästä. Hän antoi seuraavan tilannearvion, jonka esitän sellaisena, kuin hän sen minulle esitti, koska se ilmeisesti kuvastaa käsityksiä eräissä johtavissa trade-union piireissä.

Englannin työväenpuolueen vaalivoitto rohkaisi sosialidemokraattisia ja muita ei-kommunistisia demokraattisia piirejä ja vaikutti välillisesti kommunistien asennon heikentymiseen eräissä Euroopan maissa. Tällöin tuli kommunistien kamalalta tärkeäksi, että Englannin työväenhallitus saataisiin huonoon valoon muiden maiden demokraattisten ainesten silmissä. Eräänä keinona tähän ovat olleet puheenalaiset "korpilakot". Vaikka niiden johtajat ovat tuntemattomia - usein miehiä, jotka eivät edes kuulu niihin ammattiliittoihin, joiden toimialalla lakkoja on esiintynyt - ovat lakot trade-unionien johtavien ainesten mielestä itse asiassa kommunistien järjestämiä. Se että kommunistipuolueen

johtomiehet irtisanoutuvat näistä lakoista, ei merkitse mitään asiallisesti, koska se johtuu vain siitä, etteivät he halua sekoittaa kommunistipuoluetta virallisesti niihin.

Kuten tästä ilmenee, on epäluulo kommunisteja kohtaan ammattiyhdistysliikkeen johtavissa piireissä varsin suuri. Ja kun Englannin kotoiset asiat näin nähdään yhdistyvän suureen maailmanpolitiikkaan, on tällaisilla käsityksillä luonnollisesti oma vaikutuksensa työväenliikkeen johtavien ainesten asennoitumiseen myös näissä asioissa. Tämä voitaneen sanoa riippumatta siitä, mikä arvo annetaan mainitun epäluulon perustelle.

8. Jugoslavian tasavalta.

Muistiin on merkittävä, että Jugoslavian julistautuminen tasavallaksi on Lontoossa yleisesti todettu Jugoslavian oikeudeksi. Jugoslavian lakiasäätävän kokouksen katsotaan edustavan Jugoslavian väestön enemmistön mielipiteitä. Samalla kun on torjuttu käsitys, että Churchillin kuningas Pietarille aikoinaan antamat lupaukset sitoisivat työväenhallitusta, on varsin voimakkaasti esitetty toivomus, että kuningas vetäytyisi "arvokkaalla tavalla" yksityiselämään. Samassa yhteydessä on korostettu Bevinin puheessaan parlamentissa monarkististen piirien osoitteella Kreikan kuninkaalle, joka myös oleskelee Englannissa, antamaa varoitusta vehkeilyjen suhteen. Englanti tulee siis ilmeisesti tunnustamaan tasavallan Jugoslaviassa. Amerikan kanta ei tätä kirjoitettaessa ole lopullisesti määritelty.

Poliittinen edustaja:

Eero A. Wuori.
Eero A. Wuori.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 12

OSASTO: C

ASIA: Engl.

Polittisen edustajan Wuoran raportti n:o 4

Lontoo 2/12 1945

LONTOOSSA.

N:o 1529/306

8 pp:nä joulukuuta 1945.

33 168 hr. 45
19/12-45Herra Ulkoasiainministeri, 12 L Engl. (Pol. esj)
Rap.

Oheisena lähetan kunnioittavinmin raporttini

n:o 7 (jota kuriiripostin lähtemisen vuoksi ei ole ehditty puhtaaksikirjoittaa): ✓

1. Tuotannon valtiollistaminen ja rauhanajan talouteen siirtyminen Englannissa.
2. Englantilais-amerikkalainen lainasopimus.
3. Saatavien vapauttaminen Amerikassa.
4. "Kolmen suuren" neuvottelut ja rauhansopimukset.
5. Italian välirauhan ehtojen muuttaminen.
6. Itsenäisyyden päivän vietto Lontoossa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Poliittinen edustaja:

Eero A. Wuori.
Eero A. Wuori.

*) Puhtaaksikirjoitettuna Ull.össä

Ulkoasiainministeri

CARL ENCKELL,

HELSINKI.

L o n t o o POLIITTINEN EDUSTAJA.
SSA OLEVA ~~.....~~

Salainen.

RAPORTTI n:o 7.

Lontoo ssa 7 p:nä joulukuuta 19 45.

Asia: Tuotannon valtiollistaminen
ja rauhanajan talouteen siirty-
minen Englannissa.

33 168
19/12-45

12 L Engl (Pol 2)

2.12. - 9.12.1945 viikolla on Englannin parlamentissa suoritettu kaksipäiväinen keskustelu tuotannon valtiollistamisesta (nationalisation) ja rauhanajan talouteen siirtymisestä. Pääkohdat tapahtumasarjasta, jotka johtivat tähän vanhoillisen opposi- tion suureksi suunnittelemaan hyökkäykseen hallituksen talouspo- litiikkaa vastaan ovat seuraavat.

Jo aikaisemmin syksyllä oli parlamentille esitetty laki Englannin Pankin ottamisesta valtion haltuun. Tämän alahuone hy- väksyi eikä ylähuoneessakaan ole sen suhteen esiintynyt sanotta- vaa vastarintaa. Päinvastoin näkyi vanhoillisten leirissä tunnet- tavan helpotusta sen johdosta, että Englannin Pankin kansallis- tuttaminen ei osoittautunut sen kauheammaksi asiaksi. Jo vuo- desta 1934 lähtien oli Englannin pankki sitoutunut toimimaan Treasuryn ohjeiden mukaan. Myös liikepankit ovat noudattaneet Englannin Pankin ohjeita. Tässä suhteessa ei siis suuria muu- toksia tapahdu. Hallitus tulee nyt myös muodollisesti vastuu- seen pankin politiikasta, yksityisten hallussa olevat osakkeet vaihdetaan valtion papereihin, jolle on laissa taattu sama korko kuin mitä pankin osinko on viimeisten vuosien aikana ol- lut. Lunastushinta on tunnustettu myöskin kohtuulliseksi eikä

JAKELUOHJE:

.....
.....
.....

UE 3: A 4.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi- tuksiin.

loukkaa osakkaiden oikeuksia. Pankin ylimmässä hallinnossa tapahtuu eräitä muutoksia, jotka eivät myöskään ole herättäneet arvostelua. Jonkin verran arvostelevia kysymyksiä on esitetty sen suhteen, mitä oikeuksia valtionpankilla tulee olemaan yksityispankkien liiketoiminnan kontrolloinnin suhteen.

Jos Englannin Pankin ottaminen sujuikin näin suuremmatta melutta aiheutti sen sijaan Lordi Presidentin ja alahuoneen johtajan mr. H. Morrison'in 19.11.45 alahuoneelle tekemä ilmoitus sitäkin enemmän keskustelua. Mr. Morrison tavallaan yllätti opposition tällä ilmoituksellaan - joka tehtiin pääministeri Attleen ollessa Amerikassa. Se sisälsi hallituksen suunnitelman lähivuosien lainsäädännöksi eräiden tuotannonalojen järjestämiseksi valtion johdolla. Viitattuaan siihen, että hallitus oli jo valtaistuinpuheessa ilmaissut aikomuksensa tässä suhteessa Mr. Morrison ilmoitti, että hallitus tulee nykyiselle parlamentille sopivassa ~~xxx~~ järjestyksessä esittämään lakiehdotuksia eräiden tuotannonalojen nationalisoimisesta - valtion haltuun ottamisesta. Jo tällä istuntokaudella tullaan esittämään laki hiilikäivosteollisuuden valtiollistamisesta. Myöhemmin tullaan esittämään lakiehdotukset sähkövoima- ja kaasuteollisuuden valtiollistamisesta. Edelleen tulee hallitus tekemään esitykset eräiden kuljetusalojen valtiollistamisesta. Niistä mainitsi puhuja rautatiet, kanavat ja pitkän matkan maantietavarakuljetukset. Matkustajaliikenne maanteillä pyritään järjestämään kunnallisten laitosten ja yksityisten yhtiöiden pohjalla valtion kontrolliin, joskaan varmaa suunnitelmaa ei vielä ole olemassa. Satamayritykset saatetaan myös yleisen suunnitelman alaisuuteen. Laivakulkua ei hallitus aio nationalisoida. Rauta- ja terästeollisuuden suhteen hallitus odottaa käynnissä olevan tutkimuksen valmistumista, en-

nenkuin tekee lopulliset päätöksensä.

Vanhoilliset tahtoivat heti keskustelua tämän ilmoituksen johdosta, mutta sitä ei sallittu ^tsässä yhteydessä. Tämä herätti oppositiossa ^rajituksen epäluottamuslauseen esittämisestä hallitukselle sen talouspolitiikan suhteen yleensä.

Sitä ennen esiintyi kuitenkin ent. pääministeri Churchill suurella puheella vanhoillisen puolueen puoluekokouksessa Lontoossa 28.11.1945. Hän hyökkäsi koko rintamalla hallituksen politiikkaa vastaan puhuen voimallisin kääntein hallituksen sosialistisen politiikan vaarallisuudesta. Churchillin puheen pääkohtia olivat huomautus, että v. 1945 vaalien tulos olisi suuri onnettomuus maalle, hallituksen ajama sosialismi estää elinkannan nousun, Amerikassa elpyminen sodan jälkeen on nopeampaa, demobilisatiota hallitus hidastaa tarpeettomasti, asuntojen rakentamista hidastutetaan estämällä yksityisyrityksiänsyyden toiminta tällä alalla, kauppa- ja teollisuusministeri salakuljettaa kontrollin teollisuuteen "working parties'ien" muodossa ja tukahduttaa kotimarkkinatuotannon muka viennin hyväksi, demobilisatiota hidastamalla estetään 800 milj. punnan säästö kuluvana finanssivuonna, hallitus harjoittaa köyhyyden politiikkaa, sosialismi on kuolemanvaara j.n.e.

Tällä puheellaan Churchill osoittautui samaksi sosialismin vastustajaksi, minä hän esiintyi tunnetussa vaalipuheessaan. Hänen puheensa jyrkkyys ~~ja~~ puoluekokouksessa tarkoitti ilmeisesti rauhoittaa ja rohkaista vanhoillisen puolueen tyytymättömiä, jotka olivat kapinoineet puolueen johdon hapanoivaa oppositiopoliitiikkaa vastaan.

5.12.1945 alkoi parlamentissa keskustelu vanhoillisten esittämän epäluottamuslauseen johdosta. Epäluottamuslauseen ponsi kuului:

"Alahuone valittaa, että Hänen Majesteettinsa hallitus laiminlyö ensimmäisen velvollisuutensa, nimittäin täyden tarmon keskittämisen kiireellisimpiin ja oleellisimpiin tehtäviin teollisuutemme saattamiseksi sodanaikaisesta tuotannosta rauhanaikaiseen, asuntojen rakentamiseksi; miesten ja naisten vapauttamiseksi armeijasta teollisuuteen sekä suureksi paisuneiden valtion menojen kirkäksi supistamiseksi;

sekä lausuu valittelunsa sen johdosta, että Hänen Majesteettinsa ministerit, jotka ovat sosialististen teorioiden kehittäjät, kiinnittävät ensisijaisen huomion pitkäaikaisiin valtiollistamissuunnitelmiin siten luoden epävarmuutta koko tuotannollisessa ja taloudellisessa elämässä täysin vastoin kansakunnan parhaimpia etuja, jotka vaativat ruokaa, työtä ja asuntoja."

Kahden päivän keskustelussa pääpuhujina opposition puolelta esiintyivät Lyttelton, McMillan ja Churchill sekä hallituksen puolesta Cripps, Attlee ja Morrison. Tärkeimmät väitteet ja vastaväitteet olivat seuraavat:

a) Oppositio: kansa on sosialismia vastaan.

Hallitus: väite on valitsijoiden loukkaamista, sillä työväenpuolue on 40 vuotta esiintynyt nationalisoinnin puolesta ja selvästi ilmaissut aikeensa myös vaalitaistelussa.

b) Oppositio: Säännöstelystä ja niukkuudesta on päästävä.

Hallitus: Säännöstely on edelleen välttämätön maan taloudellisen aseman tervehdyttämiseksi.

c) Oppositio: Demobilisatio edistyy liian hitaasti.

Hallitus: Nykyistä vauhtia, n. 12.000 henkilöä päivässä, tullaan jatkamaan ensi vuoden puolellakin kuljetusvaikeuksista huolimatta.

d) Oppositio: Hallitus tuhkaa varoja pitäessään suurta armeijaa.

Hallitus: Oppositio ei voi perustella väitettään, että olisi voitu säästää 800 milj. puntaa, jotapaitsi mahdollinen säästö voidaan nähdä vasta finanssivuoden päättyessä.

e) Oppositio: Hallitus harjoittaa monessa suhteessa mietöntä talouspolitiikkaa.

Hallitus: Useat hallituksen talouspolitiikan periaatteista on otettu suoraan edellisen kokoomushallituksen vanhoillisten ministereiden alustavasti valmistelemista suunnitelmista.

f) Oppositio: Amerikassa edistytään paremmin. Demobilisoidaan 50.000 miestä päivässä. Tavarointa on enemmän.

Hallitus: Amerikassa odotetaan ensi vuonna 7 - 8 milj. työttömyyttä. Sielläkin esiintyy tavaranniukkuutta, jota vastassa ilmenee rahanrunsautta.

Toimitetussa äänestyksessä, johon osanotto oli vilkkaampaa kuin ehkä milloinkaan parlamentin historiassa annettiin hallituksen puolesta 381 ääntä ja epäluottamuslauseen puolesta 197. Liberaalit kommunistit ja osa riippumattomia äänestivät hallituksen puolesta. Työväenpuolue pitää keskustelua suurena voittona hallitukselle ja osoituksena vanhoillisen puolueen heikkoudesta. Vanhoillisten puolelta sanotaan, että hallitus jätti vastaamatta moneen tehtyyn kysymykseen näin varsinkin palkkapolitiikkaa koskevaan kysymykseen.

Tässä yhteydessä mainittakoon, että toimitetussa Gallup-tutkimuksessa 57 % hyväksyi hallituksen politiikan, 19% ei piti sitä vahingollisena ja 24 % oli epävarmaa. Työväen puolue on jatkanut voittojaan kunnallisissa täytevaaleissa.

2. Englantilais-amerikkalainen lainasopimus.

6.12.45 esitti pääministeri alahuoneelle englantilais-amerikkalaisten lainaneuvottelujen tulokset. Oheistan sopimuksen sanamuodon englanninkielisenä. Alahuoneessa ehdittiin jo esittää arvostelua sen johdosta, että sopimuksen pohjalla on aikomus hyväksyttää Bretton Wood'in sopimus nopeassa tahdissa. Keskustelu näistä asioista suoritetaan 12 ja 13 päivinä joulukuuta.

Palannen asiaan toisessa yhteydessä.

3. Saatavien vapauttaminen Amerikassa.

6.11.45. ilmoitti Treasury Secretary Vinson, että 7.11.45 astuu voimaan yleislisenssi n:o 94, jonka perusteella kaikkia muita maita paitsi Portugalia, Espanjaa, Ruotsia, Sveitsiä, Lichtensteiniä sekä luonnollisesti Saksaa ja Japania tullaan tämän jälkeen käytännössä kaikissa suhteissa pitämään kuin niitä maita, joiden saatavat eivät olleet blokkeeratut aikaisemmin. Valuuttaoperatioiden kontrolli on poistettu. Amerikkalaiset voivat ryhtyä finanssi- ja kauppasuhteisiin puheenalaisissa maissa asuttavien henkilöiden kanssa yhtä vapaasti kuin Isossa Britannias- sa, Kanadassa ja muissa läntisen pallonpuoliskon maissa asuvien henkilöiden kanssa. Olemassaolevia lisenssimaita olevien henkilöiden blokkeerattuja tiloja ei tällä lisenssillä kuitenkaan vapauteta. Treasuryn toimenpide ei muuta Portugalin, Espanjan, Sveitsin, Ruotsin ja Lichtensteinin tähänastista asemaa. Näille maille ei voida myöntää nyt uusille maille myönnettyjä etuoikeuksia ennenkuin ne ovat ryhtyneet tehokkaisiin toimenpiteisiin niiden oikeudenkäytön piirissä olevien kaikkien vihollismaiden saatavien selvittämiseksi, sätomiseksi ja kontrolloimiseksi eikä ennenkuin tyydyttävään ratkaisuun on päästy näiden vihollissaatavien käyttämisestä. Samanlaisiin neuvotteluihin, joita on käyty

ennen yleislisenssin myöntämistä Ranskalle ja Belgialle, on ryhdytty toisten vapautettujen maiden kanssa. Niiden odotetaan piakkoin johtavan näiden maiden omaisuuden vapauttamiseen. Blokkeerattu italialainen, bulgarialainen, unkarilainen, ja rumonialainen omaisuus on eri asemassa, koska Yhdysvallat ovat olleet sodassa näitä maita vastaan.

4. "Kolmen suuren" neuvottelut ja rauhansopimukset.

Siltä varalta, että U.M:n tietoon ei muuta tietä olisi tullut seuraava, mainitsen, että Amerikan ulkoministeri Byrnes on Press Conference'ssaan 6.12.45 kysymykseen, merkitseekö USA:n presidentin toivomus, ettei mitään "kolmen suuren" neuvotteluja pidettäisi vaan että asiat olisi jätettävä Y.K:n hoidettavaksi, sitä, että myös rauhansopimukset tullaan hoitamaan Y.K:n puitteissa eikä suurempien liittolaisvaltojen toimesta, vastannut kieltävästi. Hän lisäsi, ettei hän ollut kuulemassa, mitä presidentti oli sanonut ja että hän arveli kysymyksessä olevan jonkun väärinkäsityksen. Hän kertoi maininneensa asiasta presidentille luettuaan sanomalehdistä, mitä presidentin oli väitetty sanoneen sanomalehtimiehille, ja oli presidentti kertonut lausuneensa vastauksena tehtyyn kysymykseen, että hän ei ollut ajatellut sinä ajankohtana mitään kolmen suuren kokousta ja että hän oli "kolmesta suuresta" puhuessaan ajatellut kolme henkilöä nim. Stalinia, Attleeta ja itseään eikä asianomaisia kolmea maata. Byrnes lausui, ettei presidentti ollut tarkoittanut sanaa, että hän vastustaisi uutta ulkoministereiden neuvoston kokousta.

Sanomalehtimiehen tiedustellessa Byrnesiltä, oliko oletettavissa, että rauhansopimukset tehdään maittain, hän vastasi, että jos hyväksyttäisiin hänen Lontoon konferenssissa tekemänsä

ehdotus, pidettäisiin rauhankonferenssi, jonka hän jatkuvasti toivoi toteutuvan. Byrnes vastasi myöntävästi, kun häneltä kysyttiin käsittäisikö tämä konferenssi liittolaismaat vai yhdistyneet kansakunnat.

5. Italian välirauhan ehtojen muuttaminen.

Byrnes on vahvistanut 6.12.45, että Englanti on vastannut myönteisesti Amerikan ehdotukseen Italian välirauhanehtojen lieventämisestä mutta että Neuvostoliitosta ei ollut saapunut vastausta.

6. Itsenäisyyden päivän vietto Lontoossa.

Mitään yleistä ilmoitusta vastaanotosta ei tehty. Olin hotellissani tarkoitukseen erikseen varatussa huoneessa aamupäivällä "at home" ja siellä kävikin eräitä suomalaisia ja ruotsalaisia sekä jokunen englantilainen liikemies. Ruotsin lähettiläs kävi iltapäivällä esittämässä tervehdyksensä. Illalla oli merimieskirkossa illanvietto, jossa oli runsaanlaisesti Lontoon-suomalaisia. Suomalaisyyntyinen laulajatar Wiese esiintyi. Pidin pienen puheen. En nähnyt estettä siihen, että ohjelmasta lähetettiin välähdyksiä BBC:n suomenkielisessä lähetyksessä.

Eero A. Wuori

Poliittinen edustaja Lontoossa.

Library Rep. no 7/16945 Lentobsta

ANGLO-U.S. FINANCIAL AGREEMENT: FULL TEXT

The following is the text of the financial agreement between the Governments of the United States and the United Kingdom, dated Dec. 6, 1945:

It is hereby agreed between the Government of the United States of America and the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland as follows:—

1. Effective date of the Agreement.

The effective date of this Agreement shall be the date on which the Government of the United States notifies the Government of the United Kingdom that the Congress of the United States has made available the funds necessary to extend to the Government of the United Kingdom the line of credit in accordance with the provisions of this Agreement.

2. Line of Credit.

The Government of the United States will extend to the Government of the United Kingdom a line of credit of \$3,750,000,000 which may be drawn upon at any time between the effective date of this Agreement and Dec. 31, 1951, inclusive.

3. Purpose of the Line of Credit.

The purpose of the line of credit is to facilitate purchases by the United Kingdom of goods and services in the United States, to assist the United Kingdom to meet transitional post-war deficits in its current balance of payments, to help the United Kingdom to maintain adequate reserves of gold and dollars and to assist the Government of the United Kingdom to assume the obligations of multilateral trade, as defined in this and other agreements.

4. Amortisation and Interest.

(i) The amount of the line of credit drawn by Dec. 31, 1951, shall be repaid in 50 annual instalments beginning on Dec. 31, 1951, with interest at the rate of 2 per cent. per annum.

Interest for the year 1951 shall be computed on the amount outstanding on Dec. 31, 1951, and for each year thereafter interest shall be computed on the amount outstanding on Jan. 1 of each such year.

49 annual instalments of principal repayment and interest shall be equal, calculated at the rate of \$31,823,000 for each \$1,000,000,000 of the line of credit drawn by Dec. 31, 1951, and the fiftieth annual instalment shall be at the rate of \$31,840,736.65 for each such \$1,000,000,000.

Each instalment shall consist of the full amount of the interest due and the remainder of the instalment shall be the principal to be repaid in that year. Payments required by this section are subject to the provisions of Section 5.

(ii) The Government of the United Kingdom may accelerate repayment of the amount drawn under this line of credit.

5. Waiver of Interest Payments.

In any year in which the Government of the United Kingdom requests the Government of the United States to waive the amount of the interest due in the instalment of that year, the Government of the United States will grant the waiver if:

(a) the Government of the United Kingdom finds that a waiver is necessary in view of the present and prospective conditions of international exchange and the level of its gold and foreign exchange reserves; and

(b) the International Monetary Fund certifies that the income of the United Kingdom from home-produced exports plus its net income from invisible current transactions in its balance of payments was, on the average over the five preceding calendar years less than the average annual amount of United Kingdom imports during 1936-8 fixed at 866 million pounds, as such figure may be adjusted for changes in the price level of these imports. Any amount in excess of \$43,750,000 released or paid in any year on account of sterling balances accumulated to the credit of overseas governments prior to the year 1945 and banks before the effective date of this Agreement shall be regarded as a capital transaction and therefore shall not be included in the above calculation of the net income from invisible current transactions in that year. If a waiver is requested for an interest payment prior to that due in 1955, the average income shall be computed for the calendar year from 1950 through the year preceding that in which the request is made.

6. Relation of this line of credit to

this paragraph (ii) becomes effective; or

(b) to restrictions imposed in conformity with the Articles of Agreement of the International Monetary Fund, provided that the Government of the United Kingdom and the United States will not continue to invoke the provisions of Article XIV, Section 2 of those Articles after this paragraph (ii) becomes effective unless in exceptional cases after consultation they agree otherwise; or

(c) to restrictions imposed in connection with measures designed to uncover and dispose of assets of Germany and Japan.

(iii) This Section and Section 9 which are in anticipation of more comprehensive arrangements by multilateral agreement shall operate until 31st December, 1951.

9. Import Arrangements.

If either the Government of the United States or the Government of the United Kingdom imposes or maintains quantitative import restrictions, such restrictions shall be administered on a basis which does not discriminate against imports from the other country in respect of any product; provided that this undertaking shall not apply in cases in which:

(a) its application would have the effect of preventing the country imposing such restrictions from utilising for the purchase of needed imports, inconvertible currencies accumulated up to 31st December, 1946; or

(b) there may be special necessity for the country imposing such restrictions to assist by measures not involving a substantial departure from the general rule of non-discrimination, a country whose economy has been disrupted by war; or

(c) either Government imposes quantitative restrictions having equivalent effect to any exchange restrictions which that Government is authorised to impose in conformity with Article VII of the Articles of Agreement of the International Monetary Fund.

The provisions of this Section shall become effective as soon as practicable, but not later than 31st December, 1946.

10. Accumulated Sterling Balances.

(i) The Government of the United Kingdom intends to make agreements with the countries concerned, varying according to the circumstances of each case, for an early settlement covering the sterling balances accumulated by sterling area and other countries prior to such settlement (together with any future receipts arising out of military expenditure by the Government of the United Kingdom to the extent to which they are treated on the same basis by agreement with the countries concerned). The settlements with the sterling area countries will be on the basis of dividing these accumulated balances into three categories:

(a) balances to be released at once and convertible into any currency for current transactions;

(b) balances to be similarly released by instalments over a period of years beginning in 1951; and

(c) balances to be adjusted as a contribution to the settlement of war and post-war indebtedness and in recognition of the benefits which the countries concerned might be expected to gain from such a settlement.

The Government of the United Kingdom will make every endeavour to secure the early completion of these arrangements.

(ii) In consideration of the fact that an important purpose of the present line of credit is to promote the development of multilateral trade and facilitate its early resumption on a non-discriminatory basis, the Government of the United Kingdom agrees that any sterling balances released or otherwise available for current payments will, not later than one year after the effective date of this agreement, unless in special cases a later date is agreed upon after consultation, be freely available for current transactions in any currency area without discrimination.

11. Definitions.

For the purposes of this agreement:

(i) The term "current transactions" shall have the meaning prescribed in Article XIX, (i) of the Articles of Agreement of the Inter-

(Continued from preceding column) light of all the foregoing, both Governments agree that no further benefits will be sought as consideration for Lend-Lease and Reciprocal Aid.

3. The net sum due from the United Kingdom to the United States for the settlement of Lend-Lease and Reciprocal Aid, for the settlement of surplus property, and the United States interest in installations located in the United Kingdom, and for the settlement of claims shall be \$650,000,000 subject to the accounting adjustment referred to below. This amount consists of (a) a net sum of \$118,000,000 representing the difference between the amount of the services and supplies furnished or to be furnished by

age annual amount of United Kingdom imports during 1936-8 fixed at 896 million pounds, as such figure may be adjusted for changes in the price level of these imports. Any amount in excess of £43,750,000 released or paid in any year on account of sterling balances accumulated to the credit of overseas governments, monetary authorities and banks before the effective date of this Agreement shall be regarded as a capital transaction and therefore shall not be included in the above calculation of the net income from invisible current transactions for that year. If waiver is requested for an interest payment prior to the date in 1945 the average income shall be computed for the calendar year from 1950 through the year preceding that in which the request is made.

6. Relation of this line of credit to other obligations.

(i) It is understood that any amounts required to discharge obligations of the United Kingdom to third countries outstanding on the effective date of this agreement will be found from resources other than this line of credit.

(ii) The Government of the United Kingdom will not arrange any long term loans from Governments within the British Commonwealth after 6th December, 1945, and before the end of 1951 on terms more favourable to the lender than the terms of this line of credit.

(iii) Waiver of interest will not be requested or allowed under Section 5 in any year unless the aggregate of the releases or payments in that year of sterling balances accumulated to the credit of overseas Governments, monetary authorities and banks (except in the case of Colonial dependencies) before the effective date of this agreement, is reduced proportionately, and unless interest payments due in that year on amounts referred to in (ii) above are waived. The proportionate reduction of the releases or payments of sterling balances shall be calculated in relation to the aggregate released and paid in the most recent year in which waiver of interest was not requested.

(iv) The application of the principles set forth in this section shall be the subject of full consultation between the two Governments as occasion may arise.

7. Sterling Area Exchange Arrangements.

The Government of the United Kingdom will complete arrangements as early as practicable and in any case not later than one year after the effective date of this agreement, unless in exceptional cases a later date is agreed upon after consultation, under which immediately after the commencement of such arrangements the sterling receipts from current transactions of all sterling area countries (apart from any receipts arising out of military expenditure by the Government of the United Kingdom prior to 31st December, 1948, to the extent to which they are treated by agreement with the countries concerned on the same basis as the balances accumulated during the war) will be freely available for current transactions in any currency area without discrimination with the result that any discrimination arising from the so-called sterling area dollar pool will be entirely removed and that each member of the sterling area will have its current sterling and dollar receipts at its free disposal for current transactions anywhere.

8. Other Exchange Arrangements.

(i) The Government of the United Kingdom agrees that after the effective date of this agreement it will not apply exchange controls in such a manner as to restrict:

(a) payments in transfers in respect of products of the United States permitted to be imported into the United Kingdom or other current transactions between the two countries or

(b) the use of sterling balances to the credit of residents of the United States arising out of current transactions. Nothing in this paragraph (i) shall affect the provisions of Article VII of the Articles of Agreement of the International Monetary Fund when those Articles have come into force.

(ii) The Governments of the United States and the United Kingdom agree that not later than one year after the effective date of this agreement, unless in exceptional cases a later date is agreed upon after consultation, they will impose no restrictions on payments and transfers for current transactions. The obligations of this paragraph (ii) shall not apply:

(a) to balances of third countries and

the development of multilateral trade and facilitate its early resumption on a non-discriminatory basis. The Government of the United Kingdom agrees that any sterling balances released or otherwise available for current payments will, not later than one year after the effective date of this agreement, unless in special cases a later date is agreed upon after consultation, be freely available for current transactions in any currency area without discrimination.

11. Definitions.

For the purposes of this agreement:

(i) The term "current transactions" shall have the meaning prescribed in Article XIX of the Articles of Agreement of the International Monetary Fund.

(ii) The term "sterling area" means the United Kingdom and the other territories declared by the Defence (Finance) (Definition of Sterling Area) (No. 2) Order, 1944, to be included in the sterling area, namely, "the following Territories excluding Canada and Newfoundland, that is to say:

(a) any Dominion,

(b) any other part of His Majesty's Dominions,

(c) any territory in respect of which a mandate or trusteeship of the League of Nations has been accepted by His Majesty and is being exercised by His Majesty's Government in the United Kingdom, or in any Dominion,

(d) any British Protectorate or Protected State,

(e) the Anglo-Egyptian Sudan and Iraq,

(f) Iceland and the Faroe Islands."

12. Consultation on Agreement.

Either Government shall be entitled to approach the other for a reconsideration of any of the provisions of this agreement, if in its opinion the prevailing conditions of international exchange justify such reconsideration with a view to agreeing upon modifications for presentation to their respective Legislatures.

Signed in duplicate at Washington, District of Columbia, this 6th day of December, 1945.

For the Government of the United States of America:

Fred M. VINSON

Secretary of the Treasury of the United States of America.

For the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland:

His Majesty's Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary at Washington.

SETTLEMENT OF LEND-LEASE JOINT STATEMENT

The joint statement regarding settlement for Lend-Lease Reciprocal Aid (Surplus War property and claims, is as follows:

1. The Governments of the United States and the United Kingdom have reached an understanding for the settlement of Lend-Lease and Reciprocal Aid, for the acquisition of United States Army and Navy surplus property, and the United States interest in installations, located in the United Kingdom, and for the final settlement of the financial claims of each Government against the other arising out of the conduct of the war. Specific agreements necessary to implement these understandings, setting forth the terms in detail, and consistent herewith, are in the course of preparation and will shortly be completed.

2. This settlement for Lend-Lease and Reciprocal Aid will be complete and final. In arriving at this settlement both Governments have taken full cognisance of the benefits already received by them in the defeat of their common enemies. They have also taken full cognisance of the general obligations assumed by them in Article VII of the Mutual Aid Agreement of 23rd February, 1942, and the understandings agreed upon this day with regard to commercial policy. Pursuant to this settlement, both Governments will continue to discuss arrangements for agreed action for the attainment of the economic objectives referred to in Article VII of the Mutual Aid Agreement. The Governments expect in these discussions to reach specific conclusions at an early date with respect to urgent problems such as the field of telecommunications and civil aviation. In the

(Continued from preceding column) light of all the foregoing, both Governments agree that no further benefits will be sought as consideration for Lend-Lease and Reciprocal Aid.

3. The net sum due from the United Kingdom to the United States for the settlement of Lend-Lease and Reciprocal Aid, for the acquisition of surplus property, and the United States interest in installations, located in the United Kingdom, and for the settlement of claims shall be \$650,000,000 subject to the accounting adjustment referred to below. This amount consists of:

(a) a net sum of \$118,000,000 representing the difference between the amount of the services and supplies furnished or to be furnished by each Government to the other Government after V-J Day through Lend-Lease and Reciprocal Aid channels, less the net sum due to the United Kingdom under the claims settled by the United States.

(b) a net sum of \$532,000,000 for all other Lend-Lease and Reciprocal Aid items, and for surplus property, and the United States interest in installations, located in the United Kingdom and owned by the United States Government.

The actual amounts due to the respective Governments for items included in (a) above other than claims will, however, be ascertained by accounting in due course, and the total sum of \$650,000,000 will be adjusted for any difference between the sum of \$118,000,000 mentioned above, and the actual sum found to be due. All new transactions between the two Governments after Dec. 31, 1945, will be settled by cash payment.

4. The total amount of claims to be due to the Government of the United States will be discharged on the same terms as those specified in the Financial Agreement concluded this day for the discharge of the credit provided therein.

5. In addition to the financial payments referred to above, the two Governments have agreed upon the following:

(a) appropriate non-discriminatory treatment will be extended to United States national, the use and disposition of installations in which there is a United States interest;

(b) appropriate settlements for the Lend-Lease interest in installations other than in the United Kingdom and the colonial dependencies will be made on disposal of the installations;

(c) the United States reserves its right of re-upture of any Lend-Lease articles held by United Kingdom armed forces, but the United States has indicated that it does not intend to exercise generally this right of re-upture;

(d) disposals for military use to forces other than the United Kingdom armed forces of Lend-Lease articles held by the United Kingdom armed forces at V-J Day, and disposals for civilian use other than in the United Kingdom and the colonial dependencies of such Lend-Lease articles, will be made at the consent of the United States Government, and any net proceeds will be paid to the United States Government. The United Kingdom Government agrees that except to a very limited extent it will not release for civilian use, or export from, the colonial dependencies, Lend-Lease articles held by the United Kingdom armed forces;

(e) the Government of the United Kingdom will use its best endeavours to prevent the export to the United States of any surplus property transferred in accordance with this understanding.

6. The Government of the United Kingdom agrees that, when requested by the Government of the United States from time to time prior to Dec. 31, 1951, it will transfer, in cash, pounds sterling to an aggregate dollar value not in excess of \$50,000,000 at the exchange rates prevailing at the times of transfer, to be credited against the dollar payments due to the Government of the United States as principal under this settlement. The Government of the United States will use these pounds sterling exclusively to acquire land or to acquire or construct buildings in the United Kingdom and the colonial dependencies for the use of the Government of the United States, and for carrying out educational programmes in accordance with agreements to be concluded between the two Governments.

7. The arrangements set out in this statement are without prejudice to any settlements concerning Lend-Lease and Reciprocal Aid which may be negotiated between the Government of the United States and the Government of Australia, New Zealand, the United of South Africa, and India.

(Continued on next column)

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 12

OSASTO: L

ASIA: Engl.

Polittisen edustajan tuoreen raportti n:o 8

Lontoo 8/12 1945.

POLIITTINEN EDUSTUSTO

Salainen.

LONTOOSSA.

8 p:nä joulukuuta 1945.

N:o 1530/307

34 169/ae. 45
19/12-45

Herra Ulkoasiainministeri,

12 L. *Genj. Pol.*

Oheisena lähetän kunnioittavinmin raporttini
N:o 8 (jota kuriiripostin juuri lähtemisen vuoksi ei ole
ehditty puhtaaksikirjoittaa):

Kolmen suuren neuvottelut.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Poliittinen edustaja:

Leo A. Wuori.
Eero A. Wuori.

Ulkoasiainministeri

CARL ENCKELL,

HELSINKI.

* Puhtaaksikirjoitettu UM:össa.

POLIITTINEN EDUSTAJA
SUOMEN LONTOOSSA OLEVA ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~
SSA OLEVA LAHETYSKÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 8
Lontoo ssa 8 p:nä Joulukuuta 19 45

34 169 hr. 45
19/12-45

Asia: Kolmen suuren neu-
vottelut.

12 L Eng. (Pol. d.)

8.12.45 vastaisena yönä antoi Foreign Office seuraavan tiedonannon:

"Ison-Britannian, Neuvostoliiton ja Yhdysvaltain ulkoministerien kokous on järjestetty Moskovaan alkaen joulukuun 15 p:nä. Tämä kokous on kutsuttu koolle Jaltan konferenssin päättösten mukaisesti, jotka edellyttävät, että kolme ulkoministeriä kokoontuvat neljännesvuosittain. Kokous antaa Ison-Britannian, Neuvostoliiton ja Amerikan hallituksille mahdollisuuden epäviralliseen ja selvittävään keskusteluun kolmea hallitusta koskevista päiväjärjestyksessä olevista kysymyksistä sekä myös mielipiteiden vaihtoon atomien energian kontrollia koskevasta asiasta."

8.12.45 aamulehtien tietojen mukaan kokouksen tarkoituksesta arvellaan seuraavaa:

- a) Kokous ei tule käsittelemään rauhansopimuksia, jotka koskevat myös Ranskaa ja Kiinaa.
- b) Kokous käsittelee todennäköisesti Kaukaisen Idän kysymyksiä.
- c) Kokouksen päätarkoitus on hälventää kolmen suuren keskinäisiä epäluuloja ennen YK:n yleiskokouksen kokoontumista tammikuun alkuun.

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksiministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

UE 2: A 4

kuussa.

d) Atomipommi tulee keskusteltavaksi.

e) Kokous ei tule tekemään sitovia päätöksiä.

f) Englanti on rauhoittanut Ranskaa ja Yhdysvallat Kiinaa.

g) Huomautetaan, että Potsdamissa sovittaessa "viiden ulkoministerien neuvostosta" nimenomaan todettiin, että Jaltan päätös "kolmen ulkoministerin" säännöllisistä neuvotteluista jäi voimaan.

Mielenkiintoista on todeta, että Byrnesin oikaisu Trumanin aikaisemman lausannon suhteen (vrt. Raportti n:o 7) tulee tämän kautta valaistuksi.

(Eero A. Wuori)

Poliittinen edustaja Lontossa.

22

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 12

OSASTO: 2

ASIA: Englanti

Polittisen edustajan Niinon raportti n:o 9

Lontoo 10/12 1945

POLIITTINEN EDUSTUSTO

LONTOOSSA:

N:o 1552/311.

10 p. joulukuuta 1945.

ULKOASIAI		
37/169 Sel.		45
22/12-45		
OSASTO	OSASTO	OSASTO
12	2.	Engl.

Herra Ministeri,

Oheisena lähetän kunnioittavinmin raporttini n:o 9 (jota kuriiripostin juuri lähtiessä ei ole ehditty puhtaaksikirjoittaa):

1. Englantilais-amerikkalainen lainasopimus.
2. Englannin kansallisvarallisuuden sodassa kärsimät menetykset.
3. "Kolmen suuren" neuvottelut.
4. Eräs pieni tapahtuma.
5. Valtion ja yksityisen henkilön vastuu sodassa.

Vastanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisten kunnioitukseksi vakuutus.

Poliittinen edustaja:

Eero A. Wuori
Eero A. Wuori.

Herra Ulkoministeri
CARL ENCKELL,

HELSINKI.

oleva Poliittinen Edustusto.

L o n t o o s s a

~~SSA OLEVA LÄHETYS~~

Salainen.

RAPORTTI n:o 9

Lontoo ssa 9 p:nä joulukuuta 1945

Asia: _____

37	169 Sal	45
22/12-45		
12	L	Engl.

1. Englantilais-amerikkalainen lainasopimus.

Se lainasopimus, josta pääministeri Attlee esitti ilmoituksen parlamentille 6.12.1945 sisältää "The Economistin" mukaan seuraavat pääkohdat:

a) Lainan kokonaismäärä on 4,400 milj. dollaria. Tästä on annettava 650 milj. doll. maksuksi Lend-Lease tavaroista, jotka olivat tulleet tai tulossa Englantiin vihollisuuksien Euroopassa päätyttyä.

b) Viiden vuoden aikana ei tarvitse maksaa korkoja eikä kuoletuksia. Sen jälkeen on korko 2 % ja pääoma on maksettava 50 vuodessa. Korko ja kuoletus on suoritettava vuotuismaksuina, jotka ovat 3,18 % pääomasta. Suurin vuotuismaksu on siten 140 milj. doll. eli 35 milj. puntaa.

c) Korkoa (mutta kylläkin kuoletus) ei tarvitse suorittaa sellaisena vuonna, jolloin Englannin näkyvät tai (netto) näkymättömät tulot jäävät alle 866 milj. punnan (mikä oli vv. 1930-38 keskimäärä) huomioon ottaen hintatason muutokset. Näin maksamatta jäänyttä korkoa ei liitetä pääomaan.

JAKELUOHJE:

UE 2: A 4

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkossainministeriön tiedoituksiin.

d) Englannin hallitus sitoutuu kutsumaan toiset luotonantajansa - ei vain punta-alueeseen kuuluvat vaan myös sellaiset "eri maksusopimuksin" luottoa antaneet, kuten Argentinan - neuvottelemaan kanssaan näille tulevien lainapäämien tarkistamisesta. Vastapalvelukseksi näille on tarjottava jällellejäävien puntasaatavien asteettaista vapauttamista ja myöhemmin kerääntyvien puntasaatavien täysin vapaata käyttöä.

e) Englanti sitoutuu ratifioimaan Bretton Woods-sopimuksen ja suostuu supistamaan siirtymäkauden yhdeksi vuodeksi (Bretton Woods-sopimuksessa siirtymäkausi on mainittu viideksi vuodeksi) minkä jälkeen se ottaa kannettavakseen sopimuksesta johtuvat velvoitukset.

f) Molemmat hallitukset kutsuvat yhdessä mahdollisimman pian muut kansat neuvottelemaan kauppapolitiikasta sekä antavat yhteisen ehdotuksen konferenssille niistä periaatteista, joita he aikovat asiassa esittää konferenssille.

Keskustelu tämän lainasopimuksen edullisuudesta ja vaaroista on täydessä käynnissä ja huipistuu parlamenttikeskusteluun 12 - 14 p:nä joulukuuta, jolloin parlamentin on ratifioitava sekä tämä lainasopimus että Bretton Woods-sopimus.

"Economist" huomauttaa 8.12.45 numerossaan, että sopimus otetaan vastaan vakavin tuntein. Sopimus on aivan ilmeisesti Amerikan saavuttama voitto neuvotteluissa. Englannin on maksettava vuosisadan loppuun 140 milj. dollaria vain sen vuoksi, että se joutui taistelemaan aluksi. Sellaista ei voi pitää moraalisesti oikeana. Mutta toisaalta Englanti olisi tuskin voinut kieltäytyä tästä sopimuksesta. Se olisi merkinnyt englantilais-amerikkalaisen yhteistoiminnan vaikeutumista maailmanpolitiikassa yleensä. Se olisi voinut merkitä kauppasotaa, johon Englanti tus-

kin olisi pystynyt. Englanti tarvitsee kipeästi tavaroita, joita se ei saa ilman dollarivaluutta. Ilman dollarilainaa kulutus-tavaroiden saanti olisi supistunut siitä, mitä se on ollut sodan aikana. Erästä vaaraa "Economist" pelkää. Bretton Woods systeemi poistaa valuuttakontrollin ja sitoo siten muun maailman läheisesti Amerikan talouselämän heilahteluihin. Jotta koko maailmaa käsittäviä häiriöitä ei syntyisi, täytyy tuotannon olla tasaisessa käynnissä kaikissa maissa myöskin nimenomaan Amerikassa. Ja sen suhteen ei kukaan voi olla kovin optimistinen.

Nämä "Economistin" mietteet kuvastavat ilmeisesti yleisiä mielialoja täällä, vaikkakin toiset korostavat voimakkaammin sopimuksen etuja, toiset taas voimakkaammin sen varjopuolia. Sen välttämättömyydestä ei sensijaan ilmene kovinkaan suuria epäilyksiä.

Sen suhteen voidaan vedota Englannin taloudelliseen asemaan. V. 1938 olivat Englannin kulta- ja dollarivarat yhteensä 864 milj. puntaa. Lend-Lease järjestelmän alkaessa v. 1942 ne olivat sulaneet 3 milj. puntaan. Sen johdosta, että Amerikka maksoi sotilaansa dollareissa, nousivat Englannin dollarivarat niin, että ne tänä syksynä olivat 450 milj. puntaa.

Lainasopimus tuo 937 milj. punnan arvosta dollarivaroja, minkä lisäksi dollarireserveihin voitaneen laskea myös Bretton Woods-sopimuksen sallima 325 milj. punnan määräinen ylitys neljän vuoden aikana. Näin olisi Englannilla tämän jälkeen käytettävään n. 1700 milj. punnan määräinen dollarireservi, mikä tietenkin vahvistaa punnan asemaa. Summa olisi kaksi kertaa suurempi kuin Englannin sodan edelliset kulta- ja dollarivarat.

Näin muodostuvia dollarivaroja vähentävät lähivuosina kuitenkin seuraavat tekijät.

Tuontiylyitys dollarimaista vaatii dollareita. Kolmen tulevan vuoden tuontiylyitys arvioidaan 1.250 milj. punnaksi. Lainasopimus velvoittaa Englannin lisäksi sallimaan puntavelkojensa vaihtamaan osan puntasaatavistaan dollarivaluutaksi. Punta-alueen maille Englanti oli kesäkuun lopussa tänä vuonna velkaa 2.723 milj. puntaa, mistä 1.732 milj. puntaa Intialle, Burmalle ja Keski-Idän maille sekä 384 milj. puntaa dominioille. Näistä puntasaatavista osa vaihdetaan vapaimin valuuttoihin heti, osa vapautetaan vähitellen lähivuosien kuluessa ja osa pyyhitään kokonaan sen edun vastikkeeksi, mitä mainitut maat saavat yleisen järjestelyn ansiosta.

Eräs kirjoittaja "Observerissä" tekee johtopäätöksen, että kun puntavelkojat näin pääsevät käyttämään puntasaataviansa, se houkuttelee niitä edelleenkin pitämään puntaylijäämäänsä Lontoossa, t.s. myymään Englantiin tavaroitaan luotolla. Sopimus siis itse asiassa vahvistaisi punta-alueetta.

On myös arvosteltu - ja se tulee esille m.m. kahden vanhoillisen parlamenttijäsenen esittämästä sopimuksen hylkäämistä tarkoittavasta päätöslauselmaehdotuksesta - sitä, että Englanti on sitoutunut alentamaan imperiumin preferenssitulleja. Tämän johdosta on huomautettu, että tullien alentamisesta on sovittu vastavuoroisuuden perusteella, myöskin Amerikka on sitoutunut myönnetyksiin.

Bretton Woods-sopimuksen pelätään muodostuvan uudeksi luottokantaan palaamiseksi v. 1925 tapaan. Sen johdosta on huomautettu, että jokaisella on vapaus vapautua Bretton Woods-systeemistä. (Tällöin voidaan tosin kysyä, mitä seurauksia siitä olisi englantilais-amerikkalaiselle lainasopimukselle.)

Edelleen tehdään huomautus, että lainasopimus, jota myös

Amerikan kongressissa tullaan paljon arvostelemaan, esitetään toisessa valossa Englannin parlamentille ja toisessa taas Yhdysvaltain kongressille. Se ei tulisi luomaan oikeata pohjaa kestäväälle yhteisymmärrykselle.

Työväenpuolueen vasemmistossa suhtaudutaan epäillen lainasopimukseen sen vuoksi, että se sitoo Englannin käsiä talouspolitiikassa ja haittaa siten suunnitelmatalouden toteuttamista.

"New Statesman and Nation" kirjoittaa 8.12.45 m.m. seuraavaa:

"Emme väheksy ulkomaisen luoton tarvettamme jälleenvakuutuksemme käyntiin saamiseksi, mutta siitä huolimatta on kiinnitettävä huomiota siihen, että ellei Amerikka liberalisoi kauppapolitiikkaansa, Englanti saattaa ottaa kannettavakseen velvoituksia, joita ei mikään sosialistinen hallitus voi täyttää. Jos onnistumme suunnitelmallisesti laajentamaan tuotantoamme ja vientiämme, saattaa alkaa korkea peli. Se ei pääse alkamaan, jos otamme kannettavaksemme vain sellaisia velvollisuuksia ulospäin, jotka ovat voimiamme mukaiset. Me olemme nyt keskiluokan valta kahdessakin mielessä. Taloudellisesti olemme kahden suurvallan ja sellaisen vallan kuin Ranskan välillä. Mutta myös poliittisesti se sosiaalinen demokratia, jota olemme rakentamassa, voisi merkitä keskiväliä kahden äärimmäisyyden: amerikkalaisen kapitalismin ja venäläisen kommunismin välillä." N.S. and N. vetää johtopäätöksen, että välttämällä joutumasta Amerikan maksukyvyttömäksi velalliseksi (siis tekemättä lainasopimusta) ja säilyttämällä taloudellisen ja poliittisen riippumattomuutensa Englanti voisi tulla keskiluokan valta pienten maiden johtajaksi.

2. Englannin kansallisvarallisuuden sodassa
kärsimät menetyksiä.

Eräs kirjoittaja on arvioinut Englannin kansallisvarallisuuden menetykset sodassa lukuunottamatta yksityisten kotitalouksien kärsimiä vahinkoja seuraavalla tavalla:

Tuhot tua kiinteätä omaisuutta kotimaassa	1.500 milj. £
Menetettyt laivat ja lastit	700 " "
Korjauksen ja uudistuksen puutteessa syntynyt pääoman vähennys	900 " "
Ulkomaisten saatavien vähennys	<u>4.200 " "</u>
Yhteensä	7.300 " "

Jos kansallismaisuus v. 1938 arvioidaan nykyhinnoissa 30.000 milj. punnaksi, olisivat menetykset siis 25 %.

Ulkomaiset sijoitukset olivat ennen sotaa 4.000 milj. puntaa. Näistä suorastaan myytiin 1.118 milj. puntaa.

3. "Kolmen suuren" neuvottelut.

Byrnesin ja Bevinin matka Moskovaan tuli ilmeisesti yllätyksenä useimmille päätellen siitäkin, että useat arvovaltaiset ja hyvin informoidut lehdet (m.m. jotenkin kaikki johdavat "weeklies") olivat juuri samoihin aikoihin julkaisseet kirjoituksia niistä vaaroista, joita oli uhkamassa, ellei Nliiton kanssa saataisi aikaan.

Ehkäpä sen vuoksi, että Moskovan konferenssille ei ainakaan vielä ole vahvistettu mitään työohjelmaa, käyvät arvailut siellä mahdollisesti käsiteltävistä kysymyksistä hyvin eri suuntiin. Eräs iltapäivälehti mainitsi, että myös rauhansopimuksista tultaisiin nimenomaan keskustelemaan. Tämä on kuitenkin epätodennäköistä ainakin siinä mielessä, että syksyllä pidetyn viiden ulkoministerin neuvoston työtä tultaisiin tässä

kohdassa Moskovassa jatkamaan. Seuraavat avoimet kysymykset ovat "pöydällä":

a) Nliiton epäluulojen hälventäminen atomipommin suhteen Y.K:n työn onnistumiseksi.

b) Saksan hallinnon järjestäminen. Yhdysvallat, Englanti ja Nliitto ovat olleet sitä mieltä, että Saksa pitäisi hallinnollisesti yhdistää. Ranska vastustaa ja vaatii ainakin, että Ruhrin ja Reininmaan kohtalo on sitä ennen ratkaistava.

Englanti ei halua ratkaista tätä kysymystä ilman Ranskaa, minkä vuoksi pidetään todennäköisenä, että viisi ulko-ministeriä kokoontuvat tammikuun alussa (luultavasti Lontooseen Y.K:n kokousta ennen) Byrnes lienee ehdottanut, että viiden kokous pidettäisiin Amerikassa. Huomiota herättää Englannin "Saksan asioiden" ministerin Lancasterin herttuakunnan kansleerin J.B. Hyndin kategorinen ilmoitus Sheffieldissä 8.12.45. pitämässään puheessa: "Hallituksemme tarkoitus ei ole hyväksyä vain kolmen vallan neuvotteluja ollessamme Yhtyneiden Kansakuntien peruskirjan osallisia. Neljän vallan hallinnon (Saksassa) luhistumista emme halua nähdä. Haluamme tukea ja ylläpitää neljän vallan sopimusta joka suhteessa."

Brittiläistä politiikkaa, on eräs toinen Englannin hallituksen edustaja lausunut, Saksan suhteen ohjaavan toisaalta Euroopan Neuvonantavassa Neuvostossa hyväksytty ja myöhemmin Jaltassa vahvistettu periaate, että Englannin, USA:n, Nliiton ja Ranskan on yhdessä sovittava Saksan politiikan suhteen ja toisaalta Potsdamin sopimus keskushallinnon asettamisesta Saksaan.

Hyndin lausunnot tulkitaan siten, että Englanti ei halua yhtyä Amerikan esittämään ajatukseen, että jos Ranskaa ei saada suostumaan keskushallitus järjestetään muualle Saksaan paitsi Ranskan miehitysvyöhykkeeseen.

c) Persian kysymys, jonka suhteen on muistettava, että Nliitto ei suostunut Amerikan ehdotukseen joukkojen vetämisestä Persiasta ja vuoden loppuun mennessä ja että Nliitto on ehdottanut Persialle, että Azerbeidshanin kysymystä käsiteltäisiin pelkästään Nliiton ja Persian välisenä sekä että Byrnes on uudelleen vakuuttanut Amerikan pitävän kiinni Persian riippumattomuudesta ja alueellisesta koskemattomuudesta.

d) Turkin kysymys, jonka suhteen on muistettava, että Turkki on Amerikan ehdotuksesta ollut halukas neuvottelemaan salmista liberaalisessa mielessä, mutta että Nliitto ei ole vastannut sekä että Nliiton lehdistö on kannattanut eräitä armenialaisten alueellisia vaatimuksia.

e) Kaukaisen Idän kysymys, jonka suhteen kiinnittää huomiota se, että Nliitto ei ole nimittänyt edustajaansa Kaukaisen Idän neuvoo-antavaan komissioniin, jota Nliitto haluaa päätösvaltaiseksi kontrollikomissioniksi. Tämä komissio lähtee muuten lähiaikoina Japaniin.

f) Mandaattikysymys, joista Nliiton esitys saada m.m. Italian Tripolis on huomattavin. Bevinhän esiintyi jyrkästi sitä vastaan.

g) Rauhansopimukset, Byrnes suosittalee erikoista rauhankonferenssia. Moskovassa saatettaneen keskustella proseduurin yleisistä periaatteista.

h) Rautaisen esiripun poistaminen. USA vaatii sanoma-lehtimiesten pääsyä Nliiton kontrolloimille alueille uhaten

muuten evätä UNRRA:n avun. Vaikka tästä uhasta on tilapäisesti luovuttu, saatetaan se uudistaa.

1) Rumanian kysymys.

4. Eräs pieni tapahtuma.

Pyysimme Y.K:n Preparatory Commissionin sihteeriltä läsnäololippuja lähetystömeuvos v. Knorringille ja allekirjoittaneelle, kun olimme huomanneet, että sanomalehtimiesten läsnäolo komission yleisistunnossa oli sallittu. Saimme seuraavan vastauksen:

"Executive secretary on kehoittanut minua vahvistamaan 1.12 päivätyn kirjeenne saapumisen ja ilmoittamaan, että koska San Franciscon konferenssin käytäntöä, jonka mukaan ei-jäsen valtioiden national political observer'ien läsnäolo ei ollut sallittu, seurataan myös Preparatory Commissionin kokouksessa. Hän valittaa, ettemme ole tilaisuudessa antamaan M. Wuorelle eikä M. Knorringille pääsylippuja komissionin kokouksiin".

5. Valtion ja yksityisen henkilön vastuu sodassa.

Havaitsen eräässä lehtiselostuksessa Englannin pääsyyttäjän Sir Hartley Shawcrossin Nürnbergin oikeudenkäynnissä 4.12.45 lausuneen, että hyökkäyssota on ollut suoranainen rikos v. 1928 tehdyn Kelloggin sopimuksen jälkeen ja että Saksaa ja sen yksityisiä johtajia voidaan pitää henkilökohtaisesti vastuunalaisina. Hän kumosi väitteen, että tribunaali toimisi "post factum legislation"in pohjalla ja käsittelee tekoja, jotka eivät olleet rikoksia niitä tehtäessä. Vain kahdessa suhteessa tribunaalin voidaan katsoa toimivan uusien periaatteiden pohjalla. Ne ovat:

a) Valtio on syyllinen rikoksista, jotka on tehty sen nimissä. Hän huomautti, että kansainvälisten tuomioistuinten mukaan valtio voi "commit a tort, any wrongly action, be guilty of trespass, of nuisance and of negligence."

Lainkäytön kannalta ei mikään estä pitämästä valtiota vastuunalaisena rikoksista, jotka on tehty sen hyväksi.

b) Yksityisiä henkilöitä voidaan pitää vastuunalaisina rikoksista, joka on tehty valtion hyväksi.

Jos tämä on jotakin uutta, olemme valmiit sitä puolustamaan ja perustelemaan. Terveellinen oikeudellinen säätö on, että henkilöt, jotka lakia rikkoen heittävät oman maansa ja muut maat hyökkäyssotaan, tekevät sen hirttonuora (halter) kaulassaan."

En ole onnistunut hankkimaan hänen puhettaan sanataarkassa muodossa.

Liitän mukaan kolme englantilais-amerikkalaiseen lainasopimukseen liittyvää Englannin parlamentille jaettua asiakirjaa:

- a) Financial Agreement
- b) Proposals for Consideration by an International Conference on Trade and Employment ja
- c) Statistical Material.

(Eero A. Wuori)
Poliittinen edustaja.



FINANCIAL AGREEMENT

BETWEEN

The Governments of the United
States and the United Kingdom

dated 6th December, 1945

together with a Joint Statement regarding Settlement for
Lend-Lease, Reciprocal Aid, Surplus War Property
and Claims

*Presented by the Chancellor of the Exchequer to Parliament
by Command of his Majesty
December 1945*

LONDON
HIS MAJESTY'S STATIONERY OFFICE

TWOPENCE NET

Cmd. 6708

FINANCIAL AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENTS OF THE UNITED STATES AND THE UNITED KINGDOM

It is hereby agreed between the Government of the United States of America and the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland as follows:—

1. Effective date of the Agreement.

The effective date of this Agreement shall be the date on which the Government of the United States notifies the Government of the United Kingdom that the Congress of the United States has made available the funds necessary to extend to the Government of the United Kingdom the line of credit in accordance with the provisions of this Agreement.

2. Line of Credit.

The Government of the United States will extend to the Government of the United Kingdom a line of credit of \$3,750,000,000 which may be drawn upon at any time between the effective date of this Agreement and 31st December, 1951, inclusive.

3. Purpose of the Line of Credit.

The purpose of the line of credit is to facilitate purchases by the United Kingdom of goods and services in the United States, to assist the United Kingdom to meet transitional post-war deficits in its current balance of payments, to help the United Kingdom to maintain adequate reserves of gold and dollars and to assist the Government of the United Kingdom to assume the obligations of bilateral trade, as defined in this and other agreements.

4. Amortisation and Interest.

(i) The amount of the line of credit drawn by 31st December, 1951, shall be repaid in 50 annual instalments beginning on 31st December, 1951, with interest at the rate of 2 per cent. per annum.

Interest for the year 1951 shall be computed on the amount outstanding on 31st December, 1951, and for each year thereafter interest shall be computed on the amount outstanding on 1st January of each such year.

49 annual instalments of principal repayments and interest shall be equal, calculated at the rate of \$31,840,736.65 for each \$1,000,000,000 of the line of credit drawn by 31st December, 1951, and the fiftieth annual instalment shall be at the rate of \$31,840,736.65 for each such \$1,000,000,000.

Each instalment shall consist of the full amount of the interest due and the remainder of the instalment shall be the principal to be repaid in that year. Payments required by this section are subject to the provisions of Section 5.

(ii) The Government of the United Kingdom may accelerate repayment of the amount drawn under this line of credit.

5. Waiver of Interest Payments.

In any year in which the Government of the United Kingdom requests the Government of the United States to waive the amount of the interest due

3

in the instalment of that year, the Government of the United States will grant the waiver if :—

- (a) the Government of the United Kingdom finds that a waiver is necessary in view of the present and prospective conditions of international exchange and the level of its gold and foreign exchange reserves, *and*
- (b) the International Monetary Fund certifies that the income of the United Kingdom from home-produced exports plus its net income from invisible current transactions in its balance of payments was on the average over the five preceding calendar years less than the average annual amount of United Kingdom imports during 1936-8 fixed at £866,000,000, as such figure may be adjusted for changes in the price level of these imports. Any amount in excess of £43,750,000 released or paid in any year on account of sterling balances accumulated to the credit of overseas governments, monetary authorities and banks before the effective date of this Agreement shall be regarded as a capital transaction and therefore shall not be included in the above calculation of the net income from invisible current transactions for that year. If waiver is requested for an interest payment prior to that due in 1955, the average income shall be computed for the calendar years from 1950 through the year preceding that in which the request is made.

6. *Relation of this line of credit to other obligations.*

(i) It is understood that any amounts required to discharge obligations of the United Kingdom to third countries outstanding on the effective date of this agreement will be found from resources other than this line of credit.

(ii) The Government of the United Kingdom will not arrange any long term loans from Governments within the British Commonwealth after 6th December, 1945 and before the end of 1951 on terms more favourable to the lender than the terms of this line of credit.

(iii) Waiver of interest will not be requested or allowed under Section 5 in any year unless the aggregate of the releases or payments in that year of sterling balances accumulated to the credit of overseas governments, monetary authorities and banks (except in the case of colonial dependencies) before the effective date of this agreement, is reduced proportionately, and unless interest payments due in that year on loans referred to in (ii) above are waived. The proportionate reduction of the releases or payments of sterling balances shall be calculated in relation to the aggregate released and paid in the most recent year in which waiver of interest was not requested.

(iv) The application of the principles set forth in this section shall be the subject of full consultation between the two Governments as occasion may arise.

7. *Sterling Area Exchange Arrangements.*

The Government of the United Kingdom will complete arrangements as early as practicable and in any case not later than one year after the effective date of this agreement, unless in exceptional cases a later date is agreed upon after consultation, under which immediately after the completion of such arrangements the sterling receipts from current transactions of all sterling area countries (apart from any receipts arising out of military expenditure by the Government of the United Kingdom prior to 31st December, 1948, to the extent to which they are treated by agreement with the countries

concerned on the same basis as the balances accumulated during the war) will be freely available for current transactions in any currency area without discrimination with the result that any discrimination arising from the so-called sterling area dollar pool will be entirely removed and that each member of the sterling area will have its current sterling and dollar receipts at its free disposition for current transactions anywhere.

8. *Other Exchange Arrangements.*

(i) The Government of the United Kingdom agrees that after the effective date of this agreement it will not apply exchange controls in such a manner as to restrict

- (a) payments or transfers in respect of products of the United States permitted to be imported into the United Kingdom or other current transactions between the two countries or
- (b) the use of sterling balances to the credit of residents of the United States arising out of current transactions.

Nothing in this paragraph (i) shall affect the provisions of Article VII of the Articles of Agreement of the International Monetary Fund when those Articles have come into force.

(ii) The Governments of the United States and the United Kingdom agree that not later than one year after the effective date of this agreement, unless in exceptional cases a later date is agreed upon after consultation, they will impose no restrictions on payments and transfers for current transactions. The obligations of this paragraph (ii) shall not apply

- (a) to balances of third countries and their nationals accumulated before this paragraph (ii) becomes effective ; or
- (b) to restrictions imposed in conformity with the Articles of Agreement of the International Monetary Fund, provided that the Governments of the United Kingdom and the United States will not continue to invoke the provisions of Article XIV Section 2 of those Articles after this paragraph (ii) becomes effective unless in exceptional cases after consultation they agree otherwise ; or
- (c) to restrictions imposed in connection with measures designed to uncover and dispose of assets of Germany and Japan.

(iii) This Section and Section 9 which are in anticipation of more comprehensive arrangements by multilateral agreement shall operate until 31st December, 1951.

9. *Import Arrangements.*

If either the Government of the United States or the Government of the United Kingdom imposes or maintains quantitative import restrictions, such restrictions shall be administered on a basis which does not discriminate against imports from the other country in respect of any product ; provided that this undertaking shall not apply in cases in which

- (a) its application would have the effect of preventing the country imposing such restrictions from utilizing, for the purchase of needed imports, inconvertible currencies accumulated up to 31st December, 1946 ; or
- (b) there may be special necessity for the country imposing such restrictions to assist, by measures not involving a substantial departure from the general rule of non-discrimination, a country whose economy has been disrupted by war ; or

- (c) either Government imposes quantitative restrictions having equivalent effect to any exchange restrictions which that Government is authorised to impose in conformity with Article VII of the Articles of Agreement of the International Monetary Fund.

The provisions of this Section shall become effective as soon as practicable, but not later than 31st December, 1946.

10. *Accumulated Sterling Balances.*

(i) The Government of the United Kingdom intends to make agreements with the countries concerned, varying according to the circumstances of each case, for an early settlement covering the sterling balances accumulated by sterling area and other countries prior to such settlement (together with any future receipts arising out of military expenditure by the Government of the United Kingdom to the extent to which they are treated on the same basis by agreement with the countries concerned). The settlements with the sterling area countries will be on the basis of dividing these accumulated balances into three categories :

- (a) balances to be released at once and convertible into any currency for current transactions ;
- (b) balances to be similarly released by instalments over a period of years beginning in 1951 ; and
- (c) balances to be adjusted as a contribution to the settlement of war and post-war indebtedness and in recognition of the benefits which the countries concerned might be expected to gain from such a settlement.

The Government of the United Kingdom will make every endeavour to secure the early completion of these arrangements.

(ii) In consideration of the fact that an important purpose of the present line of credit is to promote the development of multilateral trade and facilitate its early resumption on a non-discriminatory basis, the Government of the United Kingdom agrees that any sterling balances released or otherwise available for current payments will, not later than one year after the effective date of this agreement, unless in special cases a later date is agreed upon after consultation, be freely available for current transactions in any currency area without discrimination.

11. *Definitions.*

For the purposes of this agreement :

(i) The term " current transactions " shall have the meaning prescribed in article XIX (4) of the Articles of Agreement of the International Monetary Fund.

(ii) The term " sterling area " means the United Kingdom and the other territories declared by the Defence (Finance) (Definition of Sterling Area) (No. 2) Order, 1944, to be included in the sterling area, namely " the following Territories excluding Canada and Newfoundland, that is to say :

- (a) any Dominion,
- (b) any other part of His Majesty's dominions,
- (c) any territory in respect of which a mandate on behalf of the League of Nations has been accepted by His Majesty and is being exercised by his Majesty's Government in the United Kingdom, or in any Dominion,
- (d) any British Protectorate or Protected State,
- (e) Egypt, the Anglo-Egyptian Sudan and Iraq,
- (f) Iceland and the Faroe Islands."

12. Consultation on Agreement.

Either Government shall be entitled to approach the other for a re-consideration of any of the provisions of this agreement, if in its opinion the prevailing conditions of international exchange justify such reconsideration with a view to agreeing upon modifications for presentation to their respective Legislatures.

Signed in duplicate at Washington, District of Columbia, this 6th day of December, 1945.

For the Government of the United States of America:
 FRED M. VINSON,
Secretary of the Treasury of the United States of America.

For the Government of the United Kingdom of Great
 Britain and Northern Ireland:
 HALIFAX,
*His Majesty's Ambassador Extraordinary and
 Plenipotentiary at Washington.*

JOINT STATEMENT REGARDING SETTLEMENT FOR LEND-LEASE, RECIPROCAL AID, SURPLUS WAR PROPERTY AND CLAIMS.

1. The Governments of the United States and the United Kingdom have reached an understanding for the settlement of Lend-Lease and Reciprocal Aid, for the acquisition of United States Army and Navy surplus property, and the United States interest in installations, located in the United Kingdom, and for the final settlement of the financial claims of each government against the other arising out of the conduct of the war. Specific agreements necessary to implement these understandings, setting forth the terms in detail, and consistent herewith, are in the course of preparation and will shortly be completed.

2. This settlement for Lend-Lease and Reciprocal Aid will be complete and final. In arriving at this settlement both governments have taken full cognizance of the benefits already received by them in the defeat of their common enemies. They have also taken full cognizance of the general obligations assumed by them in Article VII of the Mutual Aid Agreement of 23rd February, 1942, and the understandings agreed upon this day with regard to commercial policy. Pursuant to this settlement, both governments will continue to discuss arrangements for agreed action for the attainment of the economic objectives referred to in Article VII of the Mutual Aid Agreement. The Governments expect in these discussions to reach specific conclusions at an early date with respect to urgent problems such as those in the field of telecommunications and civil aviation. In the light of all the foregoing, both governments agree that no further benefits will be sought as consideration for Lend-Lease and Reciprocal Aid.

3. The net sum due from the United Kingdom to the United States for the settlement of Lend-Lease and Reciprocal Aid, for the acquisition of surplus property, and the United States interest in installations, located in the United

Kingdom, and for the settlement of claims shall be \$650,000,000 subject to the accounting adjustment referred to below. This amount consists of

- (a) a net sum of \$118,000,000 representing the difference between the amount of the services and supplies furnished or to be furnished by each government to the other government after V-J day through Lend-Lease and Reciprocal Aid channels, less the net sum due to the United Kingdom under the claims settlement, and
- (b) a net sum of \$532,000,000 for all other Lend-Lease and Reciprocal Aid items, and for surplus property, and the United States interest in installations, located in the United Kingdom and owned by the United States Government.

The actual amounts due to the respective governments for items included in (a) above other than claims will, however, be ascertained by accounting in due course, and the total sum of \$650,000,000 will be adjusted for any difference between the sum of \$118,000,000 mentioned above, and the actual sum found to be due. All new transactions between the two governments after 31st December, 1945, will be settled by cash payment.

4. The total liability found to be due to the Government of the United States will be discharged on the same terms as those specified in the Financial Agreement concluded this day for the discharge of the credit provided therein.

5. In addition to the financial payments referred to above, the two governments have agreed upon the following :-

- (a) appropriate non-discriminatory treatment will be extended to United States nationals in the use and disposition of installations in which there is a United States interest ;
- (b) appropriate settlements for the Lend-Lease interest in installations other than in the United Kingdom and the colonial dependencies will be made on disposal of the installations ;
- (c) the United States reserves its right of recapture of any Lend-Lease articles held by United Kingdom armed forces, but the United States has indicated that it does not intend to exercise generally this right of recapture ;
- (d) disposals for military use to forces other than the United Kingdom armed forces of Lend-Lease articles held by the United Kingdom armed forces at V-J day, and disposals for civilian use other than in the United Kingdom and the colonial dependencies of such Lend-Lease articles, will be made only with the consent of the United States Government, and any net proceeds will be paid to the United States Government. The United Kingdom Government agrees that except to a very limited extent it will not release for civilian use in, or export from, the United Kingdom and colonial dependencies, Lend-Lease articles held by the United Kingdom armed forces ;
- (e) the Government of the United Kingdom will use its best endeavours to prevent the export to the United States of any surplus property transferred in accordance with this understanding.

6. The Government of the United Kingdom agrees that, when requested by the Government of the United States from time to time prior to 31st December, 1951, it will transfer, in cash, pounds sterling to an aggregate dollar value not in excess of \$50,000,000 at the exchange rates prevailing at the times of

transfer, to be credited against the dollar payments due to the Government of the United States as principal under this settlement. The Government of the United States will use these pounds sterling exclusively to acquire land or to acquire or construct buildings in the United Kingdom and the colonial dependencies for the use of the Government of the United States, and for carrying out educational programmes in accordance with agreements to be concluded between the two governments.

7. The arrangements set out in this statement are without prejudice to any settlements concerning Lend-Lease and Reciprocal Aid which may be negotiated between the Government of the United States and the Governments of Australia, New Zealand, the Union of South Africa, and India.

LONDON

PRINTED AND PUBLISHED BY HIS MAJESTY'S STATIONERY OFFICE

To be purchased directly from H.M. STATIONERY OFFICE at the following addresses:
York House, Kingsway, London, W.C.2; 13a Castle Street, Edinburgh 2;
39-41 King Street, Manchester 2; 1 St. Andrew's Crescent, Cardiff;
80 Chichester Street, Belfast;
or through any bookseller

1945

Price 2d. net



Miscellaneous No. 15 (1945)

Proposals for Consideration by an
International Conference on
Trade and Employment

As transmitted by
the Secretary of State of the United States of America
to His Majesty's Ambassador at Washington

Washington, 6th December, 1945

[With Joint Statement by the United States and the United Kingdom]

*Presented by the Secretary of State for Foreign Affairs
to Parliament by Command of His Majesty*

LONDON
HIS MAJESTY'S STATIONERY OFFICE
FOURPENCE NET

Cmd. 6709

PROPOSALS FOR CONSIDERATION BY AN INTERNATIONAL
CONFERENCE ON TRADE AND EMPLOYMENT AS TRANSMITTED
BY THE SECRETARY OF STATE OF THE UNITED STATES OF
AMERICA TO HIS MAJESTY'S AMBASSADOR AT WASHINGTON.

Washington, 6th December, 1945.

**PROPOSALS FOR CONSIDERATION BY AN INTERNATIONAL
CONFERENCE ON TRADE AND EMPLOYMENT.**

A. NEED FOR INTERNATIONAL ECONOMIC CO-OPERATION.

1. Collective measures to safeguard the peoples of the world against threats to peace and to reach just settlements of disputes among nations must be based not only on international machinery to deal directly with disputes and to prevent aggression, but also on economic co-operation among nations with the object of preventing and removing economic and social maladjustments, of achieving fairness and equity in economic relations between states, and of raising the level of economic well-being among all peoples.

2. Important contributions have already been made toward the attainment of these objectives. The Food and Agriculture Organization of the United Nations has been established. An International Monetary Fund to maintain reasonable exchange stability and facilitate adjustment in the balance of payments of member countries, and an International Bank for Reconstruction and Development to provide financial resources on a co-operative basis for those purposes are awaiting the action of governments required for their establishment.

3. In order to reach the objectives of the Atlantic Charter and Article VII of the mutual-aid agreements, it is essential that the co-operative economic measures already taken or recommended be supplemented by further measures dealing directly with trade barriers and discriminations which stand in the way of an expansion of multilateral trade and by an undertaking on the part of nations to seek full employment.

4. Co-operative action with respect to trade and employment is indispensable to the success of such other measures as those dealing with monetary and exchange stability and the flow of investment capital. Effective action in regard to employment and to trade barriers and discriminations must, therefore, be taken or the whole program of international economic co-operation will fail, and an economic environment conducive to the maintenance of peaceful international relations will not be created.

B. PROPOSALS CONCERNING EMPLOYMENT.

Since high and stable levels of employment are a necessary condition for an enlarged volume of trade, and since problems of trade and employment are to be considered jointly at an international conference, the following propositions are advanced.

Governing Principles.

1. It is recognized that:
 - a In all countries high and stable employment is a main condition for the attainment of satisfactory levels of living.
 - b The attainment of approximately full employment by the major industrial and trading nations, and its maintenance on a reasonably assured basis, are essential to the expansion of international trade on which the full prosperity of these and other nations depends;

to the full realization of the objectives of all liberal international agreements in such fields as commercial policy, commodity problems, restrictive business practices, monetary stabilization, and investment; and, therefore, to the preservation of world peace and security.

2. Domestic programs to expand employment should be consistent with realization of the purposes of liberal international agreements and compatible with the economic well-being of other nations.

3. It is recognized that the adoption of the Bretton Woods Agreements and of measures to reduce restrictions on trade will contribute substantially to the maintenance of productive employment.

4. The United Nations have pledged, in the Charter of the United Nations Organization, to take joint and separate action in co-operation with the Organization to achieve the economic and social purposes of the United Nations, including higher standards of living, full employment, and conditions of economic and social progress and development.

Effectuation of Aims.

There should be an undertaking that:

- 1 Each of the signatory nations will take action designed to achieve and maintain full employment within its own jurisdiction, through measures appropriate to its political and economic institutions.
- 2 No nation will seek to maintain employment through measures which are likely to create unemployment in other countries or which are incompatible with international undertakings designed to promote an expanding volume of international trade and investment in accordance with comparative efficiencies of production.
- 3 Signatory nations will make arrangements, both individually and collaboratively under the general sponsorship of the Economic and Social Council of the United Nations Organization, for the collection, analysis and exchange of information on employment problems, trends, and policies.
- 4 Signatory nations will, under the general sponsorship of the Economic and Social Council, consult regularly on employment problems and hold special conferences in case of threat of widespread unemployment.

C. PROPOSALS CONCERNING AN INTERNATIONAL TRADE ORGANIZATION.

Need for an International Trade Organization.

1. Measures designed to effect an expansion of trade are essential because of their direct contribution to maximum levels of employment, production and consumption. Since such expansion can only be attained by collective measures, in continuous operation and adaptable to economic changes, it is necessary to establish permanent machinery for international collaboration in matters affecting international commerce, with a view to continuous consultation, the provision of expert advice, the formation of agreed policies, procedures and plans, and to the development of common rules of conduct in regard to matters affecting international trade.

2. It is accordingly proposed that there be created an International Trade Organization of the United Nations, the members of which would undertake to conduct their international commercial policies and relations in accordance with agreed principles to be set forth in the articles of the

Organization. These principles, in order to make possible an effective expansion of world production, employment, exchange and consumption, should :

- a Provide an equitable basis for dealing with the problems of governmental measures affecting international trade;
- b Provide for the curbing of restrictive trade practices resulting from private international business arrangements; and
- c Govern the institution and operation of inter-governmental commodity arrangements.

Proposed International Trade Organization.

There follows an outline of the principles which it is proposed should be incorporated in the articles of the Organization.

CHAPTER I.

PURPOSES.

The purposes of the Organization should be :

- 1 To promote international commercial co-operation by establishing machinery for consultation and collaboration among member governments regarding the solution of problems in the field of international commercial policies and relations.
- 2 To enable members to avoid recourse to measures destructive of world commerce by providing, on a reciprocal and mutually advantageous basis, expanding opportunities for their trade and economic development.
- 3 To facilitate access by all members, on equal terms, to the trade and to the raw materials of the world which are needed for their economic prosperity.
- 4 In general, to promote national and international action for the expansion of the production, exchange and consumption of goods, for the reduction of tariffs and other trade barriers, and for the elimination of all forms of discriminatory treatment in international commerce; thus contributing to an expanding world economy, to the establishment and maintenance in all countries of high levels of employment and real income, and to the creation of economic conditions conducive to the maintenance of world peace.

CHAPTER II.

MEMBERSHIP.

The original members of the Organization should be those countries participating in the Conference on Trade and Employment which accept membership.

CHAPTER III.

GENERAL COMMERCIAL POLICY.

Section A. *General Commercial Provisions.*

Members should undertake :

- 1 To accord to products imported from other members treatment no less favorable than that accorded to domestic products with regard to matters affecting the internal taxation and regulation of the trade in goods.
- 2 To provide, for products in transit through their territories, coming from or going to other members, freedom from customs and transit duties, from unreasonable transit charges, and from discriminatory treatment of all kinds.

- 3 To subscribe to a general definition of the circumstances under which antidumping and countervailing duties may properly be applied to products imported from other members.
- 4 To give effect, as soon as practicable, to agreed principles of tariff valuation designed to assure the use of true commercial values as a basis for assessing duties, and to co-operate with other members and with the Organization in working out internationally acceptable valuation procedures of a standardized character.
- 5 To give effect, as soon as practicable, to agreed principles looking toward the simplification of customs formalities with a view to eliminating unnecessary requirements which afford an indirect protection to domestic products.
- 6 To eliminate excessive requirements regarding marks of origin in so far as they affect products imported from other members.
- 7 To refrain from governmentally financed or organized boycotts or campaigns designed to discourage, directly or indirectly, importation or consumption of products of other members.
- 8 To provide for adequate publicity regarding laws and regulations affecting foreign trade, and to maintain or establish national tribunals of an independent character to review and correct administrative customs action.
- 9 To transmit to the Organization appropriate trade information and statistics.
- 10 To co-operate with the Organization and with other members in carrying out or implementing the articles of the Organization.

Section B. *Tariffs and Preferences.*

1. *Import tariffs and preferences.* In the light of the principles set forth in Article VII of the mutual-aid agreements, members should enter into arrangements for the substantial reduction of tariffs and for the elimination of tariff preferences, action for the elimination of tariff preferences being taken in conjunction with adequate measures for the substantial reduction of barriers to world trade, as part of the mutually advantageous arrangements contemplated in this document.

As an initial step in the process of eliminating tariff preferences it should be agreed that:

- a Existing international commitments will not be permitted to stand in the way of action agreed upon with respect to tariff preferences.
- b All negotiated reductions in most-favored-nation tariffs will operate automatically to reduce or eliminate margins of preference.
- c Margins of preference on any product will in no case be increased and no new preferences will be introduced.

2. *Export tariffs and preferences.* Export duties should be open to negotiation in the same way as import duties. Members should undertake not to impose or maintain export duties which differentiate by reference to the destinations to which the goods are exported.

3. *Emergency action.* Commitments with regard to tariffs should permit countries to take temporary action to prevent sudden and widespread injury to the producers concerned. Undertakings for reducing tariffs should therefore contain an escape clause to cover such contingencies.

Section C. *Quantitative Trade Restrictions.*

1. *General elimination of quantitative restrictions.* Except as provided for elsewhere in this Chapter, members should undertake not to maintain

any quotas, embargoes, or other quantitative restrictions on their export or import trade with other members. This undertaking should not, however, apply to the following:

- a Import and export prohibitions or restrictions, imposed during the early post-war transitional period, which are essential to (a) the efficient use of shipping space in short supply, (b) the equitable international distribution of products in short supply, or (c) the orderly liquidation of temporary surpluses of government stocks accumulated as a result of the war. Such prohibitions and restrictions should be removed not later than three years after the close of hostilities, but provision should be made whereby this period may be extended with the concurrence of the Organization.
- b Export prohibitions or restrictions temporarily imposed to relieve conditions of distress in the exporting country caused by severe shortages of foodstuffs or other essential products.
- c Export prohibitions or restrictions necessary to the application of suitable standards for the classification and grading of commodities in international commerce.
- d Export or import quotas imposed under inter-governmental commodity agreements conforming to the principles set forth in Chapter V.
- e Import quotas on agricultural products, imported in any form, necessary to the enforcement of governmental measures which operate (a) to restrict the quantities of like domestic products which may be marketed or produced, or (b) to remove a temporary surplus of like domestic products by making such surpluses available to certain groups of domestic consumers free of charge or at prices below the current market level. Such quotas should not be more restrictive than necessary, should be removed as soon as they cease to be necessary for the purposes of this sub-paragraph, and should be made the subject of periodic consultation with the Organization. If such quotas are allocated among sources of supply, they should be allocated fairly, on the basis of imports during a previous representative period, account being taken in so far as practicable of any special factors which may have affected or which may be affecting the trade in the product concerned. Import quotas imposed under (a) of this subparagraph should not be such as would reduce imports relatively to domestic production as compared with the proportion prevailing in a previous representative period, account being taken in so far as practicable of any special factors which may have affected or which may be affecting the trade in the product concerned.

2. *Restrictions to safeguard the balance of payments.* Members confronted with an adverse balance of payments should be entitled to impose quantitative import restrictions as an aid to the restoration of equilibrium in the balance of payments. This provision should be operative under conditions and procedures to be agreed upon. These conditions and procedures

- a should set forth criteria and requirements in the light of which balance-of-payments restrictions might be imposed;
- b should, as regards the use of such restrictions in the post-war transitional period, be framed on principles which would be designed to promote the maximum development of multilateral trade during that period and which in no event would be more restrictive of such trade than the principles applicable, under Article XIV of the International Monetary Fund Agreement, to the use of exchange restrictions in the transitional period;

- c should provide for the determination of the transitional period for the purposes of sub-paragraph *b*, above, by a procedure analogous to that contained in Article XIV of the International Monetary Fund Agreement;
- d* should provide for the full application of non-discrimination in the use of such restrictions after the transitional period; and
- e* should make appropriate provision for international consultation regarding balance-of-payments restrictions, whether imposed during the transitional period or thereafter.

3. *Equality of treatment.* Quantitative restrictions imposed on balance-of-payments grounds should be deemed non-discriminatory if they are administered on a basis which does not discriminate among sources of supply in respect of any imported product.

- a* In the case of restrictions imposed in the form of quotas, members imposing such quotas should publish the global amounts or values of the various products which will be permitted to be imported during a specified future period. Any allocation of such quotas among sources of supply should be based insofar as practicable upon the proportion of the total imports of the product in question supplied by the various member countries in a previous representative period, account being taken of any special factors which may have affected or which may be affecting the trade in that product.
- b* In the case of restrictions not imposed in the form of quotas, the member imposing the restrictions should undertake to provide, upon the request of any other member having an interest in the product concerned, all relevant information as to the administration of the restriction, including information as to the import licenses granted over a past period and the distribution of such licenses among sources of supply.
- c* Any member should be entitled to raise with the Organization the question as to whether another member was imposing balance-of-payments restrictions, whether in the form of quotas or otherwise, in a manner not in harmony with the guiding principles stated above or in a manner which unnecessarily injured its commerce, and the member imposing the restrictions should undertake in these circumstances to discuss the grounds on which it had acted.

4. *Inconvertible currencies.* The undertakings set forth in paragraph 3, above, should not apply in cases in which their application would have the effect of preventing a member from utilizing inconvertible currencies for buying needed imports.

5. *Scarce currencies and currencies of territories having a common quota in the Monetary Fund.* Members should not be precluded by this Section from applying quantitative restrictions *a*) in pursuance of action which they may take under Article VII of the International Monetary Fund Agreement, relating to scarce currencies, or *b*) in a manner designed to maintain the par value of the currencies of territories having a common quota in the Monetary Fund, in accordance with Article XX, Section 4 (*g*) of that Agreement.

6. *Application of quantitative restrictions by state-trading organizations.* The provisions of this Section relating to quantitative restrictions on imports for balance-of-payments reasons should apply equally to the restriction of imports by state-trading organizations for the same reasons.

Section D. *Subsidies.*

1. *Subsidies in general.* Subject to the provisions of paragraphs 2 and 3, below, members granting any subsidy which operates to increase exports or reduce imports should undertake to keep the Organization informed as to the extent and nature of the subsidy, as to the reason therefor and as to the probable effects on trade. They should also be prepared, in cases where, under procedures approved by the Organization, it is agreed that serious injury to international trade threatens to result from the operation of the subsidy, to discuss with other members or with the Organization possible limitations on the quantity of the domestic product subsidized. In this paragraph, the term "subsidy" includes any form of internal income or price support.

2. *Export subsidies.* Subject to the provisions of paragraph 3, below, members should undertake not to take any action which would result in the sale of a product in export markets at a price lower than the comparable price charged for the like product to buyers in the home market, due allowance being made for differences in conditions and terms of sale, for differences in taxation, and for other differences affecting price comparability. This undertaking should take effect, at latest, within three years of the establishment of the Organization. If at the end of that time any member considers itself unable to comply with the undertaking in respect of any particular commodity or commodities it should inform the Organization, with an explanation of the reasons. It should then be decided by consultation among the interested members under procedures approved by the Organization whether there should be some further extension of time for the member desiring it in respect of the commodity or commodities concerned.

3. *Commodities in surplus supply.*

- a When it is determined, in accordance with procedures approved by the Organization, that a commodity is, or is likely to become in burdensome world surplus, the members which are important producers or consumers of the commodity should agree to consult together with a view to promoting consumption increases, to promoting the reduction of production through the diversion of resources from uneconomic production, and to seeking, if necessary, the conclusion of an inter-governmental commodity arrangement in accordance with the principles of Chapter V.
- b If, however, within a reasonable time to be agreed upon, such steps should fail of their object, the provisions of paragraphs 1 and 2, above, should cease to apply to such product until such time as it has been agreed under procedures approved by the Organization that those provisions should be re-applied to it.
- c With regard to any export subsidies which may be imposed under subparagraph b, no member should employ such subsidies so as to enlarge its share of the world market, as compared with the share prevailing in a previous representative period. The question as to what period would be representative in respect of the particular product concerned should be a subject for international consultation through the Organization.

Section E. *State Trading.*

1. *Equality of treatment.* Members engaging in state trading in any form should accord equality of treatment to all other members. To this end, members should undertake that the foreign purchases and sales of

their state-trading enterprises shall be influenced solely by commercial considerations, such as price, quality, marketability, transportation and terms of purchase or sale.

2. *State monopolies of individual products.* Members maintaining a state monopoly in respect of any product should undertake to negotiate, in the manner contemplated for tariffs, the maximum protective margin between the landed price of the product and the price at which the product (of whatever origin, domestic or foreign) is sold in the home market. Members newly establishing such monopolies should agree not to create protective margins greater than the tariffs which may have been negotiated in regard to those products. Unless the product is subject to rationing, the monopoly should offer for sale such quantities of the product as will be sufficient to satisfy the full domestic demand.

3. *Complete state monopolies of foreign trade.* As the counterpart of tariff reductions and other actions to encourage an expansion of multilateral trade by other members, members having a complete state monopoly of foreign trade should undertake to purchase annually from members, on the non-discriminatory basis referred to in paragraph 1, above, products valued at not less than an aggregate amount to be agreed upon. This global purchase arrangement should be subject to periodic adjustment in consultation with the Organization.

Section F. *Exchange Control.*

1. *Relation to the International Monetary Fund.* In order to avoid the imposition of trade restrictions and discriminations through exchange techniques, the members of the International Trade Organization should abide by the exchange principles established pursuant to the Articles of Agreement of the International Monetary Fund and for this reason it should be required that the Organization and the Fund have a common membership.

2. *Equality of Exchange Treatment.* Members maintaining or establishing exchange restrictions should undertake to accord to the trade of other members the equality of treatment with respect to all aspects of such restrictions required under the provisions of the Articles of Agreement of the International Monetary Fund or, in cases where the approval of the Fund is required, the equality of treatment prescribed by the Fund after consultation with the International Trade Organization.

Section G. *General Exceptions.*

The undertakings in this Chapter should not be construed to prevent members from adopting or enforcing measures:

- 1 necessary to protect public morals;
- 2 necessary to protect human, animal or plant life or health;
- 3 relating to the traffic in arms, ammunition and implements of war, and, in exceptional circumstances, all other military supplies;
- 4 relating to the importation or exportation of gold or silver;
- 5 necessary to induce compliance with laws or regulations, such as those relating to customs enforcement, deceptive practices, and the protection of patents, trademarks and copyrights, which are not inconsistent with the purposes of the Organization;
- 6 relating to prison-made goods;
- 7 imposed for the protection of national treasures of artistic, historic or archaeological value;
- 8 undertaken in pursuance of obligations for the maintenance of peace and security; or

- 9 imposed, in exceptional cases, in accordance with a recommendation of the Organization formulated in accordance with criteria and procedures to be agreed upon.

Section H. *Territorial Application of Chapter III.*

1. *Customs territories.* The provisions of Chapter III should apply to the customs territories of the members. If any member has more than one customs territory under its jurisdiction, each customs territory should be considered a separate member for the purpose of applying the provisions of Chapter III.

2. *Frontier traffic and customs unions.* The provisions of Chapter III should not prevent, any member *a*) from according advantages to adjacent countries in order to facilitate frontier traffic or *b*) from joining a customs union, provided that such customs union meets certain agreed criteria. Members proposing to join a customs union should consult with the Organization and should make available to it such information as would enable it to make appropriate reports and recommendations.

CHAPTER IV.

RESTRICTIVE BUSINESS PRACTICES.

1. *Curbing of restrictive business practices.* There should be individual and concerted efforts by members of the Organization to curb those restrictive business practices in international trade (such as combinations or agreements to fix prices and terms of sale, divide markets or territories, limit production or exports, suppress technology or invention, exclude enterprises from particular fields, or boycott or discriminate against particular firms) which have the effect of frustrating the objectives of the Organization to promote expansion of production and trade, equal access to markets and raw materials, and the maintenance in all countries of high levels of employment and real income.

2. *Co-operation among members.* In order to achieve the purposes of paragraph 1, the Organization should be charged with the furtherance of this objective. The Organization should receive complaints from any member (or, with the permission of the member, from commercial enterprises within its jurisdiction who allege that their interests are affected), that the objectives of the Organization are being frustrated by a private international combination or agreement. The Organization should be empowered to call upon any member to provide information relevant to such a complaint; it should consider such data and, if warranted, make recommendations to the appropriate members for action in accordance with their respective laws and procedures; it should be empowered to request reports from members as to their actions in implementing such recommendations, and to report thereon. The Organization should also be authorized, within the scope of its subject matter, to conduct studies, to make recommendations concerning uniform national standards, and to call conferences of member states for purposes of general consultation.

3. *Continued effectiveness of national laws and regulations directed against restrictive business practices.* Any act or failure to act on the part of the Organization should not preclude any member from enforcing within its own jurisdiction any national statute or decree directed toward the elimination or prevention of restrictive business practices in international trade.

4. *Special enforcement arrangements.* It should be provided that members may, by mutual accord, co-operate in measures for the purpose of making more effective any remedial order which has been issued by a duly authorized agency of another member.

CHAPTER V.

INTER-GOVERNMENTAL COMMODITY ARRANGEMENTS.

The production of, and trade in, primary commodities is exposed to certain difficulties different in character from those which generally exist in the case of manufactured goods; and these difficulties, if serious, may have such widespread repercussions as to prejudice the prospect of the general policy of economic expansion. Members should therefore agree upon the procedure which should be adopted to deal with such difficulties

1. *Special commodity studies.*

- a Special studies should be made in accordance with the procedure set forth in *b*, below, of the position of particular commodities of which excess supplies exist or are threatened, to the end that, if possible, consumption may be increased and the anticipated difficulties may thereby be averted.
- b Members substantially interested in the production or consumption of a particular commodity should be entitled, if they consider that special difficulties exist or are expected to arise regarding that commodity, to ask that a special study of that commodity be made, and the Organization, if it finds that these representations are well founded, should invite the members principally concerned in the production or consumption of that commodity to appoint representatives to a Study Group to make a special study of that commodity.

2. *Inter-governmental commodity conferences.* If it is concluded, in the light of an investigation of the root causes of the problem, that measures for increasing the consumption of a commodity are unlikely to operate quickly enough to prevent excess supplies of the commodity from accumulating, the members may ask the Organization to convene an inter-governmental conference for the purpose of framing an inter-governmental commodity agreement for the commodity concerned.

3. *Objectives of inter-governmental commodity agreements.* It should be recognized that inter-governmental commodity agreements involving restrictions on production or trade would be justified in the circumstances stated in paragraph 2 above to achieve the following objectives:

- a To enable member countries to find solutions to particular commodity problems without resorting to unilateral action that tends to shift the burden of their problems to other countries.
- b To prevent or alleviate the serious economic problems which may arise when, owing to the difficulties of finding alternative employment, production adjustments cannot be effected by the free play of market forces as rapidly as the circumstances require.
- c To provide a period of transition which will afford opportunities for the orderly solution of particular commodity problems by agreement between member governments upon a program of over-all economic adjustments designed to promote a shift of resources and man-power out of over-expanded industries into new and productive occupations.

4. *Principles of inter-governmental commodity agreements.* Members should undertake to adhere to the following principles governing the institution of inter-governmental commodity agreements:

- a Members having an interest in the production or consumption of any commodity for which an inter-governmental commodity agreement is proposed, should be entitled to participate in the consideration of the proposed agreement.
 - b Members should undertake not to enter into inter-governmental commodity agreements involving the limitation of production or exports or the allocation of markets, except after:
 - 1) Investigation by the Study Group of the root causes of the problem which gave rise to the proposal;
 - 2) Determination, in accordance with procedures approved by the Organization, either:
 - a) that a burdensome surplus of the product concerned has developed or is developing in international trade and is accompanied by widespread distress to small producers accounting for a substantial proportion of the total output and that these conditions cannot be corrected by the normal play of competitive forces because, in the case of the product concerned, a substantial reduction of price leads neither to a significant increase in consumption nor to a significant decrease in production; or
 - b) that widespread unemployment, unrelated to general business conditions, has developed or is developing in respect of the industry concerned and that such unemployment cannot be corrected by the normal play of competitive forces rapidly enough to prevent widespread and undue hardship to workers because, in the case of the industry concerned, i) a substantial reduction of price does not lead to a significant increase in consumption but leads instead to the reduction of employment, and ii) the resulting unemployment cannot be remedied by normal processes of reallocation;
 - 3) Formulation and adoption by members of a program of economic adjustment believed to be adequate to insure substantial progress toward solution of the problem within the time limits of the agreement.
 - c Inter-governmental agreements involving the limitation of production or exports or the allocation of markets in respect of fabricated products should not be resorted to unless the Organization finds that exceptional circumstances justify such action. Such agreements should be subject to the principles set forth in this Chapter, and, in addition, to any other requirements which the Organization may establish.
5. *Operation of commodity agreements.* Members should undertake to adhere to the following principles governing the operation of inter-governmental commodity agreements:—
- a The agreements should be open to accession by any member on terms not less favorable than those accorded to members parties thereto.

- b* The members adhering to such agreements which are largely dependent for consumption on imports of the commodity involved should, in any determinations made relating to the regulation of prices, trade, stocks, or production, have together a voice equal to those largely interested in obtaining export markets for their production.
- c* The agreements should, when necessary, contain provisions for assuring the availability of supplies adequate at all times for world consumption requirements at reasonable prices.
- d* The agreements should, with due regard to the transitional need for preventing serious economic and social dislocation, make appropriate provision to afford increasing opportunities for satisfying world requirements from sources from which such requirements can be supplied most effectively.
6. *Termination and renewal of commodity agreements.* Inter-governmental commodity agreements should not remain initially in effect for more than five years. The renewal of an agreement should be subject to the principles governing new agreements set forth in paragraph 4, above, and to the additional principle that either *a*) substantial progress toward a solution of the underlying problem shall have been accomplished during the initial period of the agreement or that *b*) the renewed agreement is so revised as to be effective for this purpose.
7. *Review of commodity agreements.* Members should undertake to transmit to the Organization, for review, inter-governmental commodity agreements in which they now participate or in which they propose to participate in the future. Members should also transmit to the Organization appropriate information regarding the formulation, provisions and operation of such agreements.
8. *Publicity.* Full publicity should be given to any commodity agreement proposed or concluded, to the statements of considerations and objectives advanced by the proposing members, to the operation of the agreements, and to the nature and development of measures adopted to correct the underlying situation which gave rise to the agreement.
9. *Exceptions.* The provisions of Chapter V are not designed to cover international agreements relating to the protection of public morals; the protection of human, animal or plant life or health; the conservation of reserves of exhaustible natural resources; the control of international monopoly situations; or the equitable distribution of commodities in short supply. However, such agreements should not be used to accomplish results inconsistent with the objectives of Chapter IV or Chapter V. If any such agreement involves the restriction of production or of international trade, it should not be adopted unless authorized or provided for by a multilateral convention subscribed to by a substantial number of nations, or unless operated under the Organization.

CHAPTER VI.

ORGANIZATION.

Section A. *Functions.*

The functions of the Organization should include the following:

- 1 To collect, analyze and publish information, regarding the operation of Chapter III, relating to general commercial policy, Chapter IV, relating to the prevention of restrictive business practices, and Chapter V, relating to inter-governmental commodity arrangements, or in general regarding international trade and commercial policy.

- 2 To provide technical assistance to members as may be required or appropriate under the provisions of Chapters III, IV and V.
- 3 To make recommendations to members regarding the operation of Chapters III, IV and V, including the following:—
 - a Recommendations regarding the relaxation or removal of trade control measures permitted under Chapter III.
 - b Recommendations as to measures for implementing the objectives with regard to restrictive private business practices, set forth in Chapter IV.
 - c Recommendations regarding the application to commodity arrangements under consideration by members of the principles governing commodity arrangements set forth in Chapter V; and recommendations initiating proposals for new commodity arrangements, or proposing such modifications, including termination, of commodity arrangements already concluded, as may be deemed appropriate under the commodity principles or in the general interest.
 - d Recommendations designed to promote the maximum obtainable consistency in the operation of Chapters III, IV and V and in other arrangements in the fields of general commercial policy, commodity arrangements and private business practices.
- 4 To interpret the provisions of Chapters III, IV and V, to consult with members regarding disputes growing out of the provisions of those Chapters, and to provide a mechanism for the settlement of such disputes.
- 5 In accordance with criteria and procedures to be agreed upon, to waive particular obligations of members, in exceptional circumstances.
- 6 To make recommendations for international agreements designed to improve the bases of trade and to assure just and equitable treatment for the enterprises, skills and capital brought from one country to another, including agreements on the treatment of foreign nationals and enterprises, on the treatment of commercial travelers, on commercial arbitration, and on the avoidance of double taxation.
- 7 Generally to perform any function appropriate to the purposes of the Organization.

Section B. *Organs.*

The Organization should have as its principal organs: A Conference, an Executive Board, a Commercial Policy Commission, a Commission on Business Practices, a Commodity Commission, and a Secretariat.

Section C. *The Conference.*

The Conference should have final authority to determine the policies of the Organization and to exercise the powers conferred upon the Organization.

- 1 *Membership.* All states members of the Organization should be members of the Conference.
- 2 *Voting.* Each member of the Conference should have one vote. Except as may be otherwise specifically provided for, decisions of the Conference should be reached by a simple majority vote. It may be desirable to provide for special voting arrangements with regard to the exercise of certain functions of the Organization.
- 3 *Sessions.* The Conference should meet at least once a year.

Section D. *The Executive Board.*

The Executive Board should be authorized to take provisional decisions between meetings of the Conference and to exercise such powers as may be delegated to it by the Conference. The Conference should in general be authorized to delegate its powers to the Executive Board.

- 1 *Membership.* The Executive Board should consist of not more than eighteen member states, each of which should have one representative. Member states of chief economic importance should have permanent seats. The Conference should elect the states to fill the non-permanent seats for 3-year terms, one-third of the non-permanent members retiring every year. The number of non-permanent seats should exceed the number of permanent seats, but the latter should not be fewer than one-third of the total number of seats.
- 2 *Voting and sessions.* The Executive Board should regulate its own procedure.

Section E. *The Commissions.*

The Commission on Commercial Policy, the Commission on Business Practices and the Commodity Commission should be responsible to the Executive Board. Each Commission should be given as much initiative and independence of action as may be necessary for the effective discharge of its functions.

- 1 *Membership.* The Commissions should be composed of experts appointed by the Executive Board. The terms and other conditions of office of the members of the Commissions should be determined in accordance with regulations prescribed by the Conference. Such terms and conditions need not be uniform, but may vary from Commission to Commission. Pursuant to the reciprocal arrangements with other specialized international organizations contemplated in Section II, paragraph 2, of this Chapter, provision should be made for appropriate representation on the Commodity Commission of the Food and Agriculture Organization of the United Nations and of other specialized international organizations having an important interest in the commodity operations discussed in Chapter V.
- 2 *Chairmen.* The Chairmen of the Commissions should be non-voting members of the Executive Board and should be permitted to participate, without vote, in the deliberations of the Conference.
- 3 *Voting and Sessions.* Each Commission should regulate its own procedure, subject to any decisions made by the Executive Board.
- 4 *Functions.* The functions of the Commissions should include the following:
 - a *The Commercial Policy Commission.* The Commercial Policy Commission should:
 - 1) Review, and advise the Executive Board regarding, the operation of treaties, agreements, practices and policies affecting international trade.
 - 2) Investigate, and advise the Executive Board regarding, the economic aspects of proposals to waive certain obligations of members in accordance with the provisions of paragraph 5, Section A, of this Chapter.

- 3) Investigate, and advise the Executive Board regarding, the economic aspects of proposed customs unions.
 - 4) Develop and recommend to the Executive Board, for adoption by members of the Organization, co-operative projects of a technical nature in the field of commercial policy (e.g., standard bases and methods of determining dutiable value, uniform customs nomenclature, and standardization of statistical methods and nomenclature in foreign trade statistics).
 - 5) Develop and recommend to the Executive Board additional programs designed to further the objectives of the Organization in the general field of commercial policy.
- b. *The Commission on Business Practices.* The Commission on Business Practices should:
- 1) Inquire into activities on the part of private commercial enterprises which have the effect or purpose of restraining international trade, restricting access to international markets, or of fostering monopolistic controls in international trade.
 - 2) Advise the Executive Board with regard to the recommendations which should be made to members in respect of business divestitures, reorganizations, dissolutions or other remedial actions.
 - 3) Conduct investigations and make recommendations to the Executive Board looking to the promotion and adoption in all countries of codes of fair business practices designed to facilitate and enlarge the flow of international trade.
 - 4) Advise the Executive Board as to the types of information which members should file with the Organization.
 - 5) Facilitate appropriate inter-governmental arrangements for the international exchange of technological information, on a non-discriminatory basis.
- c. *The Commodity Commission.* The Commodity Commission should:
- 1) Investigate commodity problems, including the problem of an international buffer stocks organization or other arrangements which are proposed as a means of promoting solutions to commodity problems.
 - 2) Make recommendations to the Executive Board on appropriate courses of action, including recommendations for the establishment of Study Groups for particular commodities. Such Study Groups should be established by the Executive Board, upon the recommendations of the Commodity Commission, for the purpose of investigating problems with respect to particular commodities. The Study Groups should be composed of representatives of member governments invited to participate by the Executive Board and one or more representatives designated by the Commodity Commission.

- 3) Make recommendations to the Executive Board as to whether or not a particular commodity is in world surplus.
- 4) Make recommendations to the Executive Board as to whether an application made by a member for the convening of an inter-governmental conference should be granted.
- 5) Designate members of the Commission to participate in an advisory capacity in the formulation of inter-governmental commodity agreements.
- 6) Make recommendations to the Executive Board regarding the application of the commodity agreements under consideration by members.
- 7) Designate the Chairman and Secretary for any Commodity Council established to administer an inter-governmental commodity agreement.
- 8) Maintain continuous review of the conduct of the operations of inter-governmental commodity agreements in the light of the terms of the agreements, the commodity principles in Chapter V, and the general welfare; and make recommendations to the Executive Board with regard thereto.

Section F. *Industrial and Mineral Unit.*

The Conference should create an Industrial and Mineral Unit responsible to the Executive Board. The Industrial and Mineral Unit should promote by technical assistance and other appropriate means the expansion of production and trade with regard to fabricated products and with regard to minerals and other primary commodities in respect of which such promotional activities are not under the jurisdiction of the Food and Agriculture Organization.

Section G. *The Secretariat.*

The Secretariat, which should be divided into three or more offices, should serve all the organs of the Organization and the Commodity Councils established to administer specific commodity arrangements. It should be headed by a Director-General. Under his authority there should be three or more Deputy Directors-General each of whom should be in charge of an office. The Director-General, and on the advice of the Director-General, the Deputy Directors-General, should be appointed by the Conference upon the nomination of the Executive Board. The Director-General should be the chief administrative officer of the Organization and should be an *ex-officio* member, without vote, of the Executive Board. Three Deputy Directors-General should be *ex officio* members of the three Commissions. The Director-General and the Deputy Directors-General should have the authority to initiate proposals for the consideration of any organ of the Organization.

Section H. *Relations with other Organizations.*

1. *Relations with the United Nations Organization.* The Organization should be brought into relationship with the United Nations Organization on terms to be determined by agreement between the Executive Board and the appropriate authorities of the United Nations Organization, subject to approval by the Conference.

2. *Relations with other specialized international organizations.* In order to provide for close co-operation between the Organization and other specialized international organizations with related responsibilities, the Executive Board, subject to the approval of the Conference, should be authorized to enter into agreements with the appropriate authorities of such organizations defining the distribution of responsibilities and methods of co-operation.

3. *Administrative arrangements.* The Director-General should be authorized, subject to the authority of the Conference or of the Executive Board, to enter into agreements with other international organizations for the maintenance of common services, for common arrangements in regard to recruitment, training, conditions of service, and other related matters, and for interchanges of staff.

JOINT STATEMENT BY THE UNITED STATES AND THE UNITED KINGDOM REGARDING THE UNDERSTANDING REACHED ON COMMERCIAL POLICY.

6th December, 1945.

THE Secretary of State of the United States has made public to-day a document setting forth certain "Proposals for consideration by an International Conference on Trade and Employment." These proposals have the endorsement of the Executive branch of the Government of the United States and have been submitted to other governments as a basis for discussion preliminary to the holding of such a conference.

Equally, the Government of the United Kingdom is in full agreement on all important points in these proposals and accepts them as a basis for international discussion, and it will, in common with the United States Government, use its best endeavours to bring such discussions to a successful conclusion, in the light of the views expressed by other countries.

The two Governments have also agreed upon the procedures for the international negotiation and implementation of these proposals. To this end they have undertaken to begin preliminary negotiations at an early date between themselves and with other countries for the purpose of developing concrete arrangements to carry out these proposals, including definitive measures for the relaxation of trade barriers of all kinds.

These negotiations will relate to tariffs and preferences, quantitative restrictions, subsidies, State trading, cartels, and other types of trade barriers treated in the document published by the United States and referred to above. The negotiations will proceed in accordance with the principles laid down in that document.

TABLE OF CONTENTS OF UNITED STATES PROPOSALS.

	Page
A.—NEED FOR INTERNATIONAL ECONOMIC CO-OPERATION	2
B.—PROPOSALS CONCERNING EMPLOYMENT	2
Governing Principles	2
Effectuation of Aims	3
C.—PROPOSALS CONCERNING AN INTERNATIONAL TRADE ORGANIZATION	3
Need for an International Trade Organization	3
Proposed International Trade Organization	4
Chapter I.—Purposes	4
Chapter II.—Membership	4
Chapter III.—General Commercial Policy	4
Section A.—General Commercial Provisions	4
Section B.—Tariffs and Preferences	5
1. Import tariffs and preferences	5
2. Export tariffs and preferences	5
3. Emergency action	5
Section C.—Quantitative Trade Restrictions	5
1. General elimination of quantitative restrictions	5
2. Restrictions to safeguard the balance of payments... ..	6
3. Equality of treatment	7
4. Inconvertible currencies	7
5. Scarce currencies and currencies of territories having a common quota in the Monetary Fund	7
6. Application of quantitative restrictions by state trading organizations	7
Section D.—Subsidies	8
1. Subsidies in general	8
2. Export subsidies	8
3. Commodities in surplus supply	8
Section E.—State Trading	8
1. Equality of treatment	8
2. State monopolies of individual products	9
3. Complete state monopolies of foreign trade	9
Section F.—Exchange Control	9
1. Relation to the International Monetary Fund	9
2. Equality of Exchange Treatment	9
Section G.—General Exceptions	9
Section H.—Territorial Application of Chapter III... ..	10
1. Customs territories	10
2. Frontier traffic and Customs Unions	10
Chapter IV.—Restrictive Business Practices	10
1. Curbing of restrictive business practices	10
2. Co-operation among members	10
3. Continued effectiveness of national laws and regulations directed against restrictive business practices	10
4. Special enforcement arrangements	11
Chapter V.—Inter-governmental Commodity Arrangements	11
1. Special commodity studies	11
2. Inter-governmental commodity conferences	11
3. Objectives of inter-governmental commodity agreements	11
4. Principles of inter-governmental commodity agreements	12
5. Operation of commodity agreements... ..	12
6. Termination and renewal of commodity agreements	13
7. Review of commodity agreements	13
8. Publicity	13
9. Exceptions	13

	Page
Chapter VI.—Organization	13
Section A.—Functions	13
Section B.—Organs	14
Section C.—The Conference	14
1. Membership	14
2. Voting	14
3. Sessions... ..	14
Section D.—The Executive Board	15
1. Membership	15
2. Voting and sessions	15
Section E.—The Commissions	15
1. Membership	15
2. Chairmen	15
3. Voting and sessions	15
4. Functions	15
(a) The Commercial Policy Commission	15
(b) The Commission on Business Practices	16
(c) The Commodity Commission	16
Section F.—Industrial and Mineral Unit	17
Section G.—The Secretariat	17
Section H.—Relations with other Organizations	17
1. Relations with the United Nations Organization	17
2. Relations with other specialized international organizations	18
3. Administrative arrangements	18

LONDON

PRINTED AND PUBLISHED BY HIS MAJESTY'S STATIONERY OFFICE

To be purchased directly from H.M. STATIONERY OFFICE at the following addresses:
 York House, Kingsway, London, W.C. 2; 13a Castle Street, Edinburgh 2;
 39-41 King Street, Manchester 2; 1 St. Andrew's Crescent, Cardiff;
 80 Chichester Street, Belfast;
 or through any bookseller

1945

Price 4d. net



STATISTICAL MATERIAL
PRESENTED DURING THE
WASHINGTON NEGOTIATIONS

*Presented by the Chancellor of the Exchequer to Parliament
by Command of His Majesty
December 1945*

LONDON
HIS MAJESTY'S STATIONERY OFFICE
THREEPENCE NET

Cmd. 6707

STATISTICAL MATERIAL PRESENTED DURING WASHINGTON NEGOTIATIONS

I.—The Nature of the Problem

1. In the Anglo-American discussions on commercial and financial questions much study has been devoted to the factual material which is available, in order to ascertain the magnitude of the problem and the best and fairest means of solving it in the light of all the relevant circumstances. The *data* which have been furnished are set out in detail in the appendices which follow. The significance of these may be made clearer by some preliminary observations.

2. The problem facing the U.K. has two aspects, both of them directly arising out of the role undertaken by the U.K. in the combined war effort. The first of these arises out of the deficit in the external balance of payments of the U.K. which seems certain to develop during the period of uncertain duration, but provisionally estimated at from three to five years, before internal and external adjustments can be made in the British economy adequate to restore equilibrium.

3. The second arises out of the indebtedness of the U.K. to overseas countries in the shape of sterling balances and other liabilities accumulated during the war. The causes leading to the growth of these liabilities are briefly set out in this Paper together with statistics of their present magnitude.

II.—The Causes of the Prospective Overseas Deficit of the U.K. in the Transitional Period

4. The immediate problem is the direct legacy of the U.K. effort in the war. The foundations of the U.K.'s normal economic life are a high degree of industrial specialisation, a substantial dependence upon imported foodstuffs and raw materials, and the maintenance of a volume of export trade and of other sources of foreign exchange earnings adequate to pay for those imports. Before the war the U.K. was dependent on imports for two-thirds of the food consumed by its people and, apart from coal, for the bulk of the raw materials used by its industries. But the U.K. paid for such requirements by the proceeds of its exports and by the earnings of its shipping and other services rendered to overseas countries and of its investments abroad.

5. The effect of the war was to bring about a severe dislocation of the U.K. position in several respects, which will inevitably take some years to remedy; namely, loss of exports, loss of overseas investments, loss of shipping, increase of overseas debt, and loss of reserves.

6. *Loss of Exports.*—The loss of U.K. export trade during the war was to a large extent the consequence of a deliberate act of policy. An attempt to maintain U.K. export trade at a high level would have stood in the way of the full degree mobilisation of manpower, production, and materials for the direct war effort which the situation of the U.K. required as being the base of operations nearest to Germany. But food, munitions, and raw materials still had to be imported. The operation of Lend Lease from the U.S., Mutual Aid and other contributions from Canada, and sterling credits from other countries, made this compatible with the deliberate abandonment of the export trade. The decision, that the U.K. should in effect disregard the maintenance of export trade in favour of the maximum concentration of resources

on the armed forces and war industry, undoubtedly constituted a rational and proper allocation of effort between the Allies which was willingly accepted by the U.K. in the interests of winning the war. But the outcome has been that British export trade shrank to less than one-third of its pre-war volume, and, despite some recovery, may be expected to cover in 1946 not more than one-half of the essential expenditure of the country on the purchase of a minimum volume of imports and on other necessary payments overseas. Thus with the end of the war and the termination of Lend Lease and Mutual Aid a period of acute difficulty must be faced until the reconversion of industry, the release of manpower and the recovery and expansion of export markets have begun to result in a substantial flow of exports. (See *Appendix I.*)

7. *Loss of Shipping.*—More than half of the pre-war tonnage of British merchant shipping was lost during the war. Allowing for new building in the war, U.K.-owned tonnage is now less than three-quarters of the pre-war figure. Until the fleet has been expanded and carrying trades abandoned in the war have been recovered, the net income available from shipping services to supplement U.K. purchasing power abroad will be greatly below pre-war level. (See *Appendix II.*)

8. *Loss of Overseas Investments.*—It is estimated that the net income from overseas investments in 1945 will be less than half that received in 1938. This reflects the extensive liquidation of foreign securities, the repatriation of loans by overseas debtors, and the increased interest payments to holders of sterling debts caused by the heavy war expenditure which the U.K. has had to incur overseas. Thus nearly all the marketable U.S. dollar securities of U.K. nationals were compulsorily acquired for sale or pledging in order to finance the purchase of munitions and the construction of war plants in the U.S.A. before the operation of the Lend Lease Act. (See *Appendix III.*)

9. *The Increase of Overseas Debt.*—The interval of time which must inevitably elapse, before the export trade can be recovered and the loss of income from investments and shipping can be made good, would have brought about a position of serious difficulty for the U.K., even if overseas expenditure had remained at pre-war levels. But the exigencies of the war involved the U.K. in enormous cash expenditure overseas. Large military forces had to be maintained in the Middle East to engage the Germans there; even larger forces operated against the Japanese in Burma and the Far East. Supplies on an immense scale had to be acquired in addition to those furnished under Lend Lease and Mutual Aid to sustain these forces. All this involved a great outpouring of expenditure in local currencies, particularly in India, Egypt and Palestine, whether on troop pay, the building of aerodromes, railways or roads, or the payment of local labour, or on the acquisition of supplies. Such expenditure could be covered only to a limited extent by exports or by the liquidation of investments; the result has been that the U.K. has incurred huge debts in the form of accumulated sterling balances. (See *Appendix IV.*) Nor can this substantial burden of overseas payments be brought to an end with the day of victory. There will inevitably remain heavy commitments to be met overseas before all British troops can be withdrawn from the distant fronts on which they have been engaged. Thus apart altogether from the repayment of the war debts a further substantial, though temporary, burden of current expenditure abroad has to be sustained at a time when British exports and other sources of overseas income are quite insufficient to finance even an import programme on the barest minimum level.

10. *Loss of Reserves.*—Nor has the U.K. sufficient reserves from which to fill the gap. The gold and dollar holdings of the U.K. and of the other

countries in the Sterling Area were mobilised and freely spent in the early critical days of 1939-1941 mainly for the purchase of vital war supplies from the U.S.A. During April, 1941, soon after the passage of the Lend Lease Act, but before its effects could be felt, the reserves fell to only £3 million. They have now to some extent been built up again largely because the pay of U.S. forces in the Sterling Area brought considerable dollar sums into the country, a state of affairs which of course ceases with, or soon after, the end of hostilities. But they are still below the pre-war level, and are manifestly inadequate in relation to the immediate needs of the U.K. itself and to the problem of releasing the accumulated sterling balances which is discussed below.

III.—The Magnitude of the Overseas Deficit likely to arise before Equilibrium is Restored

11. It is estimated that the increase in the volume of exports over the pre-war level which will be necessary to pay for the pre-war volume of imports, after allowing for the decline in other sources of external earnings, is of the order of 50 per cent. Something more than this will, however, be necessary to reach and maintain full equilibrium. For the above calculation makes no allowance for the following factors:—

- (i) By the end of the transitional period more than 10 to 15 years will have elapsed since the dates taken as the pre-war standard of reference. During this period the number of adults and separate families in the U.K. will have increased appreciably. Moreover, it is expected that the standard of output and efficiency which will have been reached should bring some improvement in the standard of life, and some increase in the level of industrial production, with a consequent increase in the demand for imports of all kinds. Thus, in the absence of restrictive measures of the type which it is hoped to avoid, it is likely, and indeed obviously desirable, that the volume of imports will tend to exceed the pre-war level.
- (ii) No provision has been included for the repayment of war and post-war debts.
- (iii) No provision has been included for the working capital to allow credit to foreign purchasers or for other expenditure overseas inevitably required in the course of building up a great volume of new trade.

12. It may be, therefore, that the full restoration of a reliable equilibrium, which can persist without measures of restriction or the other defensive mechanisms of the type with which it is hoped to dispense, may require a volume of exports nearer 75 per cent. than 50 per cent. in excess of the pre-war level.

13. It is the aim of the U.K. Government to attain this target at the earliest possible date and to undertake, with the same energy as in time of war, whatever measure of industrial and marketing re-organisation and reconstruction may be necessary. But it is impossible to guess with any precision the date at which sufficient success will have been achieved. It is hoped that work on export orders will have attained the pre-war level by the second half of 1946, but the period of production and the time lag in payment mean that actual cash receipts will not attain the corresponding level until after the end

of the year. This, moreover, represents so rapid a reconversion from the very low level of export activity existing in 1945 that it must be regarded as optimistic.

14. Other factors affecting the future balance of payments have been discussed above; in particular, loss of investment income and loss of shipping earnings. A further factor of considerable importance in the immediate future is Government expenditure overseas. Before the war, such expenditure was only an insignificant figure. During the war, as explained above, it has risen to a very large figure; and although it will fall rapidly with the end of the war, it cannot be abruptly and completely terminated. A period must elapse before troops, due for demobilisation, can be brought home; and some time will be needed for all commitments incurred during the war: to be brought to account. Moreover, the necessity to maintain occupation forces abroad for the maintenance of world order will constitute a continuing commitment, although not, of course, on a scale anywhere comparable with that of war expenditure. But in any case a substantial outgoing on account of Government expenditure overseas must be foreseen in the immediate future.

15. Any estimate of the balance of payments in 1946 would be so precarious, in view of the large uncertainties affecting many of the factors discussed above, that it is useless to attempt to provide detailed estimates. But a study of the position indicates, on the assumption that the price level both of exports (f.o.b.) and imports (c.i.f.) will be approximately double the pre-war level in terms of sterling, that the order of magnitude of the deficit, with a fairly large measure of uncertainty, may be £750 million. This figure is accordingly adopted as the starting-point of any calculations as to the future position.

(Note: For convenience of reference, estimates of the balance of payments in 1936-38 are given in *Appendix VII*.)

16. It is even more difficult to foresee the rate of further expansion of exports in 1947 and 1948. On the basis, however, of a £750 million deficit in 1946, it would not be safe to base policy on the assumption of a further deficit of less than £500 million to provide for the two years 1947 and 1948 taken together and for some more modest deficiency in 1949 and 1950 before the attainment of stable equilibrium.

17. This leaves us with a cumulative deficit, which may well be £1,250 million or even higher. It must be emphasised once again that these estimates are very precarious. They are fully as optimistic as any prudent person would adopt as the basis of a decision, in view of the extreme uncertainty of the conditions which will prevail in Europe and elsewhere in the years immediately ahead of us; in view also of the international obligations and responsibilities which the Government of the U.K. may have to assume in the pacification and restoration of the shattered world. Admittedly, if all goes extremely well, if no unforeseen contingencies arise, and if the uncertain factors mostly turn out on the favourable side, the ultimate figure to be provided should work out at less than the above. To meet this deficit, and at the same time to release some part of the accumulated sterling balances, the U.K. has to rely on its own reserves, and, in the main, further external credits.

In face of the uncertain outlook of 1946 and the doubtful prospects of trade in Europe and the Far East in the early post-war years, in addition to the uncertainties inevitably arising out of a reconversion on so large a scale as is involved in increasing the volume of a country's exports by more than 50 per cent. (see *Appendix VIII*) any kind of exact estimation covering three

to five years ahead is obviously impossible. But if difficult commitments are to be undertaken and onerous responsibilities accepted, it is necessary to set out on a basis sufficient to give some measure of confidence, without which all would fail, and to set at rest undue financial pre-occupation, which would be sure to interfere with any confident sharing of responsibilities.

The appendices which follow provide the relevant factual *data* without attempting any precarious forecasts for the future.

APPENDIX I

LOSS OF EXPORTS

1. Diversion of Manpower to the Forces and War Production

During the war every effort was concentrated upon building up the largest possible Armed Forces and war production consistent with maintenance of minimum civilian needs. This was achieved in a number of ways—by conscripting both men and women to increase the labour force, including a substantial number of women, who will not remain in industry, by increasing substantially average weekly working hours and by cutting to an absolute minimum production of every kind other than for direct war purposes or essential minimum civilian needs. The export industries were stripped of manpower; civilian supplies and services of all kinds were reduced to the greatest possible extent. The following table (excluding Northern Ireland—and excluding men over the age of 64 and women over the age of 59) shows changes in the distribution of the British labour force between 1939 and 1944 and the extent to which export industries and the distributive trades were affected.

DISTRIBUTION OF LABOUR FORCE IN GREAT BRITAIN

TABLE 1

Millions

	Mid 1939	Mid 1944	Mid 1945
Armed Forces and Civil Defence ...	0.6	5.2	5.2
War Industries ⁽¹⁾ ...	1.4	5.0	4.0
Direct Export Industries ...	1.3	0.3	0.4
Other Industry ⁽²⁾ ...	12.3	9.5	9.8
Distributive Trades ...	2.9	1.9	2.0
Unemployed ...	1.3	0.1	0.1
Total ...	19.8	22.0	21.5

(1) Munitions and other military stores. Excluding Government Service and the contribution to the war effort of transport, food, public utilities, etc.

(2) Includes all occupations (including Government Service and Professions) not otherwise classified.

2. Wartime Export Trade (Produce and manufactures of the United Kingdom)

The vital role of exports in the United Kingdom Balance of Payments has been referred to in the Paper, and pre-war figures appear in Appendix VII. However, there should be noted here, in the context of the concentration of manpower and productive resources upon war needs, the extent to which

normal export trade has had to be sacrificed. The following table shows the income derived from exports and, since the later receipts reflect increases in world prices, the amount of exports by volume before and during the war.

TABLE 2 UNITED KINGDOM COMMERCIAL EXPORTS

	£ millions	Index of Volume
1938... ..	471	100
1939... ..	440	94
1940... ..	411	73
1941... ..	365	56
1942... ..	270	36
1943... ..	233	29
1944... ..	258	30
1945, Jan./Sept. ...	272	42 ⁽¹⁾

(¹) Increase of exports in 1945 is partly due to exports for relief purposes.

APPENDIX II SHIPPING LOSSES

The United Kingdom entered the war with a merchant fleet of some 22 million deadweight tons. In the course of the war more than half this tonnage has been lost as the result of enemy action. Part of the loss has been made good by new building and acquisitions; but, excluding 3½ million tons of Dominion and foreign-owned vessels now operating under charter, the United Kingdom merchant fleet at 30 June 1945 amounted to less than three-quarters of the pre-war fleet. The following table summarises the position:—

U.K. AND COLONIES MERCHANT SHIPPING POSITION⁽¹⁾

(1,600 gross tons and over)

TABLE 3 Million deadweight tons

	Dry Cargo	Tankers	Total
Position at 3rd September, 1939 ...	17.7	4.4	22.1
Add : Gains—			
New Building	7.0	1.7	8.7
Captures	0.6	0.1	0.7
Acquisitions (not returnable)	1.1	0.2	1.3
Acquisitions (returnable) ...	4.4	0.2	4.6
Total Gains... ..	13.1	2.2	15.3
	30.8	6.6	37.4
Less : Losses—			
Pre-war tonnage	10.7	2.3	13.0
Tonnage acquired during war	4.5	0.5	5.0
Total Losses	15.2	2.8	18.0
Position, at 30th June, 1945	15.6	3.8	19.4
Less : Returnable	3.4	0.1	3.5
Position after return of returnable tonnage ⁽²⁾	12.2	3.7	15.9

(¹) It is not possible to prepare an analysis on this basis of U.K. shipping alone (i.e., excluding vessels on Colonial registers) but the fact that the figures are not appreciably affected by the inclusion of vessels on Colonial registers is seen from the fact that at 3rd September, 1939, these totalled 0.5 million tons and at 30th June, 1945, 0.2 million tons.

(²) Subject to losses and gains after 30th June, 1945.

APPENDIX III

LOSS OF OVERSEAS INVESTMENTS

1. Repatriations and Realisations during the War.

The proceeds realised from the sale overseas of U.K.-owned investments requisitioned or otherwise repatriated during the war (i.e. September 1939 to June 1945 inclusive), so far as known, were as follows:—

PROCEEDS OF SALE OR REPATRIATION OF OVERSEAS INVESTMENTS DURING THE WAR

TABLE 4

£ millions

Sterling Area:—		
Dominions (Australia, New Zealand, South Africa and Eire)		201
India, Burma and Middle East		348
Colonies and Other Sterling Area Countries		15
Total, Sterling Area		<u>564</u>
North America:—		
United States		203 ^(*)
Canada		225
Total, North America		<u>428</u>
South America		96
Europe		14
Rest of World		16
Total		<u>1,118</u>

(*) Does not include collateral for Reconstruction Finance Corporation Loan.

2. Remaining Overseas Holdings.

While in Section (1) above it was possible to show receipts from securities realised during the war it would not be possible to give an estimate in terms of capital value of the residue to which any real significance could be attached, in view of the technical difficulties of arriving at any satisfactory basis of valuation.

An approach can, however, be made in terms of income, and this leads to results of significance for the present purposes. For the figures of net income, that is of income receipts arising out of capital investments overseas, less income payments arising out of overseas holdings of sterling securities, represents the contribution to the United Kingdom balance of current payments on account of capital assets and liabilities. The following figures show dividends and interest payments on all types of investment other than shipping and insurance.

**U.K. OVERSEAS RECEIPTS AND PAYMENTS OF DIVIDENDS,
INTEREST, ETC., IN 1945**

TABLE 5

(Partly Estimated)

£ millions

	Gross U.K. Receipts ⁽¹⁾	Gross U.K. Payments ⁽¹⁾	Net U.K. Receipts
<i>Sterling Area</i>			
Dominions (Australia, New Zealand, South Africa and Eire)	45	16	29
India, Burma and Middle East	11	22	-11
Colonies and Other Sterling Area Countries	17	12	5
Unallocated, Sterling Area	22	— ⁽²⁾	22
Total, Sterling Area	95	50	45
<i>North America:—</i>			
United States... ..	9 ⁽³⁾	13 ⁽⁴⁾	- 4
Canada	14	3	11
Total, North America	23	16	7
<i>South America</i>	28	1	27
<i>Europe</i>	12 ⁽⁵⁾	6	6
<i>Rest of World and Unallocated</i>	12	— ⁽²⁾	12
Total	170	73	97

(1) Gross receipts and payments include certain collections of interest on external securities remitted to holders overseas. This does not, of course, affect the figures of net receipts.

(2) Less than £1 million.

(3) Includes income on investments (other than insurance holdings) pledged to R.F.C.

(4) Includes interest charges on R.F.C. Loan.

(5) Includes non-recurring payments of arrears arising from the war years.

APPENDIX IV

THE INCREASE OF OVERSEAS DEBT

Apart from the immediate balance of payments deficit referred to in paragraph 15 above, the U.K. is faced with problems arising out of the deterioration in her overseas financial position on capital account. This has taken the form partly of a reduction in overseas capital assets through sales and repatriations during the war, partly of a reduction in available reserves, but mainly of the accumulation of very large external liabilities.

The following table shows the growth of external liabilities:—

EXTERNAL LIABILITIES OF THE UNITED KINGDOM

TABLE 6

£ millions

	Net Quick External Liabilities ⁽¹⁾	Overseas Loans	TOTAL External Liabilities
31st August, 1938 ⁽¹⁾	760	—	760
.. 1939 ⁽¹⁾	476	—	476
31st December, 1939 ⁽¹⁾	556	—	556
.. 1940 ⁽¹⁾	733	2	735
.. 1941	1,192	107	1,299
.. 1942	1,515	303	1,818
.. 1943	2,158	307	2,465
.. 1944	2,773	300	3,073
30th June, 1945	3,052	303	3,355

(1) Figures for earlier years are subject to a greater degree of uncertainty in estimating than those for later years.

(2) Comprising banking liabilities less assets, and funds held in the United Kingdom as cover for overseas currencies, etc.

The following table gives a geographical analysis of overseas liabilities:—

EXTERNAL LIABILITIES OF THE UNITED KINGDOM: BY AREAS

TABLE 7

£ millions

	Outstanding on:—				
	31st Dec., 1941	31st Dec., 1942	31st Dec., 1943	31st Dec., 1944	30th June, 1945
<i>Sterling Area</i>					
Dominions	139	189	236	342	384
India, Burma and Middle East	399	695	1,141	1,537	1,732
Other Sterling Area Coun- tries	318	388	473	555	607
Total Sterling Area ...	856	1,272	1,850	2,434	2,723
<i>North and South America</i> ...	240	256	278	280	303
<i>Europe</i> (¹)	180	242	281	299	267
<i>Rest of World</i>	23	48	56	60	62
Total Liabilities ...	1,299	1,818	2,465	3,073	3,355

(¹) Including dependencies of European countries.

APPENDIX V

LOSS OF RESERVES

The following table shows the movement of United Kingdom reserves during the war. It will be seen that they have been restored to some extent, largely due to the pay of U.S. Forces in the U.K., but they are still considerably below pre-war levels. The figures are shown after deduction of outstanding liabilities to provide gold against sterling liabilities and of liabilities to convert U.S.A. holdings of sterling into dollars on demand (these liabilities are not included in the figures in Table 6). Gold is valued throughout Table 8 at 172/3d. per ounce fine, and dollars at £1=\$4.03, except on 31st August, 1938 (gold at 143/3d. and dollars at £1=\$4.85, the current market rates.)

NET GOLD AND U.S. DOLLAR RESERVES OF THE UNITED KINGDOM

TABLE 8

£ millions

31st August, 1938	864(¹)
" 1939	605(¹)
31st December, 1939	548(¹)
" 1940	74
" 1941	97
" 1942	172
" 1943	322
" 1944	421
" 1944	453
30th June, 1945	453 (provisional)
31st October, 1945	453

(¹) Including an estimate of private holdings of gold and dollars subsequently requisitioned.

APPENDIX VI OVERSEAS DISINVESTMENT

Table 9 summarises, over the period from the outbreak of war in Europe to 30th June 1945, the effect of the war upon the United Kingdom in terms of capital loss in the overseas financial position. This loss has taken the form of:—

- (1) the realisation of investments (Appendix III);
- (2) the incurring of debts in the form of sterling balances, etc. (Appendix IV); and
- (3) the running down of gold and dollar reserves (Appendix V).

The sum of these represents the loss of overseas wealth which Britain has suffered in order to meet overseas military expenditure and the cost of essential services and supplies from abroad.

UNITED KINGDOM EXTERNAL DISINVESTMENT

(as far as recorded : probably an under-estimate)

	Realisation of External Capital Assets	Increase in External Liabilities	Decrease or Increase (—) in Gold and U.S. Dollar Reserves ⁽¹⁾	Unallocated	Total
Sept. to Dec., 1939 ...	58	80	57	17	212
Jan. to Dec., 1940 ...	164	179	474	— 6	811
" " 1941 ...	274	564	— 23	5	820
" " 1942 ...	227	519	— 75	3	674
" " 1943 ...	189	647	—150	3	689
" " 1944 ...	143	608	— 99	11	663
Jan. to June, 1945 ...	63	282	— 32	16	329
Total (Sept., 1939 to June, 1945) ...	1,118	2,879	152	49	4,198

(1) Gold valued at 172/3d. per ounce fine and dollars at £1 = \$4.03.

APPENDIX VII

For convenience of reference Table 10 below shows an estimated statement of the average U.K. Balance of Payments for the years 1936 to 1938:—

ESTIMATED AVERAGE U.K. BALANCE OF PAYMENTS FIGURES IN THE YEARS 1936 TO 1938⁽¹⁾

Imports :—					
Merchandise retained	866
Silver bullion and specie	18
			Total	884
Exports :—					
U.K. produce and manufacture	477
Silver bullion and specie	19
			Total	496
Excess of Imports over Exports	388
Net Government payments overseas	7
			Total	395
Estimated net income from shipping	105
Estimated net income from overseas investments	203
Estimated net receipts from commissions, insurances, etc.	37
Estimated net receipts from other sources	7
			Total	352
Estimated Debit Balance	— 43

(1) Re-exports and imports for re-export excluded.

APPENDIX VIII

GENERAL CONDITIONS

The preceding Appendices have been concerned primarily with the financial problems confronting the United Kingdom at the end of the war, a major element being the need to restore and increase the export trade. This Appendix records some of the physical factors—losses of internal capital, both industrial and domestic, restoration of civilian supplies and demands upon the labour force—which compete with or complicate the production of goods for export.

1. Destruction and Depreciation of Industrial Resources and Other Property.

War damage to property in the United Kingdom by bombing and rocket attacks has, of course, been extensive.

Houses destroyed or damaged by enemy action in the United Kingdom totalled 4,000,000. Of these, 210,000 were totally destroyed, and 250,000 were so badly damaged as to be rendered uninhabitable.

The amount already paid out for compensation by the War Damage Commission is £270 million. The total damage to property is estimated at £1,450 million at current replacement costs, equal to £860 million at 1938 replacement costs.

Much of the property destroyed has consisted of industrial plants which were naturally one of the enemy's main objectives. But over and above such losses, United Kingdom industrial capacity has been run down by the deliberate policy of deferring all but the most vital repair and maintenance. Thus during the war the United Kingdom has not merely lived on its external capital. It has also suffered a very considerable measure of domestic disinvestment. The amount of this domestic disinvestment is shown in Table 11. The figures shown represent simply the amount by which industrial and other enterprises have been compelled, by shortage of materials and labour, to allow arrears of normal depreciation and obsolescence to accumulate. They do not take account of destruction by the enemy. Nor do they allow for the substantial running down of stocks of clothing and household goods or of arrears of normal maintenance of private residential property.

DISINVESTMENT WITHIN THE UNITED KINGDOM

TABLE 11

		£ millions
1940	97
1941	254
1942	162
1943	194
1944	178
		885

The above figures do not take account of possible post-war values of capital formation in the form of Government war expenditure. While these assets may have some peace-time use, their value for this purpose is not likely to be large.

Summarising the foregoing and including shipping losses already referred to in Appendix II and Overseas Disinvestment referred to in Appendix VI, total United Kingdom losses of national wealth may be stated very approximately, to the extent that they can be estimated, as follows:—

	£'000 millions
Physical destruction—on land	1.5
shipping (including cargoes)	0.7
Internal disinvestment	0.9
External disinvestment	4.2

This omits any estimate of private (i.e., non-industrial) disinvestment—deterioration of dwellings, reduction of household inventories, etc.—for which no estimate can be given. On the other hand, it also fails to allow correction for any possible post-war value of wartime capital work undertaken by the Government. But in any case, a figure of £7,300 million would appear to be of the right order. Pre-war United Kingdom national wealth has been very roughly estimated as of the order of £30,000 million (at present prices), so that the loss of national wealth over the war period is about 25 per cent.

2. Demands on Production and the Labour Force.

Appendix I has shown not only the diversion of manpower from the export industries, but the manner in which the whole distribution of the labour force as between civil production on the one hand and the Armed Forces and direct munitions production on the other has been radically changed to meet war needs. The delays and difficulties of demobilisation and redistribution are in themselves formidable. They are rendered even more so by the special demands which have accumulated during the war.

The building trade will make substantial demands for both direct building labour and production. Immediate housing needs, to make good destruction and the cessation of building during the war, are of the order of a million and the long-term housing programme calls for the building of 4,000,000 houses in all in 10-12 years. The labour force in the building industry, which amounted to 400,000 at the end of June, 1945, is to be increased to 905,000 by June, 1946, and is likely to be around an average of 1,250,000 over the subsequent 12 years, or about one-twelfth of the prospective total male population aged 14-64.

Manpower has been depleted by military and civilian casualties.

The industrial population feels the inevitable after-effects of the long period of overwork and overstrain in all the difficulties—blackout, queues, food, shortages, raids, etc., of wartime Britain.

Domestic capital in all but the war industries has been allowed to run down. There is an enormous backlog of renovation and re-equipment to be tackled.

Stocks of clothing and household goods have been drastically cut and for most families must now be approaching the point of exhaustion. Moreover, so far as textiles at least are concerned, the immediate outlook is worse, not better. People have been living on their capital of such goods and even without reconstitution of that capital, the mere replacement of wear and tear must call for a great expansion in output. Extensive studies of comparative consumption levels in the U.S.A., U.K. and Canada have been made by the Combined Production and Resources Board and published on 21st October, 1945. It is not proposed here to go in detail over the ground so fully covered by these studies. It will be sufficient to give the following table, showing purchases per capita of consumer goods and services in the United Kingdom.

**CONSUMER GOODS PURCHASED IN THE U.K. AT 1938 PRICES
PER HEAD OF POPULATION**

TABLE 13

	£	
1938	87.9	
1941	74.4	
1942	74.1	
1943	71.7	
1944	73.9	
Change from pre-war to 1941		Per cent. — 15
Change from 1941 to 1944		— 1
Change from pre-war to 1944		— 16

The following table shows also the proportions in which the United Kingdom national income was spent in the years 1938, 1941 and 1944.

EXPENDITURE OF U.K. NATIONAL INCOME

TABLE 14

	Per cent. of national income		
	1938	1941	1944
War	8	53	53
Consumption	87	62	57
Net non-war capital formation at home and abroad... ..	5	— 15	— 10
Total National Income	100	100	100

Thus the difficulties to be overcome in restoring external financial equilibrium and expanding exports which are formidable enough in themselves, have to be faced at a time when there are no less pressing demands at home to make good war losses and deprivations alike of industry and of a civilian population whose needs, beyond the barest minimum, have for six years been subordinated to the demands of war.

LONDON

PRINTED AND PUBLISHED BY HIS MAJESTY'S STATIONERY OFFICE
To be purchased directly from H.M. STATIONERY OFFICE at the following addresses:
York House, Kingsway, London, W.C.2; 13a Castle Street, Edinburgh 2;
39-41 King Street, Manchester 2; 1 St. Andrew's Crescent, Cardiff;
80 Chichester Street, Belfast;
or through any bookseller

1945

Price 3d. net

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 12

OSASTO: L

ASIA: Engl.

Politiittisen edustajan Maroren raportti n:o 10

Lontoo ^{31/12} 2/1945

SUOMEN POLIITTINEN EDUSTUSTO

Salainen.

Lontoossa,

2 p:nä tammikuuta 1946.

N:o 6/5.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

1 / 115 Pal. D. 1946

7/1-46	No	Liik.
MYRMA	62478	ASIA
12	L	Engli

Herra Ministeri,

Ohelena lähetän kunnioittavimmin raporttini

N:o 10:

1. Moskovan neuvottelujen vaikutelmat Lontoossa.
2. Rauhansopimukset.
3. Suomen asia.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Poliittinen edustaja: *Eero A. Wuori.*
Eero A. Wuori.

Ulkoasiainministeri Carl Enckell,
Ulkoasiainministeriö,
HELSINKI.

SUOMEN POLIITTINEN EDUSTUSTO

LONTOOSSA.

Raportti N:o 10.

Lontoossa 31 p:nä joulukuuta 1945.

MINISTERIÖ

1.115 No. D. 1346

75-46 No	Liitt.
12	ASIA
L	Engl.

1. Moskovan neuvottelujen vaikutelmat Lontoossa.

Laatiessani tätä raporttia uuden vuoden aattona, alkavat ensimmäiset vaikutelmat Moskovan konferenssista hahmoittua Lontoossa. Lehdistö toteaa yleisesti, että U.S.A:n ulkoministeri Mr. Byrnes ilmaisi rohkeammin tyytyväisyytensä konferenssin tuloksiin kuin Mr. Bevin, joka lausunnossaan korosti, että konferenssin tulokset eivät ole lopullisia vaan uusi askel eteenpäin. Yleisesti todetaan, että tämänlaatuisessa konferenssissa aina jokainen antaa ja saa. Mutta monissa lehdissä huomautetaan, että enimmin sai Neuvostoliitto.

Japanin kontrolloimista koskevat määritelmät näyttävät saavan jonkin verran erilaisia tulkintoja amerikkalaisten lausuntojen varsinkin korostaessa, että amerikkaiselle ylipäällikölle MacArthurille on säilytetty riittävä toimivalta. Amerikassa ilmenyt kritiikki on kuitenkin myös korostanut, että Mr. Byrnes perääntyi liian paljon. Englantilaisella taholla korostetaan, että myös muut vallat eikä yksinään U.S.A. pääsevät nyt sanomaan sanansa Japanin asioista.

Englantilaiset /^{oikeisto-}Tehtet etenkin huomauttavat, että perääntymisen Rumanian ja Bulgarian kysymyksissä Englannin ja Amerikan kohdalta oli se hinta, jolla ostettiin Moskovan konferenssin tulokset. Sopimus siitä, että Neuvostoliitto kehoittaa Bulgariaa laajentamaan hallituspohjaansa ja että kolmen vallan komissio matkustaa Rumaniaan vaikuttamaan samaan suuntaan merkitsee käytännössä - kuten ankarin kritiikki kuuluu - vain Amerikan ja Englan-

nin "face saving" perääntymisessä. Epäillään, että vallitseva olotila ei näissä maissa paljoakaan muutu, jos pari ministeriä ulkopuolelta tähänastisen hallituskokoomuksen otetaankin hallituksiin. Toisaalta korostetaan kuitenkin, että on ymmärrettävää, että Neuvostoliitto pitää tärkeänä sille ehdottomasti ystävällismielisen hallituksen olemassaoloa esim. Rumaniaassa, mistä käsin sodan aikana voitiin tehdä vaarallisia hyökkäyksiä Neuvostoliiton alueelle.

Eriköisesti kiinnitetään Lontoossa huomiota siihen, että mitään selvitystä ei saatu Persian ja Turkin kysymyksiin, joita ilmoitetaan selvitettävän diplomaattisia teitä käyttäen. Todetaan, että Turkin ulkoministeri tulee Lontooseen Yhdistyneiden Kansojen yleiskokoukseen ja kysytään, mahtaisiko Turkin kysymys tulla esille Yhdistyneissä Kansoissa jossakin muodossa. Näiden kysymysten aukijäämistä pidetään usealla taholla varsin arveluttavina Englannin kannalta, koska ne koskettelevat Brittiläisen Imperiumin elinhermoja, jota paitsi Persian kohdalla on kysymys sen sopimuksen kunnioittamisesta, mikä tehtiin Englannin ja Neuvostoliiton välillä Persian suhteen v.1942 ja missä molemmat vallet sitoutuivat pitämään arvossa Persian riippumattomuuden.

Puolivirallisissa lausunnoissa korostetaan Moskovan konferenssin positiivisina puolina sitä, että atomikysymyksen hoitamisesta saavutettiin yhteisymmärrys ja että Moskovan konferenssi löysi ulospääsyn siitä umpikujasta, johon ulkoministerien konferenssi Lontoossa oli lähinnä Rumanian ja Bulgarian kysymysten vuoksi joutunut. Se helpotuksen tunne, joka tämän johdosta ilmenee, osoittaa miten vaikeaksi tilanne ennen Moskovan konferenssia oli kehittymässä.

Mielenkiintoista on todeta, että "Observer" 30.12.45 esittää ajatuksen, että Moskovan konferenssissa Englanti tuli tavaltaan syrjäytetyksi kolmannen asemaan Neuvostoliiton ja Amerikan sopiessa niille elintärkeistä kysymyksistä, lähinnä kaukaista itää koskevista. Se että Ranska ei ollut mukana ja että Ranskalle ei annettu asetetuissa elimissä samanlaisia oikeuksia kuin kolmelle suurelle, katsotaan merkitsevän Ranskan joutumista lopullisesti toisen luokan asemaan. Tähän vedoten valitaan oikeistolehdissä, etteivät Englanti ja Ranska olleet ehtineet rakentaa yhteistoimintaansa niin pitkälle, että ne yhdessä olisivat voineet esiintyä Amerikan ja Neuvostoliiton rinnalla kolmantena riittävän voimakkaana yhtymänä.

2. Rauhansopimukset.

Niinkuin ennakoita oli tiedossa - olen siitä ilmoittanut aikaisemmissa tiedoituksissa - sovittiin Moskovan konferenssissa rauhansopimusten laatimistavasta. Materiaalisesti tuskin paljonkaan ehdittiin keskustella itse rauhansopimuksista. Rumanian ja Bulgarian hallitusten uudelleen järjestely liittyy sikäli rauhansopimuksiin, että Amerikan ja Englannin on ensin päästävä tunnustamaan asianomaiset hallitukset todella edustuskelpoisiksi, ennenkuin voidaan solmia rauhansopimuksia.

Rauhansopimusten laatimisen proseduuri ilmenee Moskovan konferenssin tiedonannosta, jonka englanninkielisen tekstin oheistan, vaikka edellytän tiedonannon olevan tunnetun Helsingissä.

3. Suomen asia.

Tiedonannon mukaan rauhansopimusten materiaalista sisältöä tulevat ulkoministereiden "deputies", jotka kokoontuvat Lontoossa, erään tiedon mukaan 7.1.1946, valmistamaan. Olen katsonut velvollisuudekseni ottaa selvää, miten nämä tulevat työskentelemään ja mitä mahdollisuuksia Suomella olisi esittää tietoja

rauhansopimusta muovailtaessa, mutta tätä kirjoitettaessa ei mi-
nulla ole siitä mitään tietoja. Osaksi Foreign Officen asian-
omainen osasto ei ole siitä itsekään vielä täysin selvillä,
osaksi en ole voinut tavata asianomaista osastopäällikköä, joka
on vielä joulumatkoillaan. Mutta toivon saavani toetoja heti
uuden vuoden jälkeen.

Siinä tapauksessa, että informatioiden antaminen - mistään
muustahan ei voi olla kysymys - katsotaan mahdolliseksi, odotan
että Ulkoasiainministeriö antaa asianmukaiset ohjeet myös itse
tietojen suhteen. Omasta puolestani luulen, että Suomen asiaa
pidetään kutakuinkin selvänä. Siitä saanee myös selvyuden Mos-
kovasta. Ainoa asia, josta täällä voisi puhua, olisi takavari-
koituja laivoja koskeva, mistä olemmekin olleet jatkuvassa kos-
ketuksessa Foreign Officen kanssa - niinkuin edustusto on eri
yhteyksissä tiedoittanut - tähän asti kuitenkin selvyyteen pääse-
mättä.

Poliittinen edustaja:

Eero A. Wuori.

Eero A. Wuori.